

Collegii S. L. Dusseldorpii

DL

AMAT

DISCI

SAN

PH

BRA

DOC

Publico

Opera &

Ex Typogra

Jo

DIALOGUS

INTER

AMATOREM VERITATIS

ET

DISCIPULUM LULLIANÆ
DOCTRINÆ,

DE

SANCTITATE VITÆ

ET

PRÆSTANTIA
DOCTRINÆ

B. RAYMUNDI LULLI
DOCTORIS ILLUMINATI

ET

MARTYRIS

Publico Litterario Communicatus
Operâ & studio Discipuli ejusdem Illuminati
Doctois.

M O G U N T I Æ,

Ex Typographejo Electorali Aulico - Academico, per
Joannem Henricum Haffner, 1740.

THEALOGUS

INTER

AMATORVM VERITATIS

DISCIPLINAE ILLIANAE

DOCTRINAE

ET

SACRITATE VITA

ET

PRESTANTIA

DOCTRINAE

B. RAYMUNDI LILLII

DOCTORIS ILLUMINATI

MARTYRIS

Instituto Literario Communicatus

Opera in 4to 750164

P
Ka
n
S
Doctri
ex alt
cipuas
materi
prelo
cenfeo
1740.

PRæsentem Dialogum, cum sit non tantum conformis Sacrae Scripturae, SS. Patribus, Sanæ Doctrinae ac Rationi; Verumetiam ex altissimis Sapientiae principiis Præcipuas quasdam Sacrae Theologiae materias demonstret & elucidet: prelo & luce publicâ dignissimum censeo. Moguntiae die 30. Martii, 1740.

**PHILIPPUS FRANCISCUS
JÆGER, J. U. Doctor,**
*Eminent. ac Celsiss. Archi-Episcopi
& Principis Electoris Moguntini
Consiliarius Ecclesiasticus & Fis-
calis Major, Insignium Collegia-
tarum Sancti Petri & Joannis
Moguntiae, uti & ad SS. Petrum
& Alexandrum Aschaffenburgi
Canonicus Capitularis & respecti-
vè Decanus Librorum Censor or-
dinarius.*

BENE-

BENEVOLO LECTORI.

Cùm Amator Veritatis habitâ amicabili con-
 ferentiâ cum Discipulo Illuminati Docto-
 ris & Martyris B. Raymundi Lulli, absolute
 voluerit dare publica luci presentem libellum
 continentem ea, quæ ipsi, & cuilibet alio benevo-
 lo sufficiunt ad videndum præstantiam Lullianæ
 Doctrinæ; & aliunde considerem non parvum
 damnum sequi publico Literario ex insufficienti
 informatione & ignorantia Sanctitatis & in-
 tegræ Authoris & præstantiæ & intelligibi-
 litatis Doctrinæ ipsius, condescendere debere ju-
 dicavi huic bonæ intentioni, & assumere hunc
 laborem libenter decrevi. Et, si fortè alicui
 videretur insufficientis hæc præsens informatio,
 præsertim quantum ad ea, quæ historicè dicun-
 tur simpliciter, sicut à Discipulo dicta sunt A-
 matori Veritatis, in alio simili libello superad-
 detur non solum sufficiens, sed & abundans
 probatio omnium, quæ in isto libello desiderari
 possunt. Puto tamen, quod hoc non erit ne-
 cessarium, & vellem me excusare ab isto labore,
 quia probationes de necessitate erunt aliquibus
 valde acres & displicentes; & spero quod ea,
 quæ in hoc Libello dicuntur, simul cum illis, quæ
 in 1. Tom. Magni Operis continentur, erunt
 omnibus sufficientia. Si autem aliter eveniret,
 ero obligatus, ad defendendum veritatem &
 justitiam, producere & propalare falsitates &
 injurias & Authores earum; & quibus non
 placebit, erit necesse habere patientiam.

V
 AMA
 DISCIP

V
 AMA
 DISCIP

A

gaudeo de se
 in hilaritate
 Dominatione
 vare dignetur

Discipulus
 ex corde Veri-
 sit, quare, &
 mihi non esse

Amator Veri-
 veni à terris
 ab uno dubio
 tate multo tem-

Discipulus
 An non poterat
 alius desiderat
 niori & experis
 non alicui?

DIALOGUS

INTER

AMATOREM VERITATIS

ET

DISCIPULUM LULLIANÆ

DOCTRINÆ.

Amator Veritatis.

Modum Reverende Domine, congratulor mihi summopere, quòd potuerim DEO dante pervenire ad conferendum cum Vestra Dominatione, quia diu hoc desideravi; & gaudeo de sua bona salute, quæ satis manifestatur in hilaritate vultus sui, & oro DEUM, ut Vestram Dominationem in sua gratia prosperare & conservare dignetur.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Similia apprecor ex corde Vestræ Dominationi, & scire cupio quis sit, quare, & unde ad me venerit? Videtur enim mihi non esse hujus regionis.

Amator Veritatis. Sum Amator Veritatis, & veni à terris remotis ad Vestram Dominationem, ut ab uno dubio me liberet, quod in magna anxietate multo tempore me tenuit & adhuc tenet.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Quare ad me? An non poterat Vestra Dominatio impetrare ab aliis desideratam solutionem, & sic peperisset labori & expensis, quas sine dubio fecerit multas in tanto itinere?

A

Amator

Amator Veritatis. Putavi in mea regione non posse resolvi à dubio, probavi enim quosdam, & nullum inveni, qui mihi potuerit aliquid dicere, nisi ex sola credulitate; & hoc adhuc valde diversimodè; quia quidam dicebant mihi unum, & alii totum oppositum.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Quomodo hoc est possibile? An in regione Vestrae Dominationis non sunt Viri Sapientes?

Amator Veritatis. Sunt quidem, & multi; sed non in re, de qua dubito.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Quomodo est possibile inter multos Sapientes nullum inveniri, qui sapienter possit solvere unum dubium? Est ne istud de re rara & inaudita, vel totaliter ignoratâ?

Amator Veritatis. Possibile est, & actuale; & non est meum dubium de re inaudita, imò est de re, de qua frequenter loquuntur multi.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Fateor me non posse hoc comprehendere; & ideò rogo Vestram Dominationem, ut clarius loquatur, & indicet: in quo consistat suum dubium.

I. *Amator Veritatis.* Dubium est, an Ars & Doctrina Lulliana sit id, quod audiivi in laudem, an verò id, quod audiivi in vituperium ipsius; audiivi enim mirabilia pro- & contra.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Ad hoc nihil possum dicere, nisi sciam quid Vestra Dominatio in laudem hujus Doctrinæ audierit; de eo autem, quod in dedecus ejusdem dictum forte fuerit, nihil curo; quia, si laudes veræ sint, satis manifestum erit, vituperia esse falsa.

Amator Veritatis. Audiivi, eam esse à DEO infusam cuidam Viro Sancto, scilicet Beato Raymundo Lullo; & hoc est primum, quod mihi causat magnum dubium.

Disci-

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. In quo fundatur istud magnum dubium ?

Amator Veritatis. Mihi videtur, quòd doctrina à DEO data non deberet habere tot contradictores, & quidem tam magnos Viros.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Verum est hoc ; sed, quid si eos habeat ?

Amator Veritatis. Videtur mihi, quòd non possit esse valde bona, nec consequenter à DEO data ; cùm non sit credendum, quòd DEUS in statu præsentis voluerit dare Doctrinam sine necessitate ; & manifestum est, nullam esse necessitatem Doctrinæ, quæ non sit excellens, & consequenter valde bona.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Credo, & scio, hanc Doctrinam habere Contradictores, & quidem aliquos reputatos Sapientes ; sed hoc, salvo respectu Vestræ Dominationis, non indicat eam non esse valde bonam, nec consequenter à DEO datam. Quænam Doctrina est melior, quàm Christiana seu Evangelica ? Et cui fuit unquam tantum contradictum, quantum ipsi ? Imò, & adhuc hodie, cui Doctrinæ plus contradicitur, quàm Christianæ ab ipso fonte Veritatis Verbo & Opere edoctæ ? Et non loquor nunc de Infidelibus, inter quos fuerunt etiam multi Scribæ & Pharisei magni Sapientes reputati ; sed loquor de illis, qui Fideles dicuntur, & de facto fidem Christianam verbo profitentur : quot sunt inter istos, qui contradicunt Doctrinæ Christi, si non verbo seu ore, saltem opere & veritate, vel potius falsitate vitæ, quod est valde plus ? Si deberem istos singulariter nominare, non credo, quòd inter centenos Christianos possem invenire unum non contradicentem.

Quid unquam fuit bonum in mundo,

mundo, cui non fuerit contradictum? Discurrat Vestra Dominatio omnes status mundi & Ecclesiæ usque ad præsentem diem; & signanter quando fuit tractatum de aliqua Reformatione, & videbit mirabiles contradictiones. Et quid inde? Poterimusne inferre: ergo non sunt à DEO, vel, ergo non sunt bona? Nequaquam. Nec obstat, quòd inter contradictores sit unus vel alius Magnus, sicut fuit Magnus Saulus inter contradictores legis Ævangelicæ; neque obstat, quòd putent bene facere, sicut putabat Saulus. Imò dico, & iudico, quòd, si non contradiceretur Arti & Doctrinæ Lullianæ, tunc esset signum eam non esse valde bonam, nec per consequens à DEO datam. Ratio est, quia Rectores mundi, tenebrarum, & confusio- num habent magnum dominium & multos ami- cos non parum potentes. Hæc doctrina, charis- sime, est à DEO data ad reformationem morum totius mundi, & ad convincendos omnes errores, & falsitates sub specie Veritatis introductas nomi- ne opinionis contra omnes virtutes, & signanter contra fidem Catholicam, & ad reformationem omnium Scholarum, quæ in multis deviarunt à Veritate: & quomodo esset possibile, quòd inimi- cus humani generis per se, & per suos non ap- plicaret totam suam potestatem ad impediendum tantum bonum? Qui attenderet ad contradic- tores, & observaret in eis modum contradicendi, evidenter cognosceret omnem contradictionem provenire à malo Spiritu.

Amator Veritatis. Jam adverti in quibusdam malevolam contradictionem provenire ex impru- dentia, ne dicam impudentia; quia, quando in- terrogavi: quid esset in hac doctrina contemptu & reprehensione dignum? nec minimum potuerunt assigna-

assignare, & fateri debuerunt, se de ea omnino nihil scire; cum tamen manifestè impatienter, & magno odio loquerentur de ipsa. Alios interrogavi, quid intelligerent in hac doctrina, quam contemnebant? Et responderunt nihil, imò & nec aliquid velle in ea intelligere. Et quando eis dixi, quare rem omnino ignotam contemnerent? Dixerunt se audivisse ab aliquibus, hanc Doctrinam esse meras nugas & aniles fabulas, & nihil valere. Iterum scire volui, an hoc audivissent ab aliquo intelligente & experto in ipsa? Falsi sunt talem nunquam audivisse. Tunc debui mirari & ridere; dixi tamen hoc esse, sicut si quis contemneret Catholicam Ecclesiam, quia audivisset aliquos hæreticos malè de ipsa loquentes; vel si contemneret legem Christi, quia vidisset Judæos eam contemnentem.

Discipulus Lulliana Doctrina. Non malè processit Vestra Dominatio, & mihi placet, quidquid fecit; & propterea credo, DEUM eam vocare ad agnitionem Veritatis. Ergo possumus, ut video, resolvere, quòd Doctrina Lulliana possit esse à DEO non obstantibus contradictionibus?

Amator Veritatis. Quantum ad possibilitatem, jam consentio; quia non video ullam repugnantiam; sed de actualitate debeo dubitare, quousque videam aliquid, quo prudenter possim certificari.

2. *Discipulus Lulliana Doctrina.* Hoc etiam mihi placet. Sed dicat mihi Vestra Dominatio, putatne esse possibile, non esse à DEO unam Scientiam, cum qua potest resolvi scientificè omne dubium, & cum qua potest concludi demonstrativè totam Fidem Catholicam esse veram, & omnem aliam continere errores?

Amator Veritatis. Nullatenus puto esse possibile, non esse à DEO talem Scientiam; quia finè

dubio est valdè bona, & valdè illuminativa; & credere debemus, esse à DEO omne bonum, & omnem illuminationem, signanter in rebus adeò utilibus; dubito tamen, an talis sit Scientia Lulliana.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Bene dubitat, nec consulo, ut credat; quia nollem homines credere, nisi solùm ea, de quibus sint sufficienter persuasi, quòd sint à DEO revelata; & tunc non essent expositi tot erroribus & deceptionibus, quot videmus maximam partem mundi illaqueatam. Dubitet ergo, & inquirat impartialiter, & animo inveniendi Veritatem ad amandum & confitendum ipsam, & sinè dubio eam inveniet; quia faciliter invenitur, si bona Intentione quærat.

Amator Veritatis. Hanc Intentionem habeo sinè dubio, & ad hoc laboro, & ad hoc unicè veni, ut sciam resolutionem mei dubii; & ita pro nunc scire vellem: quomodo possim persuaderi de hoc, quòd Scientia Lulliana sit à DEO.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Nihil est facilius; dummodo Vestra Dominatio velit attentè legere unum vel alium Librum ex Lullianis; quia primum, quod in eis percipitur, est, hanc Doctrinam non posse esse, nisi à DEO, & hoc evidentissimè, si non insidiosè legantur; habet enim hæc Doctrina magnam affinitatem cum Sacra Scriptura, de qua scriptum: *Qui querit legem, replebitur ab ea, & qui insidiosè agit, scandalizabitur in ea.* Ecclesiastici Cap. 32. v. 19.

Amator Veritatis. Pro Amore DEI rogo, ne me remittat ad legendum libros; quia faciliter accideret, quòd in eis non intelligerem tantum, quantum mihi sufficeret ad formandum debitum conceptum; & etiam, quia, quàm citiùs sit possibile, volo

volo redire ad meam patriam; & ita, si per aliud medium, quòd sit brevius & securius, possit me persuadere, enixè oro, ut hoc faciat.

Discipulus Lulliana Doctrina. Patet hanc Doctrinam esse à DEO; quia, cùm sit extraordinaria in modo procedendi, & non habeat similem in præteritis temporibus, ideò est manifestum, eam esse de novo inventam; &, quia hæc inventio se extendit ad omnes Scientias per eadem Principia generalia, per quæ possint cognosci & emendari omnes defectus omnium illarum, nullâ excepta, ideò est manifestum eam non esse inventionem humanam; &, quia aliunde per hanc Doctrinam discurrendo debemus semper habere DEUM præ oculis, cùm omnes resolutiones & probationes debeamus fundare in Divinis Perfectionibus, si velimus radicaliter discurrere & concludere, & hoc ipsum est, quòd directè repugnat diabolo, qui vellet, quòd nunquam cogitaremus aliquid de DEO, nisi fortè falsò & erroneè, ideò etiam est manifestum hanc Doctrinam non esse à diabolo: unde solùm restat, quòd sit à DEO mediatè vel immediatè inspirante.

Amator Veritatis. Quòd hæc Doctrina sit novum inventum, non dubito, quia hoc audiavi ab ipsis Æmulis & Contradictoribus suis: quòd autem cum iisdem Principiis se extendat ad omnes Scientias regulandas & emendandas, non concedo, nec nego, sed dubito: & tandem, quòd semper debeamus in ea habere nostram mentem in DEO, ut per Divinas Perfectiones possimus discurrere & facere resolutiones, vellem videre; quia, si sic est, & resolutiones fiant verè & demonstrativè, libenter concedam eam esse à DEO, & non posse esse ab alio.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Hoc poterit faciliter experiri Vestra Dominatio, si mihi proponat aliqua dubia, & velit attendere ad modum resolvendi & probandi, quem tenebo. Sed, antequam ad hanc practicam accedamus, vellem, quòd Vestra Dominatio aliud sciret, quo probari potest hanc Doctrinam esse à DEO.

Amator Veritatis. Libenter volo hoc scire: dicat igitur: quid est hoc aliud?

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Attendat: Doctor hujus Doctrinæ nunquam fuit Scholasticus, nihil enim didicit ab homine, nisi aliquid parum de Grammatica, & tamen scripsit de omni scibili, non solum generaliter, & dando exempla particularia in Arte Generali, & in libris ad eam pertinentibus; sed etiam specialiter, faciendo particulares tractatus de Artibus & Scientiis particularibus, in quibus, qui aliunde sunt in aliis Scholis instructi, inveniunt plura mirabilia, quæ in nullo Authore ante ipsum invenerunt; & hoc tali claritate, quòd non possint non mirari. Scripsit similiter advertendo & ostendendo in quo erraverint Antiqui, qui in uno vel alio erraverunt, & demonstrando unde provenerit eorum error.

3. *Amator Veritatis.* Jam scio hunc Doctorem non fuisse instructum ab homine, & scripsisse multos libros, scilicet viginti vel plures, hoc enim legi in aliquibus.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Non solum scripsit iste Doctor viginti vel plures, ut Vestra Dominatio dicit se legisse, sed scripsit multò plures, quia ego ipse legi centenos; Et, si credendum est quibusdam Authoribus, scripsit ultra duo vel tria millia, ut videre poterit in Historia Sanctitatis & Doctrinæ impressa Parisiis, & scripta à R. P. F. Joanne Vernon, Tertii Ordinis S. Francisci, in lingua Gallica.

Amator

Amator Veritatis. Valdè mirabile est hoc, quod audio; quam enim vita humana sufficit ad componendum tot libros, ne dicam, ad componendum & scribendum ipsos?

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Mirabile est sine dubio; sed tamen in hoc Doctore non est ad eò mirabile, sicut esset in alio ex illis, qui ad componendum unum Librum indigent lectione multorum; iste enim nulla lectione indigebat, quia semper habebat fontem manantem & influentem sufficienter & abundanter, scilicet Artem Generalem infusam.

Amator Veritatis. Si hoc ita sit, est valdè mirum, quòd Authores, quos legi, ad tam parvum numerum reducant libros hujus Doctores; mirabile enim est, quòd scribentes de hac materia fuerint ad eò parum informati de Veritate facti.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Debet scire Vestra Dominatio, quòd prædictus Pater Vernon non sit solus, qui de tanto numero Librorum hujus Illuminati Doctores mentionem faciat, quia plures alii sunt, qui dicunt ipsum scripsisse & fecisse plus quàm quatuor millia; citavi tamen istum, quia, cum suus liber sit impressus in lingua Gallica Parisiis, & ista lingua sit in his partibus multum usitata, posset faciliter contingere, quòd Vestra Dominatio, si habeat curiositatem legendi ipsum, in una aut alia Bibliotheca eum inveniret.

4. *Amator Veritatis.* Sed, quid, si aliquis diceret: hunc Doctorem fuisse edoctum per inspirationem Diaboli, qui certè multum scit?

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Talem remitto ad legendum ipsosmet libros, qui manifestè demonstrant de se ipsis, qua inspiratione conscripti sine & compositi; quia ubique spirant Divinum amo-

rem, & contemptum mundi, & vanitatum ipsius; quod Vestra Dominatio clarè intelliget ex eo, quòd iste Doctor fuerit Nobilissimus & Ditissimus à nativitate in tantum, quòd fuerit primus in curia Regis Aragoniæ tunc residentis Majoricæ, & fuerit uxoratus competenter Suo Generi & Statui, & habuerit ex sua Conjuge varias proles: cùm igitur esset in tanto honore, fuit mirabiliter vocatus ad Statum Apostolicæ vitæ, & ad renuntiationem omnium rerum hujus mundi ita efficaciter, quòd vivente uxore & prolibus secesserit in eremum, & ibi egerit multo tempore eremiticam vitam. Est ne credibile, quòd hæc vocatio provenerit ab inspiratione Diaboli?

Amator Veritatis. Non; quia aliter Diabolus non esset inimicus nostræ salutis æternæ, quam maximè operamur per tales renuntiationes; nec esset amicus nostræ damnationis æternæ, quam maximè operamur per possessionem honorum & divitiarum & vanitatum mundanarum, saltem dispositivè.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Optimè dicis: pergamus ergo. Postquam fuit in eremo, & ibi vixit decem annis in maxima austeritate & paupertate, & in continua Contemplatione cœlestium, qui in aula Regia fuerat enutritus in illa delicata vita & abundantia, quæ facilè judicari potest, tunc fuit Illuminatus in tantum, quòd subitò senserit intra se fontem infusæ Sapientiæ, & manifestè viderit omnia rerum Principia, & Artem deducendi ex eis certam & demonstrativam resolutionem cujuscunque rei dubitabilis in hac mortali vita; & sic descendit à monte ad docendum dictam Artem primò prælectam in Abbatia Regali Sancti Bernardi juxta Civitatem Palmæ in Insula Majoricana.

Non

Non satisfactus de hoc particulari Magisterio iste Apostolicus Vir, ivit multoties Romam ad excitandum quinque summos Pontifices diversos, & Congregationem Cardinalium; & ivit Parisios ad Regem Gallia, & ad illam celebrem Universitatem Literariam, & ad alios Reges & Principes; ivit etiam ad Concilium generale Viennense, & ad tria Capitula generalia Fratrum Prædicatorum, & ad alia tria Fratrum Minorum, semper ferventer procurando excitare omnes ad tractandum de exaltatione fidei Christianæ, & Catholicæ Ecclesiæ, & de Conversione Infidelium; & sic ibat per mundum expendendo pecunias, quæ ei remanserant, & consumendo suos dies semper & ubique scribendo libros ad confirmationem Veritatis Fidei Catholicæ, & ad convincendos errores contra ipsam exortos, & præveniendos futuris, & simul prædicando Infidelibus & Paganis, quousque pro defensione Fidei Lapidatus & glorioso martyrio coronatus est Bugiæ in Regno Tunicii. Creditne Vestra Dominatio ista posse provenire à scientia non inspirata à bono Spiritu?

Amator Veritatis. Nequaquam. Sed unde constant hæc omnia?

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Charissime, hæc constant ex historiis sui temporis scriptis à magnis & piis Viris, & singulis annis publicè prædicantur in celeberrimis festivitibus, quæ in honorem hujus sancti Martyris & Illuminati Doctoris in sua patria celebrantur.

5. *Amator Veritatis.* Honoratur ergo iste Doctor in Ecclesia tanquam Sanctus?

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Sine dubio; sed non ab universali Ecclesia, cum non sit ab ea solemniter canonizatus; habet tamen cultum immemoria-

morialem in Insulis Balearibus, & etiam in Cathalonia, ubi ego ipse vidi eum in publico Altari, in quo celebrantur Missæ in celeberrimo Monasterio Populeti Religiosorum Cisterciensium, expositum publicæ Venerationi sub nomine Beati, & habentem in capite Coronam radorum. Et sciat Vestra Dominatio, quòd iste cultus nunquam fuerit contradìctus in Curia Romana, & censeatur esse approbatus ab Urbano Octavo per Decretum prohibitivum Cultuum non immemorialium, virtute cujus fuerunt suppressi Cultus aliorum Venerabilium in Majorica, & in aliis partibus, cultus autem hujus sancti Doctoris fuit continuatus propter suam immemorialitatem legitimè comprobata.

Amator Veritatis. Estne possibile, quòd omnia ista sint vera ?

Discipulus Lulliana Doctrina. Non solum est possibile, sed etiam actuale ; & , si meum testimonium aliquid valet, ego sum Testis ocularis omnium prædictorum, & celebravi Missas in diversis Altaribus ipsius, & interfui multoties Festivitatibus & Concionibus, quæ in honorem Sanctitatis & infusæ Sapientiæ fiunt singulis annis ; imò & ego ipse bis vel ter concionatus sum de isto Sancto Doctore in diversis Ecclesiis & festivitatibus. Et debet Vestra Dominatio advertere, quòd omnia ista fiant in Regno Catholico, ubi est Episcopus, & Tribunal Sanctæ Inquisitionis, & Vice-Rex vel Gubernator Generalis, & plures eorum sunt extranei semper subditi Regi Catholico ; qui omnes solent interesse hisce Festivitatibus, quarum una singulis annis fit ab Universitate Literaria in die Conversionis Sancti Pauli Apostoli, quæ est etiam dies Conversionis hujus Sancti Doctoris ; alia fit à Civitate & Regno in die Martyrii ejusdem ; & plures

plures alia Fæstivitates instituuntur Votivæ à singularibus personis in gratiarum actionem propter aliquas extraordinarias gratias miraculosè impetratas à DEO per Intercessionem hujus Sancti : unde patet, quòd colatur ut Sanctus faciens miracula ; cujus sacra Reliquiæ insuper exponuntur publicæ venerationi in Ecclesia. Et notandum est, quòd sint duo miracula continua à tempore vitæ ipsius usque in præsentem diem durantia, quæ confirmant Sanctitatem & Doctrinam hujus Sancti.

6. *Amator Veritatis. Quanam sunt ista Miracula in præsentem diem continuata ?*

Discipulus Lulliana Doctrina. Primum est, quòd in loco, in quo iste Servus DEI agebat vitam eremiticam, sint quædam arbores, quæ, postquam ipse unam noctem consumpsisset orando, flendo & suspirando ad DEUM propter timorem, quem habebat, ne perderetur Ars, & Scientia, quam ei communicaverat, & quam videbat esse valde aptam & necessariam ad reformandum totum mundum, manè apparuerunt mirabiliter scriptæ, & habentes folia plena characteribus diversarum linguarum, scilicet Hebraicæ, Græcæ, Latinæ, Turcicæ, & aliarum ; admiratus de novitate iterum oravit ad DEUM, ut sibi dignaretur ostendere mysterium hujus novitatis ; ex quo apparuit ei Angelus dicens : ne sis sollicitus de Arte, quam DEUS tibi dedit, quia ipse eam conservabit ; & veniet tempus, in quo proderit tot Nationibus, quot sunt genera characterum in istis foliis. Tunc servus DEI attentius aspiciens, & Divino lumine cognoscens omnem diversitatem illorum characterum, fuit maximè consolatus, & benedixit DEUM & ejus mirabilem dispositionem. Istæ arbores usque ad præsentem diem conservantur in eadem eremo,

&

& retinent in suis foliis illos characteres, vel, verius loquendo, renovando singulis annis sua folia insignita prædictis characteribus; &, licet Majoricæ sint innumerabiles Lentisci ejusdem speciei, tamen nulli alii, nisi isti, habent folia signata his vel aliis characteribus. Et, quòd isti characteres sint miraculosi, est evidens in hoc, quòd nullum folium reperitur habens eosdem characteres, quos habent alia, sed in omnibus est notabilis diversitas, sicut ego diligenter aspiciendo multoties adverti; quæ diversitas non esset, si prædicti characteres forent naturales. Hoc est unum miraculum. Audiat Vestra Dominatio aliud etiam continuò perseverans.

Alterum est: In quodam cubiculo domûs, in qua vivebat hic Vir DEI, percipitur singulis annis quidam odor ita suavis & mirabilis, quòd nullus usque modo dubitaverit, sed omnes firmiter crediderint, quotquot ipsum perceperunt, esse odorem prorsus cœlestem; & percipitur die vigesima quinta Januarii, quæ dicitur esse dies conversionis ipsius, & etiam, quoties in illam domum portatur Sanctissimum Sacramentum pro Viatico alicujus infirmi. Habetur præterea ibi traditio, quòd illa die apparuerit huic Apostolico Viro JESUS Christus in illo cubiculo, & cum eo habuerit longam conversationem, & reliquerit ibi illum odorem, qui eadem die & hora reiteratur singulis annis. De hoc vidi documenta authentica varia solemniter formata, quorum unum fuit factum assistentibus Vice-Rege illius regni, & principalioribus Personis illius Civitatis, qui usque ad quadraginta in numero deposuerunt sub juramento se percepisse dictum odorem, & firmiter credere eum esse omnino cœlestem, quia nunquam similem

lem se percepisse asseverant. Ego ipse ipsum percepi, & dico idem, & addo, quòd nec similem naturaliter possibilem judicem in universa terra. Ecce duo Miracula quæ adhuc hodie durant, & sunt millies deprædicata Majoricæ.

Alia miracula, quæ DEUS quotidie facit per Intercessionem hujus sancti Doctoris, sunt innumerabilia, quorum aliqua pars ex authenticis documentis potest videri apud R. P. Custurer Societatis JESU in sua Dissertatione, & inter ipsa sunt quædam maxima.

Audiat Vestra Dominatio *Tertium* Miraculum factum meo tempore, & in maxima publicitate: erat Majoricæ in principali Civitate quidam puer à nativitate contractus ambobus pedibus, ita tamen, quòd crura habebat sana & poterat ambulare, sed pedibus ferè rotundis, & se invicem respicientibus. Iste puer propter excellentiam vocis, & peritiam Musicæ fuit maximè notus in illa Civitate ita, quòd ferè nullus erat, qui eum non agnosceret. Quadam die contigit, quòd doleret uno pede, & audiendo in quadam Concione miracula, quæ DEUS fecit, & quotidie facit per Intercessionem hujus sancti Doctoris, ivit ad sepulchrum ipsius, & deprecatus est eum, ut sanaret ei pedem dolentem, quo facto visum est ei in somnis, quòd Sanctus eum exaudivisset, & eum sanasset. Excitatus postea à somno surrexit, & vidit se habere unum pedem integrum & rectum, scilicet illum, quo dolebat, & alium obliquum sicut antea. Postea comparuit in publico habens unum pedem rectum & alium obliquum, & interrogatus narravit ea, quæ dixi; & istud miraculum fuit divulgatum brevi temp. re apud omnes, qui istum puerum agnoscebant. Iterum excitatus amore
recti-

rectitudinis alterius pedis fecit easdem Instantias, & consecutus est ab isto sancto Doctore desideratam rectitudinem alterius pedis, & comparuit in publico cum ambobus pedibus rectis sanis & integris ad stuporem omnium. Estne hoc verè Miraculum?

Amator Veritatis. Verè Miraculum magnum est, si verum est.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Verum est in tantum, quòd adhuc hodie invenirentur in Majorica millenæ Personæ, quæ testimonium darent de Veritate ipsius; quia puerum agnoverunt primò pedibus rotundis, ut dixi, per multos annos; & postea uno pede recto, & alio obliquo per unum vel duos annos, & tandem ambobus pedibus integrè rectificatis etiam multo tempore. Et ego ipse omnia prædicta vidi hisce meis oculis.

Amator Veritatis. O bone DEUS! Est possibile quòd de uno tali Sancto adhuc post tot miracula evidentia habeatur apud aliquos mala Opinio, non solum, tanquam si non habuisset Spiritum DEL, sed etiam tanquam si habuisset Spiritum Diaboli?

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Non miretur Vestra Dominatio de hoc, quia istæ Partes remotæ ferè nihil sciunt de prædictis, & crediderunt uni vel alteri historiæ latinæ, quæ non est facta in illis Partibus, ubi non sunt in usu nisi historiæ in lingua Hispanica scriptæ; & quamvis multæ historiæ Gallicæ & Hispanicæ, & etiam Latinæ satis benè loquantur de isto sancto Doctore, tamen una vel alia malè loquitur occasione desumptâ ex æquivocatione nominis cujusdam alterius Raymundi; hoc tamen est sinè fundamento in re; quia iste fuit Judæus natus, & postea verè vel fictè conversus ad Christianitatem; fuit religiosus talis qualis, quia relicto habitu

habitu apostatavit, & scripsit aliquot libros pessimos, quos quidam scienter vel ignoranter attribuit nostro Raymundo; &, quia sic evitabatur infamia illius Ordinis incurſa per illum apostatam Judæum, hoc fuit libenter acceptatum à quibusdam aliis Religiosis illius Ordinis; cùm tamen sit magna differentia inter illum Judæum & nostrum Raymundum, quia ille fuit Cathalanus, & noster Majoricensis, & ille fuit ex vilissima progenie Judæorum, & noster ex nobilissima, notissima, & antiquissima Familia Christianorum; ille fuit multò junior, & noster multò antiquior; ille tanquam apostata fuit profugus, & non audens comparere coram oculis Superiorum, & noster comparuit coram summis Pontificibus, & Regibus, & Universitatibus, & Capitulis generalibus Ordinum, & nunquam in occulto locutus nec operatus est quidquam, quousque publicè arguens Paganos de suis erroribus proprium sanguinem pro defensione Fidei Catholicæ effudit. Præter æquivocationem nominis est aliud fundamentum, quo unus vel alius innocenter potest decipi formando malum conceptum de Doctrina & Sanctitate nostri sancti Doctoris, & istud est quædam fictio cujusdam malitiosi, qui divulgavit quandam Bullam Gregorii Undecimi, qua prohibentur libri ipsius tanquam continentes doctrinam erroneam, quæ Bulla est credenda omnino ficta, quia nunquam comparuit, licet fuerit diligenter quæſita immediatè post dictam divulgationem; &, quia errores in ea nominati nunquam fuerunt inventi in libris citatis. Quapropter hæc supposita prohibitio nullibi habuit ullum effectum cùm ipsum non habuerit in Aragonia, in qua dicitur fuisse divulgata, licet illa Natio semper fuerit plenariè obediens summis Pontificibus, & signanter

à tempore, quo subdita fuit Regibus Hispaniæ. Unde manifestè colligitur prædictam Bullam non extitisse, nisi in mente fictoris, vel etiam in mente illorum, qui ei voluerunt libenter dare fidem.

7. *Amator Veritatis.* Quomodo probatur dictam Bullam prohibitivam nullum habuisse effectum in partibus Hispaniæ? Hoc inquirō, quia, si ubi fuit divulgata, nullum habuit effectum, utique ex nullitate effectus erit mihi satis manifesta nullitas causa.

Discipulus Lullianæ Doctrina. Probatur ex hoc, quòd tota Hispania sit Regnum Catholicum, in quo maximo honore & autoritate viget Tribunal Sanctæ Inquisitionis nulli habens respectum in rebus Fidem tangentibus, & in quo Nuntius Apostolicus & Episcopi maximè invigilant super observantiam Constitutionum & Bullarum summorum Pontificum; & ibi nec ex parte Inquisitionis, nec ex parte Nuntii Apostolici vel Episcoporum scitur unquam fuisse prohibitam lectionem unius vel alterius libri ex contentis in divulgata prohibitione; imò totaliter liberè leguntur, & conservantur publicè omnes libri hujus sancti Doctoris contenti & non contenti in ipsâ indifferenter, & in pluribus Partibus conservantur à tempore vitæ & mortis ipsius Authoris; cum tamen prohibitio, si foret vera, fuisset facta multo tempore post. Hoc manifestè patet in libris quos S. E. Palatinus recepit à quadam nobili Familia Barcinonensi, in qua conservabantur prædicti libri à tempore martyrii hujus sancti Doctoris, & inter ipsos sunt multi, si non omnes, qui dicebantur prohibiti in divulgata Bulla, cum tamen fuerint conservati non occultè Barcinonæ ab illo tempore usque ad præsens sæculum. Alias probationes allegare possem, quas omitto, quia hæc sola sufficit.

Amator Veritatis. Ego tamen scio aliam non minoris roboris, & est, quòd in Cathalogo Librorum prohibitorum, & Authorum hæreticorum factò in Concilio Tridentino nec libri allegati in dicta prohibitione, nec nomen Authoris inveniantur, cùm tamen Concilium Tridentinum fuerit multo tempore post Gregorium Undecimum.

Discipulus Lulliana Doctrina. Hoc est verum, & est argumentum à posteriori sufficienter probans, quia sinè dubio dicta prohibitio, si fuisset in rerum natura, debuisset confirmari à Concilio; talia enim dicebat contineri in prædictis libris, quæ Concilium nullatenus permisisset, cùm sint manifestè erronea.

8. *Amator Veritatis.* Quid si aliquis diceret libros hujus Doctòris fuisse emendatos, & sic potuisse permitti à Concilio Tridentino post emendationem?

Discipulus Lulliana Doctrina. Hoc esset valde liberè dictum, & esset error pejor priore, quia, ut dicti libri emendarentur, debuissent totaliter mutari non solum quoad accidentia, sed etiam quoad substantiam; nam errores imputati reperti fuissent in millenis passibus ipsorum non inciderent tantum, sed ex professo, & cum suis probationibus. Sit pro exemplo: primus error erat *Quòd DEUS habeat plures essentias*, super quem videat Vestra Dominatio solos impresos, & computet quoties inveniet Articulos integros & partes Distinctionum, & tunc poterit judicare an sit possibile ipsos fuisse emendatos, quin toti Libri fuissent mutati ex integro in alios. Et quis potuisset ipsos emendare? Est evidens, neminem potuisse, qui fuisset in scientia inferior ipso Authore: & quis æqualis in scientia huic Authori vellet totaliter mutare libros, & ipsos ferè in totum de novo formare,

& postea dare alteri honorem, quem justè posset retinere pro se? Accedit ad hoc, quòd multi Libri hujus Authoris inveniuntur, qui in antiquitate non cedunt ipsi Authori, & consequenter vel sunt ab eo scripti, vel ab aliquo coætaneo, & tamen in eis nullum signum emendationis invenitur. Qui voluerit certificari de hoc, vadat per mundum & inquirat Bibliothecas, & videbit, quàm verum sit, quod dico. Solùm in unà, quæ est Parisiis in Sorbona, vidi & legi duodecim Tomos satis magnos, qui manifestum testimonium dant de hac Veritate, & in uno ipsorum est scriptum: *Manu propria, quâ totus Tomus scriptus est, ipsum fuisse traditum in Collegio ab ipso Authore.*

Amator Veritatis. Certè nescio, quid possim dicere, nisi solùm benedicere DEUM in isto sancto Doctore, & mirari, quanta fuerit malitia contra ipsum, & ejus Doctrinam; quæ malitia satis indicat totum infernum esse conjuratum contra ipsam, & consequenter, ipsam esse verè Divinam, sive à DEO datam ad aliquem bonum & magnum finem Christianæ Ecclesiæ. Satis est, relinquamus istam materiam & eamus ad nostrum principale intentum.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Benè dicit Vestra Dominatio, quia videndo practicam & experientiam hujus Doctrinæ poterit prudenter judicare de ipsa, an sit à DEO & an sit id, quòd dubitat, quasi ex fructu cognoscendo arborem, & ex effectu causam, quæ cognitio non est fallibilis, juxta Evangelium.

9. *Amator Veritatis.* Proponam ergo mea dubia, ut videam quomodo solvantur per hanc Doctrinam; sed antea adhuc scire vellem: *An verum sit, quòd Lullista dicant, omnes Divinas Perfectiones esse æquales in agendo ad extra, sicut audiivi.* Estne hoc verum? *Et estne verum, quòd hoc deducant ex Arte & Doctrina Lulliana?*

Disci-

Discipulus Lulliana Doctrina. Verum est utrumque. Habétne Vestra Dominatio aliquid in contrarium? Et quantum ex me est, conabor satisfacere.

Amator Veritatis. Habeo quidem multa, & magni momenti.

10. *Discipulus Lulliana Doctrina.* Dicat ergo, quænam ista sint. Sed antea respondeat mihi ad hanc unicam interrogationem: *Nonne omnes Divina Perfectiones sunt in DEO æquales?*

Amator Veritatis. Mihi videtur, quòd non possint esse æquales, imò Misericordiam esse multò majorem Justitiâ, cùm DEUS per suam Misericordiam fuerit incarnatus & mortuus, & multò plura & majora fecerit per ipsam quàm per Justitiam.

Discipulus Lulliana Doctrina. Eritne hoc verum in re, an verò in sola nostra consideratione?

Amator Veritatis. Puto, verum esse in re, cùm DEUS verè & realiter fuerit incarnatus, & concesserit nobis omnia dona, quæ nobis concessit per solam Misericordiam.

Discipulus Lulliana Doctrina. Attendat igitur, quid inde sequatur per legitimam consequentiam; & si consequens legitimè illatum sit verum, tunc poterit credere, quòd antecedens sit verum; sed, si consequens sit falsum, non potest antecedens non esse falsum; notum enim est in omni Schola illud axioma desumptum ab Antiquis, *Ex vero semper sequitur verum*: Si Misericordia est in DEO major, quàm Justitia, Justitia est in eo minor, quàm Misericordia. Estne hoc verum?

Amator Veritatis. Verum est, quia universaliter loquendo non potest esse neque intelligi, quòd unum sit majus alio, & aliud non sit minus ipso.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Optimè. Si Justitia in DEO est minor & Misericordia major, ut Justitia fieret æqualis Misericordiæ, deberet crescere. Estne hoc verum?

Amator Veritatis. Verum est etiam, quia, ut minus æqualificetur majori, est necessarium, quod crescat; nisi fortè majus minueretur, quia tunc per solam diminutionem majoris possent æqualificari; non stante autem hac diminutione, quam non judico possibilem in Divina Misericordia, esset absolutè necessarium, quod Justitia cresceret, ut æqualificaretur Misericordiæ.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Etiam optimè. Ergo Divinæ Justitiæ, ut sit adeò magna, sicut est Divina Misericordia, deficit aliquid, per cujus additionem fieret adeò magna, sicut Divina Misericordia. Estne verum?

Amator Veritatis. Verùm est, & innegabile, tanquam per se notum ex ipsis terminis.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Nunc interrogo: quid est hoc, quod ei deficit?

Amator Veritatis. Magnitudo.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Et nihil aliud?

Amator Veritatis. Certè nihil aliud.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Ergo, si sola Magnitudo adderetur Divinæ Justitiæ, fieret æqualis Divinæ Misericordiæ, quamvis ista Magnitudo non esset bona, nec æterna, nec potens, nec virtuosa, nec vera?

Amator Veritatis. Non sic; sed deberet ei addi Magnitudo bona, æterna, potens, virtuosa, & vera.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Ergo Divina Justitia habet de facio defectum Magnitudinis bonæ, æternæ, potentis, virtuosæ, & veræ, quem si non habe-

haberet, esset æqualis Divinæ Misericordiæ? Ergo est defectuosa; & ita DEUS est defectuosus in Justitia, & perfectus in Misericordia, sive habet defectum in Justitia, & non habet defectum in Misericordia? Et quomodo DEUS est Ens omnino perfectum, in quo non est, nec potest esse ullus defectus?

Amator Veritatis. O bone DEUS! Non adverteram istud maximum inconueniens; quare ex nunc credo & confiteor, tuam Justitiam esse æque magnam, sicut tua Misericordia, & tuam Misericordiam nullatenus esse majorem tuâ Justitiâ.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Nondum advertit nec videt Vestra Dominatio omnia inconuenientia, imò hoc, quod videt, est ferè nihil respectu omnium.

Amator Veritatis. Ostendat mihi, quæso, aliqua alia, ut plus & melius videam.

II. *Discipulus Lullianæ Doctrinæ.* Si Divina Justitia esset minor Divinâ Misericordiâ, ipsa esset finita, cum nullum minus possit esse infinitum. Estne hoc ita?

Amator Veritatis. Ita est sine dubio.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Ergo Divina Misericordia esset infinita, & Divina Justitia finita.

Amator Veritatis. Non possum hoc negare, quia evidens mihi est.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Et quid inde sequeretur?

Amator Veritatis. Dicat Vestra Dominatio, quia libentius audio, quàm loquar.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Sequeretur in primis, quòd in DEO Justitia & Misericordia non essent unum & idem realiter, cum sit manifestè impossibile & contradictorium, unum & idem esse majus & minus se ipso. Percipit?

Amator Veritatis. Percipio & video, hoc esse verum & verissimum.

12. *Discipulus Lullianæ Doctrinæ.* Sequeretur etiam quòd Divina Misericordia distincta à Divina Justitia esset infinite major ipsa Justitiâ, cum infinitum sit infinite majus finito; & quòd Divina Justitia esset fere nihil respectu Divina Misericordia. Concedit Vestra Dominatio ista duo?

Amator Veritatis. Neutrum possum negare, quia propterea dicere solemus, quòd inter infinitum & finitum sit infinita distantia, & propterea dicit Scriptura: *Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram DEO, & quasi nihilum.* Isaia Cap. 40. v. 17.

13. *Discipulus Lullianæ Doctrinæ.* Prosequamur: Sequeretur etiam quòd Divina Misericordia non esset justa; quia ipsa non esset justa per se ipsam, cum hoc sit proprium Justitiæ, quæ sola est justa per se ipsam; nec esset justa per Justitiam, quia Justitia non posset justificare Misericordiam infinite majorem se, & respectu cujus ipsa ferè nihil esset. Sunt ne vera ista?

Amator Veritatis. Verissima sunt sine omni dubio. Sunt ne adhuc alia?

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Alia sunt non minora præcedentibus.

Amator Veritatis. Dignetur mihi dicere saltem unum.

14. *Discipulus Lullianæ Doctrinæ.* Attendat: Cum Justitia sit Essentia, & Misericordia sit etiam Essentia, essent in DEO plures essentiæ realiter, & sic non esset in DEO sola Pluralitas Personarum, nec esset in eo Unitas Essentiæ, imò esset in eo plurium essentiarum unio, quæ sine compositione esse non potest. Concedit hæc?

Amator

Amator Veritatis. Concedam, si mihi ostendat, Justitiam esse Essentiam, & similiter Misericordiam. Et rogo, ut in posterum omittamus istum modum loquendi in tertia persona, & quasi si essemus abstracti; loquamur simpliciter, sicut Christus loquebatur Apostolis, & Apostoli ipsi Christo.

Discipulus Lulliana Doctrina. Libenter accepto istum modum loquendi tanquam magis rationabilem & conformem Veritati; non enim est Veritas, quòd homo sit Dominatio, nec Paternitas, nec aliquod simile abstractum, nec per consequens est rationabile, quòd talis nominetur; loquebar tamen sic ad conformandum me modo loquendi multorum; quæ conformitas non est mala, cum loqui debeamus cum multis, licet sentire debeamus cum paucis, ut optimè dicit Aristoteles. Sed miror, quòd non intelligas & scias Justitiam esse Essentiam, & Misericordiam similiter.

Amator Veritatis. Confiteor coram DEO, quòd hoc non sciam, & quidquid imposterum ignoravero, apertè volo confiteri; quia nolo amplius amare ignorantiam.

Discipulus Lulliana Doctrina. Mirum est, Charissimè, quàm pauca Scientia sit in multis Theologis hujus temporis, quamvis communiter reputentur magni; tu enim etiam es Magister in Israël, & non parvæ existimationis. Audi igitur: nonne scis, quòd, quidquid est, vel sit *essentia* vel *esse*?

Amator Veritatis. Confiteor me etiam hoc non scire.

Discipulus Lulliana Doctrina. Non scis, quòd, quidquid est bonum, sit bonum *ut quo*, vel *ut quod*?

Amator Veritatis. Ita, hoc scio, quia quotidie hoc dicimus in nostris Scholis.

Discipulus Lulliana Doctrina. Et nonne scis, quòd bonum *ut quo* sit sola Bonitas, & bonum *ut quod* sit id, quod per Bonitatem est bonum?

Amator Veritatis. Etiam hoc scio.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo Bonitas est Ratio, per quam est bonum id, quod non est Bonitas; & bonum est id, quod per Bonitatem est bonum.

Amator Veritatis. Ita est sinè dubio.

Discipulus Lulliana Doctrina. Attende ergo: quia Bonitas est *quo* aliquid est bonum, Bonitas est essentia ponens *esse* bonum; & id, quod ipsa ponit, est *esse* bonum.

Amator Veritatis. Hoc mihi quadrat.

Discipulus Lulliana Doctrina. Dic ergo mihi, putasne invenire in linea boni aliud, quàm *quo* & *quod*, nempe *quo* aliquid est bonum, & *quod* est bonum?

Amator Veritatis. Certè, nullatenus.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo in hac linea effendi non invenitur nisi *essentia* & *esse*, sive *quo* & *quod*, sive *Bonitas* & *bonum*.

Amator Veritatis. Hoc non possum negare.

Discipulus Lulliana Doctrina. Discurre ergo per omnes lineas, scilicet per lineam justii, misericordis, & per omnes quascunque alias, & non invenies, nisi *essentiam* & *esse*.

Amator Veritatis. Jam video, & concedo, quòd Justitia sit Essentia, cui correspondet *esse* justum; & Misericordia sit Essentia, cui correspondet *esse* misericors; & ita concedo & confiteor, quòd, si in DEO Misericordia esset major, & Justitia minor, sequerentur impossibilia supradicta.

Discipulus Lulliana Doctrina. Confiteris hoc idem de omnibus aliis Divinis Perfectionibus?

Amator Veritatis. Ita, hoc idem confiteor de
omni-

omnibus, quia manifestè video, quòd eadem inconvenientia sequerentur, si non omnes essent æquales, vel si una earum esset minor cæteris.

Discipulus Lulliana Doctr. Vides bene omnia ista?

15. *Amator Veritatis.* Bene video; quare transire volo ad objiciendum *contra Æqualitatem Divinarum Perfectionum in agendo ad extra*, quæ videtur mihi omnino impossibilis, & contraria Rationi & Scripturæ, & multorum Doctorum fide dignorum authoritati.

Discipulus Lulliana Doctrina. Quamvis hoc tibi videatur, tamen non est ita in re; quia Veritas non est impossibilis, nec contrariatur Rationi, nec Scripturæ, quæ est pura Veritas, nisi malè intelligatur; nec contrariatur Sanctis Patribus, qui sinè dubio fuerunt valde illustrati fulgore Divinæ Sapientiæ.

Amator Veritatis. Si mihi ostendas, quòd hoc sit Veritas, tunc credam; antea verò non possum hoc credere; quia habeo valde multas repugnantias in mente conceptas contra istam Æqualitatem.

Discipulus Lulliana Doctrina. Si mihi concedas Veritatem, quam percipies, sicut usque modo fecisti; jam ex nunc habeo hoc pro factò. Et interrogo: stasne firmus in hoc, quòd Divinæ Perfectiones sint æquales in essendo & in agendo ad intrà?

16. *Amator Veritatis.* Quid dicis? Numquid Divinæ Perfectiones agunt intrà DEUM?

Discipulus Lulliana Doctrina. Certè, agunt intrà DEUM, sicut agunt extra, quamvis non eodem modo; quia agunt *extra* agente tota Trinitate simul, *intrà* verò agunt agente Patre in ordine ad Filium, & agente Patre & Filio in ordine ad Sanctum Spiritum.

Amator

Amator Veritatis. Explica, rogo, hoc, quia fateor, quòd non intelligam.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Hoc non intelligis? Bene potestis dicere tu, & tui similes: Patres & Magistri nostri peccaverunt, & nos iniquitates eorum portamus; quia loquendo de DEO valde parum scitis, ne dicam nihil. Audi: quomodo Divinæ Perfectiones agunt extra DEUM? Nonne quia sunt DEO Ratio agendi in creaturis?

Amator Veritatis. Ego nolo respondere, sed rogo ut mihi hoc declarare digneris pro amore DEI; quia concedo, quòd Magistri nostri peccaverint, & nos iniquitates eorum portemus.

17. *Discipulus Lullianæ Doctrinæ.* Attende ergo: Divina Bonitas agit extra DEUM creando creaturas bonas, quia ipsa est DEO Ratio agendi bonum sive bonificandi quidquid DEUS agit. Estne hoc verum?

Amator Veritatis. Concedo hoc esse verum.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Quod dixi de Bonitate, estne verum de omni aliâ Divina Perfectione?

Amator Veritatis. Credo sic esse, & propterea hoc idem concedo de illis.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Ergo Divinæ Perfectiones agunt ad extra, quia DEO agente ad extra sunt ei Ratio agendi?

Amator Veritatis. Concedo consequentiam.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Agit etiam Divina Bonitas ad extra, quia ipsa est DEUS, & DEUS agit, ad extra; & idem est dicendum de omni alia Divina Perfectione. Estne ita?

Amator Veritatis. Ita est, si credamus Sancto Bonaventuræ affirmativè dicenti: *Quidquid est in DEO, est DEUS.*

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Non est solus iste Sanctus Doctor, qui hoc dicat; quia ante ipsum hoc

hoc dixerunt S. Augustinus, S. Gregorius Magnus, & S. Anselmus, quos ego legi, & non dubito, quòd omnes alii hoc idem vel aliud æquivalens dicant, quia ratio hoc demonstrat omnibus illis, qui habent fidem, & sciunt discurrere; nam, si Bonitas in DEO non esset DEUS, ipsa esset aliquid minus, quàm DEUS; &, si ita esset, DEUS esset aliquid majus, & sua Bonitas aliquid minus; &, si ita esset, cùm DEUS sit Divina Trinitas, ut passim legitur in Sanctis Patribus, & ratio demonstrat, sequeretur in Divina Trinitate esse aliquid majus, & aliquid minus, contra id, quod legimus in Symbolo Fidei: *In hac Trinitate nihil majus aut minus*; &, quod dictum est de Bonitate, est dicendum de omni alia Divina Perfectione. Concedis hæc?

Amator Veritatis. Concedo; & consequenter concedo Divinas Perfectiones agere extra DEUM modo prædicto, scilicet quia ipsæ sunt DEUS, & quia sunt DEO Ratio agendi extra se.

18. *Discipulus Lulliana Doctrina.* Hæc concedis, & nondum vides, quòd *Divina Perfectiones agant in DEO, & intrà DEUM?*

Amator Veritatis. Nondum bene hoc video.

Discipulus Lulliana Doctrina. Attende ergo: si Divina Perfectiones sunt DEUS, cùm DEUS sit Pater, & Filius, & Sanctus Spiritus, ipsæ sunt Pater, & Filius, & Sanctus Spiritus. Estne ita?

Amator Veritatis. Ita est.

Discipulus Lulliana Doctrina. Et quomodo Divina Perfectiones sunt Pater, & Filius, & Sanctus Spiritus? Sùntne hæ tres Personæ taliter, quòd quædam earum sint Pater, & quædam sint Filius, & quædam sint Sanctus Spiritus, vel taliter quòd omnes sint Pater, & omnes sint Filius, & omnes sint Sanctus Spiritus?

Amator

Amator Veritatis. Sunt Pater, & Filius, & Sanctus Spiritus taliter, quòd omnes sint quælibet Persona; quia, nisi ita esset, sicut Personæ sunt ad invicem realiter distinctæ, ita illæ Perfectiones, quæ essent una Persona, essent realiter distinctæ ab illis, quæ essent aliæ Personæ, & sic jam daretur realis distinctio inter Divinas Perfectiones, vel saltem inter aliquas; quod non potest esse, ut dictum est supra.

Discipulus Lulliana Doctrina. Optimè dicis, & gaudeo quòd ita bene percipias hanc Veritatem. Si ergo omnis Divina Perfectio est Pater, & Pater generat Filium, omnis Divina Perfectio generat Filium: &, si omnis Divina Perfectio est Filius, & Filius generatur à Patre, omnis Divina Perfectio generatur à Patre. Estne verum?

19. *Amator Veritatis.* Non audeo dicere, quòd sit verum, quia scio, quòd ista propositio non sit vera: *Essentia generat*, nec ista, *Essentia generatur*; &, ni fallor, est ab Ecclesia definitum. Et, si istæ non sunt veræ, neque erunt veræ istæ aliæ, *Bonitas generat*, vel *generatur* & sic de aliis Divinis Perfectionibus; sed sola ista erit vera, *Pater generat*, & ista alia, *Filius generatur*.

Discipulus Lulliana Doctrina. Veritatem insinuas, sed eam non intelligis; si enim eam intelligeres, non scrupulizares concedere ipsam, sicut sancti Patres bene intelligentes sinè scrupulo dicebant, Filium esse Sapientiam genitam de Sapientia, & Deitatem genitam de Deitate, & plura alia similia. Et certum est, quòd, si Filius sit verè Sapientia genita, Pater sit verè Sapientia gignens; &, si Filius sit verè Deitas genita, Pater sit verè Deitas gignens; cùm certum sit, quòd Pater de se ipso, & per se ipsum gignat Filium; &, quantum Filius est

est genitus, tantum Pater sit gignens; ut etiam passim legitur in Sanctis Patribus: ergo, si Filius est Sapiencia genita de Sapiencia, & Essentia genita de Essentia, & Bonitas genita de Bonitate, & omnis Divina Perfectio genita de omni Divina Perfectio, sequitur, quod Pater sit Sapiencia, & Essentia, & Bonitas, & omnis Divina Perfectio, de qua est genitus Filius, & sit etiam Pater Sapiencia, & Essentia, & Bonitas & omnis Divina Perfectio gignens, quia gignit de Sapiencia, & Deitate, & Bonitate, & omni Divina Perfectio gignendo de se ipso, & consequenter gignens & de quo gignit est unum idem; &, si est unum idem, sequitur, quod Sapiencia & Deitas sit id, de quo Filius est genitus, & id, de quo Pater gignit, sit etiam Sapiencia & Deitas gignens Sapienciam & Deitatem genitam: & si hoc est verum de Sapiencia & Deitate, est etiam verum de Essentia, & de omni Divina Perfectio, quæ est in Deitate.

Amator Veritatis. Concedo hoc ultimum; sed antecedentia non capio, quia non video, quomodo possint esse vera, quamvis sciam, sanctos Patres similiter loqui. Si enim ista non potest esse vera: *Essentia gignit*, quomodo erit vera ista, *Sapiencia gignit*, vel *Deitas gignit*, vel aliqua alia Divina Perfectio gignit?

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Est mirabile, ne dicam miserabile, quam parum multi ex magnis Theologis (tu enim non eis parvus in æstimatione multorum) hoc tempore intelligant de DEO; si enim quis aliquantulum subtiliter loquatur eis, ferè nihil possunt sapienter respondere; & propterea omnia negant, & clamant, & rident, vel irrident, quando deberent flere, vel saltem erubescere. Si putarem, quod me intelligeres, con-

narer dare tibi aliam declarationem, qua videre posses, quomodo vera sint omnia supradicta.

Amator Veritatis. Da mihi quæso istam, quia libenter attendam, & spero in DEO, quòd eam intelligam, si patienter sustineas meam insipientiam, quam ingenuè fateor, licèt eam non viderim usque modò.

20. *Discipulus Lullianæ Doctrinæ.* Attende bene. Ratio, quare dicitur, & optimè, quòd in DEO *Essentia non generet nec generetur*, est, quia, quando dicitur *Essentia* & nihil aliud, tunc intelligitur *Essentia communis* tribus Divinis Personis, vel *Essentia communis* *Essentiæ Patris, & Filii, & Sancti Spiritûs*, quæ re vera non generat nec generatur; quia, si generaret, *Essentia Patris, & Filii, & Sancti Spiritûs* generaret; & si generaretur, *Essentia Patris, & Filii, & Sancti Spiritûs* generaretur: & si ita esset, cùm Pater sit sua *Essentia*, & Filius similiter sua, & etiam Sanctus Spiritus, quia in DEO non est *Distinctio inter Essentia & Esse*, vel inter *quod & quo*, saltem realiter, Pater & Filius & Sanctus Spiritus generarent; & id, quod generarent, esset aliqua alia Persona Divina distincta ab eis, & tunc non esset in DEO Trinitas Personarum, sed quaternitas; quod est impossibile. Percipis?

Amator Veritatis. Percipio, & aequaliter intelligo, & fateor, quòd mihi placeat.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Attende ergo amplius: licèt *Essentia communis* in DEO non generet, nec possit generare propter impossibilitatem supradictam, & propter plures alias innumerabiles, nec per consequens Bonitas, nec Deitas, nec aliqua alia Perfectio communis generet, nec etiam generetur, tamen *Essentia propria* Patris generat, & *Essentia propria* Filii generatur; & similiter Bonitas propria

propria Patris, & quælibet alia Divina Perfectio propria ipsius, generat, & similiter Essentia propria Filii, & Bonitas, & quælibet Divina Perfectio propria ipsius generatur: & propterea optimè & verissimè dicunt Sancti Patres, quòd Filius Divinus sit Essentia genita de Essentia, & Sapiencia genita de Sapiencia, scilicet Patris, & plura alia similia. Et æquè bene possumus nos dicere, quòd Filius sit Bonitas genita de Bonitate Patris, & sit omnis Divina Perfectio genita de omni Divina Perfectione Patris. Et, si hoc non esset ita, quomodo totus Filius esset genitus? Et quomodo totus Pater esset gignens? Et hoc quidem legitur passim in Sanctis Patribus. Et, si totus Filius non esset genitus. in eo esset aliquid genitum, & aliquid non genitum; & si ita esset, cum genitum & non genitum realiter distinguantur, quia de uno & eodem non potest verè dici, quòd sit genitum, & non sit genitum, in Filio essent duo realiter distincta; & si ita esset, in DEO ultra Pluralitatem Personarum esset alia pluralitas, & esset in DEO pluralitas excedens numerum Trinitatis; & malè diceretur DEUS Unus & Trinus. Quid dicis ad hæc?

Amator Veritatis. Confiteor, quòd non sciam, quid contradici possit; si tamen placeat tibi, volo explicare conceptum, quem habebam de Essentia & Personis DEI, ut meliùs possis me inducere ad percipiendam Veritatem.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Dic, sed breviter in quantum possis, quia hora est jam progrediendi ad alia propinquiora principali intento.

Amator Veritatis. Ego concipiebam in DEO unam Essentiam communem & tres proprietates, scilicet Paternitatem, Filiationem, & passivam Spirationem, quæ simul cum Essentia communi

constituant tres Personas : itaque cogitabam, quòd Paternitas simul cum Essentia communi constituat Patrem, & Filiatio simul cum eadem constituat Filium, & similiter de Sancto Spiritu. Quomodo tibi placet iste conceptus ?

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Non audeo hoc dicere, & puto melius esse, quòd tibi aperiam oculos mentis, si possim cum gratia DEI ; ut tu ipse judices te ipsum, & tuum conceptum. Attende ergo : nonne in tua mente habebas quatuor, scilicet unam Essentiam, & unam Paternitatem & unam Filiationem & unam Processionem ?

21. *Amator Veritatis.* Ita est ; sed credebam quòd Essentia non esset realiter distincta à Paternitate, Filiatione & Processione, sed esset realiter idem cum ipsis.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Et quomodo potest concipi, quòd unum quartum sit realiter idem cum tribus ad invicem realiter distinctis : & quòd ista tria sint realiter unum cum illo quarto ?

Amator Veritatis. Hoc est Mysterium incomprehensibile.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Bene dixisti, quòd sit incomprehensibile ; sed melius dixisses inintelligibile ; quia est quidem inintelligibile, cum deficiat ei omnis intelligibilitas, & omnis Veritas. Sed attende amplius, & responde mihi : de quo Pater generat Filium, de Essentia communi, an de Paternitate ?

Amator Veritatis. Semper audivi, quòd generet ipsum de sua Essentia.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Et ista Essentia, de qua Pater generat Filium, éstne Essentia illa, quam dicis communem, vel est Essentia propria Patris, scilicet Paternitas ?

Amator

Amator Veritatis. Nescio, quid debeam dicere; & ita rogo, ut mihi hoc declares.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Nondum est hora, nec est conveniens, quòd tibi hoc declarem; quia volo, ut videas, quàm malè conceperis istam quartam Essentiam simul cum Paternitate constituentem Patrem. Dic mihi, éstne possibile, quòd Pater generet Filium de Essentia communi?

Amator Veritatis. Non scio.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Audi ergo, & attende bene, ut scias: id, de quo Pater generat Filium, est realiter distinctum à Filio; sed Essentia communis non est realiter distincta à Filio: ergo &c. Minor est tua Opinio, quia jam dixisti, quòd non crederes, Essentiam communem esse distinctam à Paternitate, & Filiatione, & Processione; & si non est distincta ab eis, multò minus est distincta à Personis, quas cum eis secundum tuum conceptum constituit. Majorem sic probò: id, de quo Pater generat Filium, est ingeneratum, sive ingenitum; & Filius est genitus: ergo id, de quo Pater generat Filium, est realiter distinctum à Filio, cum genitum & ingenitum realiter distinguantur; quia aliter unum & idem esset genitum & ingenitum; quod est contradictio. Quid dicis?

Amator Veritatis. Non scio, quid possim dicere, & confiteor me esse confusum.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Vide ergo, quomodo debeas obmutescere, si quis tibi loquatur subtiliter de DEO.

Amator Veritatis. Confiteor ita esse.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Dic ergo iterum, quid sentias in hoc: si in Patre est Paternitas & Essentia, quid est principale in eo, Paternitas, an Essentia, nempe Deitas?

Amator Veritatis. Puto, quòd Deitas, per quam est DEUS.

Discipulus Lullianæ Doctrina. Ergo in Patre est aliquid nempe Deitas, quod est principale, & aliquid, nempe Paternitas, quod non est principale, & idem est intelligendum de Filio & de Sancto Spiritu; &, cùm principale sit plus & nobilius, quàm non principale, in Patre, secundùm tuum conceptum, est aliquid plus & nobilius, & aliquid minus & minùs nobile; & sic Pater quoad aliquid est nobilior Se ipso, & plus Se ipso, & quoad aliquid est minùs nobilis, & minor Se ipso; & idem cogita de Filio, & de Sancto Spiritu; & quomodo dicit Symbolum Fidei: *In hac Trinitate nihil majus aut minus?*

Amator Veritatis. Non dico, quòd hoc ita sit realiter, imò dico, quòd Deitas & Paternitas sint realiter idem.

Discipulus Lullianæ Doctrina. Hic est novissimus error pejor priore; quia de una & eadem re sinè distinctione intendis dicere, quòd sit aliquid nobilius, & non nobilius respectu ejusdem; & quòd sit id, de quo generatur Filius, & non sit id, de quo generatur Filius; quod est contra lumen naturale ab omnibus rationalibus notum, & in rudimentis tuæ scholæ omnibus traditum in illo Principio vel Maximâ, *impossibile est idem simul esse & non esse; & impossibile est idem de eodem simul affirmari & negari verè.* Audi amplius: si esset hoc, quod dixisti, Deitas esset una, & Personæ essent tres, taliter, quòd Deitas non esset Trina, nec Personæ essent una res. Quid dicis?

Amator Veritatis. Ita est, hoc concedo.

Discipulus Lullianæ Doctrina. Et quomodo Filius loquens in Humanitate assumpta dicit: *Ego & Pater*

unum sumus? Et quomodo Ecclesia Catholica in hymno Matutini pro festo Corporis Christi dicit: *Te Trina Deitas?*

Amator Veritatis. Non scio, quid dicere possim, nisi, quòd, quamvis sim Theologus & Theologiæ suprema laurea decoratus, tamen parùm intelligam de DEO secundùm rem; & propterea rogo te, ut digneris mihi dicere, quid in hoc puncto sentiendum sit, & dicendum.

22. *Discipulus Lullianæ Doctrinæ.* O utinam haberem tempus sufficiens, & velles instrui, quàm clarè videres, quòd *Trinitas DEI sit valde intelligibilis, & valde rationabilis!* Sed Trinitas, quam habes in mente, est omnino inintelligibilis & irrationabilis, & non est, nisi quædam mala idæa, in quam, si credis, non credis in DEUM; quia DEUS non est talis Trinitas. Scias igitur, quòd Deitas sit trina, & una, sicut DEUS est trinus & unus, & quòd Deitas, quæ est una, sit Paternitas, & Filiatio, & Processio; & Paternitas, Filiatio & Processio sint una Deitas; & hoc totaliter eodem modo, sicut DEUS, qui est unus, est Pater, Filius, & Sanctus Spiritus; & Pater, Filius, & Sanctus Spiritus sunt unus DEUS. Et, sicut non consideras unum DEUM communem, qui per aliquod superadditum fiat Pater, & Filius, & Sanctus Spiritus, ita non consideres unam Deitatem communem, quæ per aliquod superadditum fiat Deitas Patris & Deitas Filii & Deitas Sancti Spiritus, quia tunc in DEO esset aliqua Natura communis, quæ per Specificationem descenderet ad Personas; quod est valde irrationabile; quia non potest esse sine compositione & multis defectibus. Considera igitur, quòd, sicut DEUS est trinus & unus, sic Deitas sit trina & una; quia DEUS est Deitas

omninò; & sic etiam Bonitas sit trina & una, & qualibet alia Divina Perfectio. Et considera, quòd, sicut Pater est activus in ordine ad Filium, sic Deitas Patris sit activa in ordine ad ipsum Filium, & similiter Bonitas & omnis Divina Perfectio Patris sit activa in ordine ad Filium. Et, sicut DEUS est Deitas & Bonitas & omnis Divina Perfectio, sic DEUS Pater, qui est DEUS activè, sit Deitas activa five Paternitas, & Bonitas activa, & omnis Divina Perfectio activa; & similiter discurre de Filio passivè, & de Sancto Spiritu processivè. Et, si ita consideres, videbis, & intelliges, quòd Pater de sua Deitate generet Filium DEUM, & de sua Bonitate generet ipsum bonum, & de sua Æternitate æternum, & de plenitudine omnis perfectionis, quam habet, generet ipsum plenariè perfectum, & omnino sibi æqualem, sicut passim docent sancti Patres: Et idem discurre de Filio & Sancto Spiritu proportionatè. Sed, si consideras unam Essentiam communem, & quasi specificatam per Personalitates, quæ simul cum ipsis constituat Personas, & ex parte cujus se habeant omnes Divinæ Perfectiones communes Patri, & Filio, & Sancto Spiritui, tunc habebis ex parte istius communis Essentiæ omnem Perfectionem, & nullam ex parte Personarum, nisi per participationem communis Essentiæ; & cum communis Essentia non generet, nec generetur, nec spiret, nec spiretur, tunc omnis Divina Perfectio erit omninò sterilis, & Patre generante Filium generabit nullam perfectionem, & sua generatio erit deterioris conditionis omni generatione creaturarum, quarum nulla est, per quam non generetur aliqua Perfectio. Intelligis?

Amator Veritatis. Ex parte intelligo, & valde miror de raro modo declarandi illa, quæ mihi semper fuerunt inintelligibilia; adverte tamen, quòd ego non omnino credebam ea, quæ dixi, quia naturaliter meus intellectus, & mea voluntas repugnabant, sed credebam illa esse aliquo alio modo superiore omni nostrâ intelligentiâ, & omnino imperceptibili. Nunc habeo adhuc unam solam difficultatem in supradictis, quam si mihi solvas plenariè, omnia credam. Difficultas est, quia, ut dixisti, Pater est Deitas, sicut est DEUS, & est Bonitas, & est omnis Divina Perfectio, & per consequens est Essentia; &, si ita est, cum Pater generet Filium, Essentia generat ipsum; cùmque idem proportionatè debeamus dicere de Filio, qui generatur, Essentia etiam generatur; quod est contra illud: *Essentia non generat, nec generatur* de Fide definitum, ut pluries audiui. Unde infero, quòd vel falsa sint supradicta, vel falsum sit de Fide definitum.

Discipulus Lulliana Doctrina. Gaudeo de hac objectionem; quia mihi indicat, te jam esse propinquum intelligentiæ veritatis; quamvis etiam indicet te non bene percepisse omnia, quoniam, si ea percepisses, hanc difficultatem non haberes; quia in supradictis jam sufficiens solutio continetur. Sed absit à te, & à me, & ab omnibus dubitare de rebus ab Ecclesia definitis; quia ipsæ sunt magis infallibiles, quàm nostra scientia. Scias ergo verum esse, quòd Essentia non generet, nec generetur; &, si hoc non est definitum, est adhuc definibile; hoc autem nullatenus contradicit meis dictis; quia, quando dicitur: *Essentia non generat, nec generatur*, loquitur de Essentia communi; quæ, si generaret, & generaretur, tota Trinitas generaret

& generaretur, ut jam supra dixi, & hoc est manifestè falsum. Propter idem, loquendo de DEO in communi debemus dicere: *Nec generat, nec generatur; nec spirat, nec spiratur*; & idem debemus dicere de Deitate, & de Bonitate, & de omnibus Divinis Perfectionibus in communi; cum omnia, quæ dicuntur de DEO in communi, & de Divinis Perfectionibus, dicantur verè de tota Trinitate. Unde, sicut, licèt DEUS in communi non generet, nec generetur, tamen DEUS Pater generat, & DEUS Filius generatur; ita, licèt Essentia, & Deitas, & Bonitas, & cetera Divinæ Perfectiones in communi non generent, nec generentur, tamen Essentia propria Patris generat, & Essentia propria Filii generatur, & idem est dicendum de Deitate, & Bonitate, & ceteris Divinis Perfectionibus propriis, quæ omnes generant in Patre, & generantur in Filio. Capis ista?

23. *Amator Veritatis*. Capio. Sed habeo nunc aliud dubium, & est: *quam sit differentia inter Essentiam communem, qua non generat, nec generatur, & Essentiam propriam Patris, qua generat, & propriam Filii, qua generatur?*

Discipulus Lulliana Doctrina. Essentia communis est Essentia Patris & Filii & Sancti Spiritus, sive Paternitas, & Filiatio, & passiva Spiratio, vel Processio, sicut DEUS communis, sive communiter sumptus & sinè addito, de quo dicimus, & credimus, quòd sit Trinus & Unus, est DEUS Pater, & DEUS Filius, & DEUS Sanctus Spiritus; & Essentia Patris est Essentia non omnium trium, sed solius Patris, & est illa Essentia, de qua Pater generat Filium; quia de sua propria & non de communi generat ipsum; nam, si generaret ipsum de communi Essentia, generaret ipsum de Essentia ipsius

ipſius Filii ; & , ſi ita eſſet , Filius eſſet realiter diſtinctus à ſuamet Eſſentia ; cùm manifeſtum ſit , quòd ipſe ſit diſtinctus ab eo , de quo eſt genitus , ſicut eſt diſtinctus ab eo , à quo eſt genitus , vel ſaltem non minùs ; quoniam id , de quo Filius eſt genitus , eſt ingenitum non minùs , quàm id , à quo eſt genitus , & ipſe eſt genitus , & hoc realiter ; & manifeſtum eſt , quòd idem non poſſit eſſe genitum & ingenitum , cùm contradictoria prædicata non poſſint de uno & eodem ſubjecto verè dici . Idem eſt dicendum de Bonitate communi & propria , & de Æternitate communi & propria , & ſic de cæteris Divinis Perfectionibus . Itaque Eſſentia communis eſt diſtincta realiter ab unaquaque Eſſentia propria modo , quo tota Trinitas eſt diſtincta ab unaquaque Perſona ; quia , ſicut nulla Perſona eſt Trinitas realiter , nec Trinitas realiter eſt ulla Perſona , ita nulla Eſſentia propria eſt realiter communis , nec Eſſentia communis eſt realiter ulla Eſſentia propria . Et , ſicut Trinitas eſt tres Perſonæ ſimul , & tres Perſonæ ſimul ſunt Trinitas ſinè ulla diſtinctione , ita Eſſentia communis eſt tres Eſſentiæ propriæ ſimul , & tres Eſſentiæ propriæ ſimul ſunt Eſſentia communis ſinè ulla diſtinctione . Capiſ ?

24. *Amator Veritatis* . Capiò , & non capio ; quia non poſſum capere , quòd Pater ſit DEUS , & Filius ſit DEUS , & Spiritus Sanctus ſit DEUS , & ſint ad invicem realiter diſtincti , & non ſint tres DII , & inde puto provenire , me non poſſe capere , quòd Paternitas ſit Deitas , & Filiatio ſit Deitas , & Proceſſio ſit Deitas , & ſint ad invicem diſtincta , & non ſint tres Deitates .

Discipulus Lulliana Doctrina . Non miror , quòd hoc non capias , nec capere poſſis ; quia ſcio , non eſſe

esse tibi traditum modo intelligibili ; si enim tali modo tibi traditum esset, mirarer, si non caperes ; quia valde captibile vel intelligibile est, licet sit incomprehensibile. Si omnes Magistri ad se informandum & habilitandum, ut doceant mirabilia DEI, legerent Sanctos Patres, qui fuerunt aureus canalis, per quem à DEO venerunt nobis notitiæ rerum Divinarum, & super hanc lectionem meditentur, ut intelligerent, antequàm docerent alios, non esset tanta ignorantia in suis Discipulis ; sed, quia hoc non faciunt, relinquunt fontem aquæ vivæ, & fodiunt sibi cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas ; & propterea plures sunt cæci, & duces cæcorum. Ego scio, quòd in S. Augustino de Trinitate ita clarè contineatur, quomodo Pater, & Filius, & Sanctus Spiritus sint unus DEUS, quòd certè mirarer, si aliquis hoc legeret, & non intelligeret.

Amator Veritatis. Dignare igitur mihi indicare, quomodo hoc fit.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Dic mihi, quid habeas in mente, & unde proveniat tua difficultas.

25. *Amator Veritatis.* Ego habeo hunc conceptum : Pater est DEUS, & est distinctus à Filio, & à Sancto Spiritu ; & Filius est DEUS, & est distinctus à Patre & à Sancto Spiritu ; & Sanctus Spiritus est DEUS, & est distinctus à Patre & Filio ; &, quando hoc considero, statim infero meus intellectus : Ergo sunt tres DII realiter distincti, & contra hanc illationem non possum me juvare, nisi per solam Fidem nolendo assentiri intellectui, & credendo, non esse tres DEOS, sed unum tantum.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Si videres, quàm benè tuus intellectus inferat, mirareris, quia re vera in tuo conceptu sunt tres DII. Et, si tuus intel-

intellectus ultra pergeret, & argueret sic: quia Pater est Persona, & Filius est Persona, & Sanctus Spiritus est Persona, & sunt distincti ad invicem, propterea Pater, & Filius, & Sanctus Spiritus sunt tres Personæ ad invicem distinctæ: ergo, quia Pater est DEUS, & Filius est DEUS, & Spiritus Sanctus est DEUS, & sunt distincti ad invicem, sunt etiam tres DII ad invicem distincti; quomodo te extricares?

Amator Veritatis. Eodem modo, scilicet dicendo: credo & confiteor Catholicam Fidem.

Discipulus Lulliana Doctrina. Et, si aliquis Judæus, vel Gentilis philosophus veniret ad te, & diceret, se velle fieri Christianum, dummodo ei ostenderes, hæc supradicta non esse contra rationem; quid faceres?

Amator Veritatis. Non me teneas ita suspensum, dic mihi pro amore DEI, quid in re sit.

Discipulus Lulliana Doctrina. Audi attentè: Si ego interrogarer: an in Divina Trinitate Pater sit DEUS? Responderem distinguendo, & dicerem: quòd sit DEUS simul cum Filio, & Sancto Spiritu, sed non divisim; & idem dicerem de Filio, & de Sancto Spiritu; & tunc quis rationabiliter posset inferre, ergo sunt tres DII? Certè nullus. Sicut, si aliquis te interrogaret: an Pater sit Trinitas? Nonne responderes, Patrem esse Trinitatem simul cum Filio, & Sancto Spiritu, sed non divisim, quia aliter essent tres Trinitates;

Amator Veritatis. Percipio, & gaudeo, & gratias ago tibi, & DEO, qui me direxit ad te, & tibi dedit veram Scientiam, quâ me illuminares.

Discipulus Lulliana Doctrina. Gaudeo similiter, & gratias ago DEO, qui tibi dedit intellectum ad intelligendum. Et scias, quòd hæc sit expressa doctri-

doctrina Sancti Augustini in libris de Trinitate, in quibus legi non in uno solo loco, *non nisi tres Personas simul esse DEUM.*

Amator Veritatis. Pergamus iterum; sed jam non recordor ubi eramus, quia valde multum distracti sumus.

Discipulus Lulliana Doctrinae. Ego adhuc recordor. Ergo possumus verè dicere, quòd Pater sit Deitas, & Bonitas, & omnis Divina Perfectio activè, scilicet generativè; & sic, quòd omnis Divina Perfectio agat in DEO, & intrà DEUM, Patre generante Filium, & Patre & Filio spirantibus Sanctum Spiritum?

Amator Veritatis. Concedo: & in hoc jam nullum habeo dubium.

26. *Discipulus Lulliana Doctrinae.* Dic mihi iterum: *Divina Perfectiones quomodo agunt in DEO, & intra DEUM, aequaliter aut inaequaliter?*

Amator Veritatis. Omnino aequaliter; quia bene video, quòd ipsæ sint omnino aequales, ut sint infinitæ, & nullum habentes defectum; & video etiam, quòd omnes sint DEO Patri aequaliter Ratio generandi Filium; quare Filius est genitus à Patre aequaliter bonus ratione Bonitatis Patris, & immensus & aternus ratione Immensitatis & Æternitatis ipsius Patris, & non magis bonus, quàm immensus, nec magis immensus, quàm aternus; & sic de cæteris Divinis Perfectionibus, quas concedo concurrere aequaliter ad Generationem Filii, & etiam ad Processionem Sancti Spiritus; & ideo concedo Divinas Perfectiones esse omnino aequales in essendo, & in agendo in DEO, & intrà DEUM.

Discipulus Lulliana Doctrinae. Valde bene. Mihi placet iste tuus conceptus, & scias, quòd verus sit; quia

quia aliter non potest esse, neque intelligi, quòd omnes Divinæ Perfectiones sint una simplex Perfectio, & quòd in DEO nulla realis Pluralitas reperiatur, nisi sola Trinitas Personarum.

Amator Veritatis. Gaudeo, & transeo ad proponendum meum conceptum contra Æqualitatem Divinarum Perfectionum in agendo ad extra, scilicet in ordine ad creaturas.

27. *Discipulus Lulliana Doctrina.* Bene, proficere ad proponendum quidquid velis; sed antea responde mihi ad hoc unicum: *Nonne DEUS amat Æqualitatem suarum Perfectionum?*

Amator Veritatis. Amat sinè dubio; quia aliter non amaret omne, quod est in se ipso, cum tamen omne sit amabile, & dignum amari.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo DEUS plus amat majorem Æqualitatem suarum Perfectionum, quàm minorem.

Amator Veritatis. Concedo, quia ipse amat infinitam Æqualitatem in eis.

Discipulus Lulliana Doctrina. Responde iterum, & confitere ingenuè, quid tibi dicat tua conscientia ad hoc: si Divinæ Perfectiones sunt æquales in essendo, & agendo ad intrà, & etiam ad extra, nonne est inter eas major Æqualitas, quàm si sint æquales in essendo, & agendo tantum ad intrà, & non ad extra?

Amator Veritatis. Certum est, quia, si sint æquales in essendo, & in agendo ad intrà, & ad extra, est inter eas nulla inæqualitas; &, si sint æquales in essendo & in agendo ad intrà, & inæquales in agendo ad extra, est inter eas aliqua inæqualitas; & manifestum est, esse majorem Æqualitatem, ubi nulla est inæqualitas, quàm ubi est aliqua inæqualitas.

Discipulus Lulliana Doctrina. Optimè discurreis. Et quid dicis ad hanc consequentiam : ergo plus amat DEUS hanc majorem Æqualitatem, quàm illam minorem ?

Amator Veritatis. Captus sum, & nescio, quomodo ita faciliter, imò & sinè ulla advertentia.

28. *Discipulus Lulliana Doctrina.* Non mireris, quia hæc est facilitas, quam dat Lulliana Ars, cui nullus ingenuus resistere potest. Attende ulterius, & responde : judicásne, quòd Divinæ Perfectiones possint agere ad extra nisi modo, quo sunt.

Amator Veritatis. Non bene intelligo, & ideo rogo, ut te explices.

Discipulus Lulliana Doctrina. Libenter hoc faciam, quoties non intelligas. Attende : Divinæ Perfectiones sunt bonæ, potentes, virtuosæ, & veræ, ut indubitabile est. Nunc ergo dic mihi : judicas, quòd ipsæ possint agere ad extra, nisi bene, potenter, virtuosè & verè ?

Amator Veritatis. Non judico, quòd possint operari, nisi hoc modo.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo non possunt operari, nisi modo, quo sunt. Ergo multò minus possunt operari opposito modo, scilicet malè, impotenter, vitiosè & falsò.

Amat. Verit. Concedo omnia ista esse verissima.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo necessarium est, quòd operentur modo, quo sunt, & impossibile est, quod operentur modo opposito.

Amator Veritatis. Concedo etiam hanc consequentiam.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo, cùm omnes Divinæ Perfectiones sint æquales, est necessarium, quòd omnes operentur sive agant ad extra æqualiter ; & est impossibile, quòd operentur inæqualiter.

Amator

Amator Veritatis. Non scio, quomodo possim hoc negare; quia ratio me compellit omnino; timeo tamen, ne in hoc sit aliqua fallacia, quam nunc non advertam; & de facto audivi non semel, argumenta Lullistarum esse fallacias, & nihil in re.

29. *Discipulus Lulliana Doctrina.* Quòd hoc audieris, nihil facit; quia hoc non audivisti ab expertis, sed ab inexpertis & à malevolis, ut dixisti; an autem in re sit fallacia in prædictis, relinquo tuæ considerationi examinandum; & si fortè videretur tibi eam invenire, redi ad me, & ego ostendam tibi, eam esse in tua phantasia, & non in re. Volo tamen, ut aliam rationem audias, quæ fortè te convincet plùs, quàm antecedens. Sed prius responde mihi ingenuè: *Putásne esse decens DEO, quòd ipse in se sit unum, & extra se ostendat se alium?*

Amator Veritatis. Non puto hoc decere DEO, & tanquam indecens puto esse ei impossibile, quia esset quodammodo mentiri factis, si non verbis.

Discipulus Lulliana Doctrina. Bene putas; quia, si DEUS, cùm sit in se, & intrà se bonus, & verus, & justus, se ostenderet extra malum, & falsum, & injustum, fingeret in se malitiam & falsitatem & injustitiam, vel simularet ad modum illorum hypocritarum, qui, cùm sint mali, & superbi in se, ostendunt se extra bonos & humiles. Ergo bene possumus dicere: quòd DEUS non possit extra se ostendere suas Perfectiones, nisi tales, quales sunt in se? Et multò plùs possumus dicere, quòd non possit eas ostendere tales, quales non sunt, nec possunt esse?

Amator Veritatis. Hoc est certum, & sinè dubio est pura Veritas.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo, cum DEUS habeat omnes suas Perfectiones bonas, non potest in creaturis significare eas malas.

Amator Veritatis. Hoc mihi est certissimum & totaliter innegabile.

Discipulus Lulliana Doctrina. Bene. Ergo, cum DEUS habeat omnes suas Perfectiones æqualiter bonas, & æternas, & potentes, & virtuosas, & omnino æquales, ut libenter concessisti, non potest in suis Operibus significare eas inæqualiter bonas, nec ullatenus inæquales.

Amator Veritatis. Ratio, & legitima consequentia cogit, me totum hoc concedere.

Discipulus Lulliana Doctrina. Nunc igitur responde mihi: si Divinæ Perfectiones essent inæquales in agendo ad extra, nonne hoc esset significare in operibus eas esse inæquales in DEO?

Amator Veritatis. Non scio, quid possim respondere, nec qua conscientia possim istud negare; quia bene video, quod, si Divinæ Perfectiones essent malæ, vel falsæ, vel vitiosæ in agendo ad extra, hoc esset significare in operibus eas esse tales in DEO, maximè cum dicat Christus in Evangelio: *Non potest arbor mala bonos fructus facere, neque arbor bona, malos; & ex fructibus eorum cognoscetis eos,* significans, quod in creaturis quales sunt effectus, tales sint causæ; &, si hoc est ita in creaturis, in quibus potest esse falsitas & simulatio, potius est in DEO, in quo sunt impossibiles.

Discipulus Lulliana Doctrina. Gaudeo, quod hoc videas; scias tamen, quod istæ probationes nondum sint totaliter radicales & manifestativæ intenti; aliæ sunt plures adhuc multò meliores.

Amator Veritatis. Nisi videro, non possum hoc credere, quia istæ videntur mihi optimæ.

30. *Discipulus Lullianæ Doctrinæ.* Audi ergo, & vide: *Nonne omnes Divinæ Perfectiones sunt una sola perfectio?*

Amator Veritatis. Certum est realiter loquendo; quia realis distinctio non est, nec potest esse inter ipsas, nec per consequens realis pluralitas, quæ sine reali distinctione esse non potest; & hæc est damnata inter Divinas Perfectiones.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Realiter loquor, & infero: ergo non est possibile unam Divinam Perfectionem operari, vel agere ad extra, quin operentur omnes.

Amator Veritatis. Concedo, quia non potest esse, neque intelligi, quòd una sit omnes, & operante unâ non operentur omnes.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Ergo non est possibile, quòd una Divina Perfectio habeat effectum extra se, quin omnes habeant effectum extra se.

Amator Veritatis. Etiam concedo; nec video, quomodo possit negari.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Ergo non est possibile, quòd una habeat majorem vel minorem effectum extra se, quin omnes habeant ipsum.

Amator Veritatis. Teneor iterum concedere.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Dic ergo nunc: éstne possibile, unam Divinam Perfectionem habere extra se majorem effectum, quàm ipsa, & omnes habere majorem effectum, quàm omnes?

Amator Veritatis. Nullatenus, quia esset manifesta contradictio.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Ergo nulla potest esse major alitis in agendo ad extra, quia tunc deberet esse major se ipsâ, cum aliæ sint ipsa; & cum una sit omnes, omnes deberent esse majores omnibus.

Amator Veritatis. O bone DEUS! Totaliter sum convictus, & confiteor me esse sufficienter illuminatum ad percipiendum, omnia prædicta esse verissima. Sed non possum satis mirari, quòd hæc ita per se manifesta non sint discursa ab adversariis.

Discipulus Lulliana Doctrina. Non mireris adhuc, majora videbis, & tunc cum majori fundamento miraberis; omnia enim, DEO dante, faciam tibi non minùs manifesta, quàm præcedentia.

Amator Veritatis. O utinam ita sit. Et DEUS te benedicat pro singulari gratia, quam mihi facis. Pergamus ad aliud.

Discipulus Lulliana Doctrina. An non habes aliquid objiendum, ut ex solutione possis meliùs percipere Veritatem, & in ea confirmari?

Amator Veritatis. Habeo quidem multa, sed jam non recordabar præ stupore concepto in prædictis.

Discipulus Lulliana Doctrina. Objice igitur, quia nondum est hora stuporis.

31. *Amator Veritatis.* Libenter hoc faciam, & jam incipio: Si Divina Perfectiones sunt æquales in agendo ad extra, sequitur, quòd omnes habeant extra se æqualem effectum. Et, si ita est, sequitur, quòd in quacunque creatura sit impressa similitudo unius Divinæ Perfectionis, sit etiam impressa similitudo cujuslibet alterius. Et, si ita est, sequitur, quòd in qualibet creatura sit impressa similitudo Divinæ Infinitatis, & Divinæ Æternitatis & Immensitatis, cùm in qualibet sit impressa similitudo Divinæ Bonitatis.

Discipulus Lulliana Doctrina. Non malè discursis, & totus iste discursus est verus & verissimus.

Amator Veritatis. Ergo, cùm omnis creatura sit bona per hoc, quòd participet Similitudinem Divinæ

vinæ Bonitatis, etiam omnis creatura est infinita, & æterna, & immensa per hoc, quod participet similitudinem Divinæ Infinitatis, & Æternitatis & Immenfitatis. Hoc autem non est verum in ulla creatura; cum nulla sit infinita, nec æterna, nec immensa: ergo patet, quod creaturæ plus participent Divinam Bonitatem, quàm Infinitatem, & Æternitatem, & Immenfitatem; & per consequens etiam patet, quod Divina Bonitas habeat majorem effectum in creaturis, quàm Infinitas, & Æternitas, & Immenfitas: ergo non sunt æquales in agendo ad extra.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Pulchrè formasti tuum discursum; sed tamen conclusionem fundâsti in falsa suppositione.

Amator Veritatis. Ubi sit hæc falsa suppositio, non video; quia à principio usque ad finem discursi tantum proportionatè, quantum potui & scivi.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Attende & videbis: verum est in omnibus creaturis esse similitudinem Divinæ Infinitatis & Æternitatis & Immenfitatis non minùs, quàm Divinæ Bonitatis; quia aliter Divina Bonitas non esset Divina Infinitas, & Æternitas, & Immenfitas, cum istæ non haberent suam similitudinem in creaturis, & illa haberet ipsam in eis; quod esse non potest, nisi cum distinctione inter istas & illam; quia de uno & eodem non potest verificari, quod habeat suam similitudinem in creaturis, & non habeat eam in ipsis; cum sit manifesta contradictio. Sed falsum est, quod omnis creatura sit bona per hoc præcisè, quod participet similitudinem Divinæ Bonitatis, & sit effectus ipsius; quia, si hoc esset verum, etiam omnis creatura esset infinita & æterna & immensa per hoc, quod participaret similitudinem Divinæ

Infinitatis, & Æternitatis, & Immensitatis, ut bene discurrebas; quam quidem similitudinem omnis creatura participat, eo ipso, quod participet similitudinem Bonitatis, quæ Bonitas est Infinitas, & Æternitas, & Immensitas; cum sit manifestè impossibile, & inintelligibile, & etiam incredibile, quod Bonitas sit Infinitas, & è converso, & Bonitas habeat suam similitudinem in creaturis, & Infinitas, quæ est ipsa Bonitas, eam non habeat in ipsis creaturis. Et idem intellige de Æternitate, & Infinitate. Unde totum hoc provenit ex hoc, quod similitudo Divinæ Bonitatis impressa creaturis sit creata bonitas, & similitudo Divinæ Infinitatis impressa ipsis non sit creata infinitas, nec similitudo Æternitatis sit creata æternitas, nec similitudo Immensitatis sit creata immensitas; non autem ex hoc, quod similitudo omnium Divinarum Perfectionum non sit in omnibus creaturis omnino æqualiter.

Amator Veritatis. Certum est, charissime, quod me confundas in tantum, quod non sciam, quid debeam dicere; non tamen video, quod habeas rationem, saltem in aliquibus; quare enim similitudo Divinæ Bonitatis in creaturis existens sit bonitas, & similitudo Divinæ Infinitatis non sit infinitas, & similitudo Divinæ Æternitatis & Immensitatis non sit æternitas & immensitas, non video.

Amator Veritatis. Quomodo non? An non scis, quod similitudo Divinæ Bonitatis sit aliquid multò minus, quam ipsa Divina Bonitas?

Amator Veritatis. Hoc quidem scio.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo similitudo Divinæ Infinitatis est etiam aliquid multò minus, quam Divina Infinitas.

Amator Veritatis. Sine dubio ita est.

Disci-

Discipulus Lulliana Doctrina. Quomodo ergo hæc similitudo poterit esse Infinitas ?

Amator Veritatis. Jam video, & gratias ago. Video itaque, quòd in qualibet creatura possint esse similitudines omnium Divinarum Perfectionum ; & concedo, quòd de facto sint, licet non omnes istæ similitudines vocentur eodem nomine, quo vocantur Divinæ Perfectiones ; & in hoc nullam invenio repugnantiam, imò multas invenio convenientias, ad quas me inducunt rationes, quas supra allegasti. Quare autem quædam similitudines Divinarum Perfectionum existentes in creaturis vocandæ sint eodem nomine, quo vocantur ipsæ Divinæ Perfectiones, sicut similitudo Divinæ Bonitatis vocatur Bonitas, & similitudo Divinæ Potestatis, Potestas, & quædam non, non percipio, & tamen hoc libenter scire cupio.

Discipulus Lulliana Doctrina. Pro hac ratione debes recurrere ad impositores nominum, quia ego nullam aliam scio, nisi voluntatem.

32. *Amator Veritatis.* Sum contentus : eamus ad aliud, & dic mihi : *Quomodo est possibile, quòd Divina Potestas non sit major, quàm Divina Voluntas in ordine ad creaturas, cum videamus Divinam Potestatem posse plura facere, quæ Divina Voluntas non vult facere ?*

Discipulus Lulliana Doctrina. Vidésne hoc bene, & in tantum, quòd scias, te non errare ?

Amator Veritatis. Bene video, & non timeo in hoc ullum errorem.

Discipulus Lulliana Doctrina. Quid si ego videam oppositum, & faciam te videre oppositum ?

Amator Veritatis. Si me hoc facias videre, puto, quòd posses facere me videre tenebras in meridie ad præsentiam solis.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Dic mihi: quomodo, & in quo vides, quòd Divina Potestas possit facere plura, quàm Divina Voluntas velit facere?

Amator Veritatis. Hoc video in hoc, quòd Divina Voluntas faciat, quidquid vult, & tamen faciat pauca respectu illorum, quæ Divina Potestas potest facere.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Verum est, quòd Divina Voluntas faciat quidquid vult; quia ipsa non invenit, nec invenire potest ullam resistentiam; cùm nihil sit potens resistere Divinæ Voluntati; sed, quomodo scis, quòd ipsa faciat pauca respectu illorum, quæ Divina Potestas facere potest?

Amator Veritatis. Hoc scio, quia, si Divina Potestas non posset facere plura, quàm Divina Voluntas velit, & faciat, ipsa esset finita; quia non posset facere nisi finita, cùm manifestum sit, quòd Divina Voluntas non velit facere nec faciat, nisi finita.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Gaudeo, quòd hoc scias. Sed dicito mihi, quodnam est inconveniens, quòd Divina Potestas sit finita in possendo ad extra?

Amator Veritatis. Inconveniens est, quia tunc DEUS esset finitus in possendo.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Dic mihi iterum, quid melius tibi videtur, quòd DEUS sit infinitus in possendo ad extra, vel quòd sit finitus?

Amator Veritatis. Multò melius esse iudico, quòd DEUS sit infinitus in possendo ad extra, quàm quòd sit finitus.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Ergo etiam esset multò melius, quòd DEUS esset infinitus in volendo ad extra, quàm quòd sit finitus. Ergo multò melior esset DEUS, si vellet facere omnia, quæ tu iudicas ipsum posse facere, quàm sit de facto

facto nunc, quando tantum vult facere ea, quæ facit. Ergo falsum est id, quod vos dicere soletis in vestris scholis, scilicet: *Quòd DEUS sit ens, quo melius aliquid cogitari non potest*, quia ego cogitando DEUM facere omnia, quæ potest, cogito DEUM meliorem DEO vestro, qui non facit dimidium eorum, quæ potest, imò neque decimam, neque centesimam, neque millesimam partem. Quid dicis ad hæc?

Amator Veritatis. Confiteor me non scire, quid debeam dicere.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Ego tamen scio, &, si placet, dicam tibi, quid debeas dicere.

Amator Veritatis. Dic ergo, quia quidquid sit, libenter acceptabo, dummodo rationabile sit.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Confitere, DEUM esse omnino perfectum sine ullo defectu, neque ex parte Voluntatis, neque ex parte Potestatis, neque ex parte ullius alterius Perfectionis; &, ad extollendum potestatem DEI non deprimas Voluntatem ipsius; imò, neque ipsam Potestatem deprimas putando eam exaltare & extollere; & considera in DEO, Potestatem & Voluntatem esse omnino æquales, & unam esse aliam, sicut jam supra concessisti; &, si una est alia, certum est, quòd, quantum extenditur una, tantum extendatur alia, &, quantum objectum habet una, tantum objectum habeat alia.

Amator Veritatis. Parce mihi, quia non video, & videre cupio, in quo ad extollendam Potestatem DEI deprimò ejus Voluntatem, & etiam ipsam Potestatem.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Attende, & videbis. Ut ponas DEUM infinitum in possendo ad extra, dicis eum plus posse, & minus velle, & per con-

sequens non curas de Voluntate, & permittis eam manere inferius, nempe finitam in volendo: igitur hoc modo deprimis eam, faciendo eam minorem, quæ tamen nullatenus est minor; quia in DEO nihil est minus; cum, quidquid est in eo, sit infinitum. Deprimis etiam utramque, quia in utraque ponis defectum.

Amator Veritatis. Ostende mihi quomodo, quia certè hoc non percipio.

Discipulus Lulliana Doctrina. Attende: nonne defectuosa est Potestas, quæ multum potest, & parum facit? Et quomodo excusabitur à defectu Voluntas, quæ, cum possit multa bona facere, non vult facere nisi pauca?

Amator Veritatis. In nobis videtur mihi ita esse; sed in DEO, ne exhauriatur sua Potestas, videtur mihi aliud debere esse.

Discipulus Lulliana Doctrina. Attende, & responde mihi in conscientia: nonne defectuosa est Potestas in nobis, quæ multum potest, & parum facit; quia non faciendo bonum, quod possumus, habemus Potestatem otiosam, & otiositas mala est? Et quomodo DEUS potest excusari de otiositate in sua Potestate, si ipse non faciat bonum, quod potest, imò si respectu boni, quod potest facere, ferè nihil boni faciat? Et quomodo ista otiositas adeo magna, imò & maxima, non erit magnus & maximus defectus? Attende ulterius, & dic mihi: nonne melius est posse facere bonum, & facere bonum, quàm posse, & non facere? Et etiam nonne melior est Voluntas, quæ vult facere bonum, quod potest Potestas, quàm Voluntas, quæ non vult illud facere?

33. *Amator Veritatis.* Non scio quid rationaliter contradicere possim; & tamen non possum
tota-

totaliter consentire in hoc, quòd *Potestas DEI non possit valde plura facere, quàm voluntas velit facere.*

Discipulus Lulliana Doctrina. Si tu scires discurrere fundatè per Divinas Dignitates, sive Divinas Rationes, & cognoscere, nullum defectum esse in eis, neque actualem neque possibilem, libenter consentire; quia videres in hoc, quod dico, Perfectionem, & in hoc, quod dicis, & concipis, videres defectum; quia tamen non scis ita discurrere, accipis Perfectionem pro defectu, & defectum pro Perfectione; & habes in tuo conceptu DEUM valde defectuosum, qui re vera non potest esse verus DEUS, in quo nullus est defectus.

34. *Amator Veritatis.* Explica mihi, quæso, quomodo in hoc, quod dico, sit defectus, & quomodo concipiam DEUM defectuosum. *Et dic mihi antea, quid intelligas nomine Divinarum Dignitatum, & Rationum.*

Discipulus Lulliana Doctrina. Divinas Dignitates cum meo Illuminato Magistro appello Divinas Perfectiones, & etiam appello eas Divinas Rationes; itaque nomine ipsarum intelligo illud idem, quod tu intelligis per Divinas Perfectiones. Sed scire debes, quòd valde rationabiliter Divinæ Perfectiones appellentur *Dignitates & Rationes*; appellantur enim *Dignitates*, quia per ipsas est DEUS dignus omni Honore & Reverentia, & sine ipsis nullam Dignitatem haberet omnino. Quare enim DEUS esset dignus amari & honorari super omnia, nisi haberet Bonitatem, & Nobilitatem, & Virtutem, & Potestatem super omnia? Certè nisi eas haberet, non esset dignus amari & honorari super omnia; & quia ipsas habet, est dignus; & propterea tota sua Dignitas venit ei à suis Perfectionibus, & ideo istæ verè & bene vocari pos-

sunt & debent Dignitates. Dicuntur etiam *Rationes*, quia sunt DEO Ratio essendi hoc, quod est, & Ratio agendi hoc, quod agit; Ratio enim, quare DEUS est bonus, est sua Bonitas, sine qua ipse non esset bonus; & Ratio, quare ipse agit bonum in se, & extra se, est etiam sua Bonitas, & similiter est sua Bonitas Ratio quare, vel melius dicendo, per quam ipse bene agit, quidquid agit: unde vides, quòd rationabiliter appellemus cum nostro Sancto Doctore Divinas Perfectiones *Dignitates*, sive *Rationes*.

Amator Veritatis. Percipio, & consentio quòd sic nominentur; quare in posterum eas nominabo similiter.

35. *Discipulus Lullianæ Doctrinæ.* Attende ergo nunc, ut scias distinguere inter *Perfectionem* & *Defectum*: eo ipso, quòd aliquid positivum sit *Perfectio*, ejus contrarium est *Defectus*. E. g. Si *Scientia* est *Perfectio*, *Ignorantia* est *Defectus*; & ita, ubi est *Scientia* cum *Ignorantia*, est *Perfectio* cum *Defectu*; & ubi est *Scientia* sine *Ignorantia*, ibi est *Perfectio* sine *Defectu*; & ubi esset *Ignorantia* sine *Scientia*, ibi esset *Defectus* sine *Perfectione*. Et hoc est universaliter verum tam in DEO, quàm in *Creaturis*. Concedis hæc?

Amator Veritatis. Concedo sine ullo dubio; quia evidenter video esse vera.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Eamus nunc ad majorem specificationem, ut videas id, quod ego intendo: cum *Perfectio Potestatis* sit posse, & *Perfectio Intellectûs* sit scire, & *Perfectio Voluntatis* sit velle, *Defectus Potestatis* est non posse, & *Defectus Intellectûs* est non scire, & *Defectus Voluntatis* est non velle. Est ita?

Amator

Amator Veritatis. Ita est, si loquamur de Potestate in ordine ad possibile, & de Intellectu in ordine ad scibile, & de Voluntate in ordine ad volibile; si autem non sic loquamur, non est verum; quia non puto, quòd ullus possit judicare rationabiliter Defectum Potestatis in non posse impossibile, nec Defectum Intellectus in non scire non scibile, nec Defectum Voluntatis in non velle non volibile.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ita loquor, & non aliter; quia non inquiri cavillationes; & jam scio, quòd non sit defectus Potestatis in DEO per hoc, quòd non possit producere extra se alios DEOS; nec sit defectus Intellectus in ipso per hoc, quòd non sciat alios DEOS; nec sit defectus Voluntatis per hoc, quòd ipsos non velit; quia alii DII nec sunt possibiles, nec scibiles, nec volibiles. Et ita infero discurrendo sic: ergo, ut in Potestate DEI non sit defectus, requiritur, quòd ipsa possit omne possibile; & ut in Intellectu DEI non sit defectus, requiritur, quòd ipse sciat omne scibile; & ut in Voluntate DEI non sit defectus, requiritur, quòd ipsa velit omne volibile. Et, si Divina Potestas non potest omne possibile, est in ea defectus; & si Divinus Intellectus non scit omne scibile, est in eo defectus; & si Divina Voluntas non vult omne volibile, est in ea defectus. Intelligis, & vides ista esse vera?

Amator Veritatis. Intelligo, & video; sed non possum consentire ad concedendum, quòd Divina Voluntas velit omne volibile, licet libenter concedam, quòd Divina Potestas possit omne possibile, & Divinus Intellectus sciat omne scibile.

Discipulus Lulliana Doctrina. Sed dic mihi: potesne concipere, quòd Divina Potestas possit esse perfecta sine Defectu, quin possit omnia possibilia?

Amator

Amator Veritatis. Non possum; imò semper conciperem ipsam cum defectu, si conciperem, quòd non posset omnia possibilìa.

Discipulus Lulliana Doctrina. Et potes concipere, quòd Divinus Intellectus possit esse perfectus sine defectu, quin intelligat omnia intelligibilia?

Amator Veritatis. Nullatenus; imò semper conciperem ipsum cum defectu, si conciperem, quòd non intelligeret omnia intelligibilia.

Discipulus Lulliana Doctrina. Et quomodo potes concipere Divinam Voluntatem perfectam sine defectu, concipiendo ipsam non velle omnia volibilia?

Amator Veritatis. Certè non scio, & confiteor me esse confusum, & non scire, quid debeam dicere.

Discipulus Lulliana Doctrina. Respice, & vide, quomodo confundaris passim, quia malè fundatus discurre de DEO; sed attende, quàm citò iterum angustiaberis. Dic mihi: nonne in DEO Potestas est Voluntas, & Voluntas est Potestas?

Amator Veritatis. Realiter loquendo concedo; quia jam concessi, & jam sum firmus in hoc, quòd realis distinctio non sit in DEO, nisi inter Personas.

Discipulus Lulliana Doctrina. Realiter loquor; quia nolo loqui, nisi de DEO reali. Attende ergo, quomodo tibi placeat iste discursus: non potest in DEO Potestas esse Voluntas, quin in eo actus Potestatis sit actus Voluntatis: sed actus Potestatis est posse, & actus Voluntatis est velle: ergo non potest in DEO Potestas esse Voluntas, quin in eo posse sit velle. Sed in DEO non potest posse esse velle, si posse plus extendatur, sive plura respiciat, quàm velle: ergo in DEO posse non plus extenditur, nec plura respicit, quàm velle. Sed omnia, ad quæ extenditur, & quæ respicit posse, DEUS potest, & omnia, ad quæ

quæ se extendit, sive quæ respicit velle, DEUS vult: ergo non plus potest DEUS, quàm velit, nec minus vult DEUS, quàm possit.

Amator Veritatis. Placet mihi iste discursus, & concedo, quòd me convincat ex una parte; quia non scio, quid possim in eo negare. Sed in contrarium habeo multa objicienda.

Discipulus Lullianæ Doctrinae. Objice ergo unum vel aliud ex maximis, ut ex solutione, quam tibi dabo, possis conjicere solutionem aliorum minorum.

36. *Amator Veritatis.* Ex hoc sequeretur, quòd DEUS non posset creare alium mundum meliorem & nobiliorem isto, quem creavit; quia de facto illum non vult creare; quoniam, si vellet, ipsum crearet, cùm ipse creet, quidquid vult. Quid dicis ad hoc?

Discipulus Lullianæ Doctrinae. Ad hoc respondeo primò, quòd bene dicas, quòd DEUS creet quidquid vult; cùm ejus Voluntas nulli sit subdita, imò sit Domina absoluta super omnia, à nullo potens adhuc in minimo impediri; & ita, si DEUS non velit creare alium mundum, ipse non potest; si autem DEUS vellet creare alium mundum nobiliorem & meliorem isto, certum est, quòd posset; quia ipse potest, quidquid vult. Ratio est manifesta; quia, ubi Potestas est Voluntas, ibi actus Potestatis est actus Voluntatis; in DEO Potestas est Voluntas, ut certum & indubitabile est secundum supradicta: ergo in DEO actus Potestatis est actus Voluntatis; sed actus Potestatis est posse, & actus Voluntatis est velle; ergo in DEO posse est velle. Eo ipso quòd posse in DEO sit velle, non est in eo, nec esse potest posse sine velle, nec velle sine posse; sicut, eo ipso, quòd homo sit animal rationale, non potest esse homo sine animali rationali,

tionali, nec è converso ; & ubicunque est homo, est animal rationale, & è converso ; &, si est homo, est animal rationale, & è converso : ergo in DEO non potest esse velle sinè posse, & è converso ; &, si in DEO est velle, est posse, & è converso ; &, si in DEO non est velle, non est in eo posse, nec è converso : ergo, si in DEO esset velle creare alium mundum meliorem & nobiliorem isto, esset in DEO posse creare ipsum : unde manifestè vides, si bene attendis, quòd, si DEUS vellet creare alium mundum nobiliorem & meliorem isto, posset. Sed, sicut si vellet, posset, ita, si posset, vellet ; quia ubi posse est velle, posse est inseparabile à velle, sicut ubi velle est posse, velle est inseparabile à posse. Quomodo te potes dissolvere ab isto ligamine ?

Amator Veritatis. Ergo debemus dicere, quòd DEUS non possit creare alium mundum nobiliorem & meliorem isto ?

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Non dico hoc, sed dico, quòd, si DEUS non velit ipsum creare, non possit. Et est mirum, quòd tu audeas dicere, quòd DEUS non velit, & tamen possit ; cùm non possis intelligere hoc ita esse, nec posse ita esse, nisi ita sit, quòd in DEO posse sit distinctum à velle, quòd tamen non dicis. Nonne advertisti, quid requiratur ad hoc, ut aliqua res sit nobilior, & melior alia ? Si hoc nondum considerasti, considera, & dic mihi, quid tibi dicat tuum iudicium.

Amator Veritatis. Ego non considero, quòd aliud requiratur, quàm quòd habeat nobilior & melius esse.

37. *Discipulus Lullianæ Doctrinæ.* Et quomodo cognosces, quòd una res habeat nobilior & melius esse, quàm alia ?

Amator

Amator Veritatis. Hoc cognoscam, loquendo de rebus corporalibus, qualis est iste mundus, & esset alius, de quo dubito, videndo, quòd habeat nobiliorem & meliorem materiam, & pulchriorem formam seu dispositionem exteriorem, & de qua posset sequi major utilitas.

Discipulus Lulliana Doctrina. Malè judicas, & non miror, quòd decipiaris; quia non consideras principale signum Nobilitatis & Bonitatis. Secundum tuum iudicium nobilior & melior esset gladius aureus valde pulchrè dispositus, & artificia- tus, quàm gladius ferreus non adeo pulchrè constructus, quamvis ferrum esset optimum & fortissimum, & potens penetrare, & resistere ictibus adversariorum, & aurum nihil horum haberet. Et, si diceres talem gladium esse nobiliorem, & meliorem omni gladio ferreo non ita pulchro, nonne irrideretur ab omnibus peritis in arte gladiatoria?

Amator Veritatis. Jam video, quòd non sufficiat considerare Nobilitatem & Bonitatem materiae, & dispositionem, & pulchritudinem ipsius, sed ultra requiratur alia consideratio, quapropter nobilior & melior sit gladius ferreus ex bono ferro & nullam pulchritudinem habens, quàm gladius aureus pulcherrimus, & ex optimo auro constructus. Et idem dicerem etiam de indusio lineo, quod melius & nobilius esset, quam indusium ex puro auro; quamvis istud esset pulcherrimum, & illud nullam pulchritudinem haberet. Quare rogo te, ut mihi dicas, quid ultra considerandum sit; quia video, quòd sinè dubio hoc melius scies, quàm ego.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ego puto esse considerandas quatuor causas in qualibet re ad cognoscendum Nobilitatem & Bonitatem ipsius, scilicet

licet Efficientem, Materiam, Formam, & Finem. Itaque, ut alius mundus esset nobilior & melior isto, judico esse necessarium, quòd haberet vel nobiliorem causam efficientem, vel nobiliorem materiam, vel nobiliorem formam, vel nobiliorem finem, quam iste habeat. Judicásne ita esse?

Amator Veritatis. Ita esse judico, quia non video, quomodo ex alio capite possit una res esse nobilior aliâ, nisi ex uno vel alio istorum, vel ex omnibus.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Satis bene vides. Dic ergo mihi nunc: est possibile, quòd alius mundus habeat nobiliorem & meliorem causam efficientem quàm iste?

Amator Veritatis. Nullatenus est possibile; quia iste habet DEUM.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Ergo ex hoc capite non est possibilis alius mundus nobilior isto.

Amator Veritatis. Concedo; quia hoc est evidenter verum.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Eamus igitur ad alia capita, & dic mihi: est possibile, quòd alius mundus habeat nobiliorem materiam, de qua creetur, quàm iste?

Amator Veritatis. Hoc puto esse possibile.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Et quomodo possibile? Nonne DEUS creavit istum mundum de nihilo, & deberet creare alium etiam de nihilo, si vellet ipsum creare? Et quomodo concipi potest, quòd unum nihil sit nobilius alio?

Amator Veritatis. Non dico quantum ad hoc; quia jam video, quòd, cum nihil nullam habeat nobilitatem, nullatenus sit nobile, nec per consequens nobilius alio nihilo. Sed dico, quòd DEUS posset creare de nihilo materiam nobiliorem & melio-

meliorem, quàm sit materia hujus mundi, & facere de ea alium mundum nobiliorem isto.

Discipulus Lulliana Doctrina. Non obliviscaris materiæ illius gladii aurei, de qua supra locuti sumus, & recordare, quòd, quamvis aurum sit nobilius ferro, non tamen sit materia æquè nobilis, & æquè bona ad faciendum gladios, sicut ferrum. Et ratio est, si fortè eam non advertisti, quia aurum non est ita proportionatum ad finem gladii, sicut ferrum, ut tu clarè insinuasti, si recordaris, in exemplo, quod adduxisti de indusio lineo & aureo. Itaque scire debes, quòd Nobilitas & Bonitas alicujus artefacti, quale est mundus, non sit desumenda ex materia utcunque, sed ex portione, quam debet habere materia simul cum forma in ordine ad finem, quem intendit artifex in constructione artefacti. Et, si putas invenire materiam magis proportionatam ad hoc, ut cum forma mundi se habeat ad finem, quem DEUS intendit in constructione mundi, deciperis. Et deberes considerare, quòd DEUS talem materiam meliùs agnoverit, quàm tu; & cùm illam non elegerit, sed istam, signum est, quòd illa non sit ita proportionata ad finem mundi, sicut ista; quia DEUS est sapientissimus, & justissimus in omnibus suis electionibus, sicut etiam in omnibus suis operibus; qualis non esset, si tu posses facere meliorem electionem materiæ pro mundo, quàm ipse fecerit.

Amator Veritatis. Non dico, quòd ad finem, quem DEUS habuit in creatione hujus mundi, posset inveniri, vel posset fieri nobilior, & melior materia, & magis proportionata, quàm sit ista materia hujus mundi; & idem dico de forma; sed ad alium finem, quem DEUS potuit habere in

creatione hujus mundi, & potest habere in creatione alterius, credo, quod posset inveniri, vel fieri à DEO alia materia nobilior, & melior, ut cum alia forma etiam nobiliori se habere posset ad ipsum finem constituendo alium mundum.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo jam concedis, quod iste mundus ad finem, quare creatus est, non possit habere materiam nec formam magis proportionatas, & per consequens, quod cum nulla alia materia & forma esset nobilior & melior, quàm sit cum ista, quam DEUS ei dedit.

Amator Veritatis. Hoc libenter concedo, ne teneat concedere, quod aliquis nostrum posset inveniri, qui esset sapientior & prudentior artifex hujus vel alterius mundi ad eundem finem creabilis, si haberet Potestatem creandi, quàm sit vel fuerit DEUS in creatione hujus mundi.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo, nisi DEUS crearet alium mundum propter Finem nobiliorem, & meliorem, quàm sit finis, propter quem creavit istum, non est possibile, quod alius mundus habeat nobiliorem causam efficientem, nec nobiliorem materiam, nec nobiliorem formam, nec nobiliorem finem, quàm habeat iste mundus, qui de facto creatus est; & per consequens, nisi DEUS habeat nobiliorem, & meliorem finem, non potest creare alium mundum nobiliorem & meliorem isto.

Amator Veritatis. Hoc libenter concedo; quia jam video, quod alius mundus non potest habere meliorem causam efficientem; cum iste habeat DEUM; nec possit habere nobiliorem & meliorem materiam & formam, nisi propter nobiliorem finem, cum iste habeat materiam & formam proportionatissimas ad suum finem, quantum dici & credi possit.

38. *Discipulus Lulliana Doctrina.* Dic ergo mihi nunc: quinam finis est, vel potest esse nobilior & melior sine, propter quem creavit DEUS istum mundum?

Amator Veritatis. Multi fines possunt esse sine dubio nobiliores, & meliores, quos DEUS cognoscit.

Discipulus Lulliana Doctrina. Assigna unum ex istis. Et, si ipsum assignes, & me facias ipsum videre, tunc ego inferam per legitimam consequentiam, (quod tamen absit dicere) DEUM esse stultum, & stultissimum in tantum, quod aliquid æquè stultum inveniri, nec cogitari possit, & consequenter ipsum non esse DEUM. Quid enim stultius cogitari potest, quàm agens vel operans potens operari propter perfectissimum finem sinè ullo inconveniente, & sinè ullo labore, & nolens operari, nisi propter finem minùs nobilem? Nonne scis tu, quod operari propter nobiliorem finem sit valde melius, quàm operari propter minùs nobilem? Hoc patet in qualibet operatione facta propter DEUM, quæ est actus charitatis valde nobilior, quàm esset, si fieret propter alium finem minùs nobilem. Et, si quod finis est nobilior, eò nobilior est operatio facta propter ipsum, si DEUS nolisset creare mundum propter finem nobilissimum inter omnes fines, quos potuit habere in creatione, hoc fuisset non velle, quod sua creatio esset nobilissima operatio, cum tamen potuisset æquè faciliter, sicut potuit nunc, propter finem, quem habuit. Et quæ stultitia major, vel æqualis cogitari potest? Si scires, propter quem finem DEUS creavit istum mundum, non cogitasses, quod potuerit creare ipsum, nec possit creare alium propter nobiliorem finem. Et, si hoc non sciebas, non debebas ita absolutè credere hoc, quod

dixisti ; quia certè est credere aliquid de DEO valde indignum, & valde culpabile : quare multò melius esset ignorantibus nihil dicere, nec cogitare de DEO, quàm ita stultè loqui, & credere. An tu talis es, quòd operareris, sicut putas DEUM operatum esse, quando posses multò meliùs sinè ullo inconveniente operari ? Et credis, quòd, si ita operareris, non reputareris stultus, & imprudens, quia relicto majori bono eligeres minus ? Absit talia cogitare de DEO, & qui non scit, saltem credat Scripturæ dicenti Prov. Cap. 16. v. 4. *Universa propter semetipsum operatus est Dominus.*

Amator Veritatis. Parce mihi ; quia non putabam, nec credere potuissèm, meum conceptum esse ita extra viam Veritatis, & Justitiæ, sicut erat, ut video : quare ex hoc nunc confiteor, quòd DEUS creaverit mundum propter se ipsùm, & per consequens, quòd non potuerit habere in creatione hujus mundi, nec possit habere in creatione alterius nobiliorem finem, quàm de factò habuit. Et confiteor consequenter, quòd alius mundus non possit habere nobiliorem & meliorem causam efficientem, nec materialem, nec formalem, nec finalem, quàm iste ; sicque non est possibilis, ut video, alius mundus nobilior & melior isto. Sed non possum satis mirari de isto extraneo modo discurrendi, & probandi, & convincendi, quem video in te ; & scire vellem, unde extraxeris istum mirabilem modum.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Miraris, quia non tractasti alios instructos in Arte & Doctrina Illuminati Doctoris, quos si tractasses, sine dubio non mirareris de mea exiguitate, imò cognosceres in me valde magnam paupertatem, & insufficientiam. Quo non obstante scire debes, quòd ego possem
multis

multis aliis modis, & rationibus valde diversis tibi ostendere omnes Veritates supradictas; quamvis sim minimus verorum Lullistarum, & indignus vocari tali nomine; quia hæc Ars, & Doctrina est quoddam mare magnum, & ferè infinitum Sapientiæ & Scientiæ DEI: quod, si quis introierit, quamvis non multùm in eo se profundaverit, non potest non excellere inter omnes extraneos, & fieri admiratio eorum omnium, dummodo isti velint libenter, & liberè, & sine pertinacia attendere, sicut tu usque modo fecisti.

Amator Veritatis. Transeamus ad alia, ut maius experimentum sumam de excellentia & nobilitate, quam habet hæc Divina scientia super omnes alias doctrinas nunc temporis in scholis usitatas; quia jam video nullam esse ei comparabilem.

39. *Discipulus Lullianæ Doctrinæ.* Sed ante quàm veniamus ad ulteriora, debeo aliud dicere, quia recordor me dixisse ad præcedentem difficultatem: *respondeo primò.* Itaque scire debes, quòd, si aliquis mihi proponeret hanc quæstionem: *Utrum DEUS possit creare alium mundum nobiliorem & meliorem isto?* Non responderem ei neque affirmativè, neque negativè, nisi priùs mihi explicaret, quid intelligeret per illud *posse.* Et, si mihi responderet se intelligere per *posse* sufficientiam Potestatis, & nihil ultra; tunc ego dicerem: igitur quæris solùm: utrum Potestas DEI sit sufficiens ad creandum alium mundum nobiliorem & meliorem isto? Et, si ipse mihi responderet, ita esse, ego dicerem, quòd ad suam quæstionem respondeo affirmativè. Itaque intelligendo per *posse* solam sufficientiam potestatis, dico, quòd possit DEUS creare alium mundum nobiliorem & meliorem isto; & non solùm unum, sed etiam plures, &

plusquàm mille millia millionum; & hoc est certissimum, quia omnes isti mundi essent non solum divisim, sed etiam simul sumpti aliquid finitum, & ferè nihil respectu infinitæ Potestatis DEI, quæ est sufficiens ad multò plus sine omni comparatione.

Amator Veritatis. Hoc est, quod ego dicebam, dicendo, quòd DEUS posset creare alium mundum nobiliorem & meliorem isto; quia non intendebam dicere, nisi quòd Potestas DEI esset sufficiens ad hoc: itaque meus conceptus non erat adeo extra viam Veritatis, sicut putabam ex tuis dictis.

40. *Discipulus Lullianæ Doctrinæ.* Si tuus conceptus per hanc partem non deviabat à Veritate, per aliam valde multum deviabat; quia valde improprietate loquebaris de *posse* & *velle* DEI; si enim per hoc præcisè, quòd Potestas DEI habeat sufficientiam ad creandum alium mundum, dicebas ipsam posse eum creare, *quare per hoc, quòd Voluntas DEI habeat etiam sufficientiam ad creandum ipsum, non dicebas ipsam velle eum creare?* Attende, & vide an possis invenire rationem, per quam possis judicare, quòd rationabiliter loquereris. Si dicas: quòd Voluntas DEI non habeat sufficientiam tantam, quantam habet Potestas, per hoc significabis minoritatem ex parte Voluntatis & majoritatem ex parte Potestatis, & consequenter, vel quòd Potestas & Voluntas non sint unum & idem in DEO, vel quòd de uno & eodem verificari possint sufficientia & insufficientia, majoritas & minoritas respectu ejusdem; & hoc est contradictorium & impossibile secundum te ipsum, & tuam scholam, & secundum omnem rationalitatem. Et, si dicas, quòd *posse* soleat accipi pro
tota

sola sufficientia Potestatis, & *velle* ultra sufficientiam accipiatur pro actu positivo in ordine ad objectum volitum, respice, an hoc rationabiliter fiat; si enim *posse* est infinitivum verbi *possum*, sicut *velle* est infinitivum verbi *volo*, quare *velle* debet significare actum, & non sufficientiam tantum, & *posse* non debet significare etiam actum, & non sufficientiam tantum? Nonne omnia verba significant actum? Vide an possis invenire ullum significans solam sufficientiam? Et, si non potes, quare istud verbum *possum* debet excipi ab hac generalitate?

Amator Veritatis. Ego non scio aliam rationem, nisi solum usum loquendi, scilicet, quia in hac significatione solet usurpari verbum *possum*, & non in simili usurpantur alia verba.

Discipulus Lulliana Doctrina. Hoc esset bonum pro uno ignorante ex illis, qui ambulant & comedunt, quia vident alios ambulare & comedere; sed nihil valet pro homine docto & sapiente, quia iste debet omnia judicare, & cavere, ne accipiat abusum pro usu, cum debeat scire, quod *stultorum infinitus est numerus*. Si tibi licet dicere sine scrupulo & sine ratione: quod DEUS possit creare alium mundum nobiliorem & meliorem isto, quia vulgò accipitur *posse* pro sola sufficientia Potestatis, quamvis irrationabiliter, quare non licebit mihi dicere sine scrupulo, & cum ratione, quod DEUS non possit, si non velit: cum sciam Potestatem DEI esse Voluntatem, & *posse* DEI esse *velle* DEI sine ulla distinctione? Et maximè, cum inveniam in Sanctis Patribus: DEUM tantum posse, quantum velle, & tantum velle, quantum posse? Hoc expressè legi in Sancto Fulgentio. Et in Sancto Anselmo legi, quod, quoties dicatur aliquem *posse*, est intelligendum si vult. Itaque,

si dixiffes, quòd DEUS, si vellet creare alium mundum nobiliorem & meliorem isto, poffet, bene dixiffes, & libenter hoc tibi concessiffem; dicere autem, quòd non velit, & poffit, non est concessibile; quia est separare Potestatem à Voluntate, & facere unam majorem alia.

Amator Veritatis. Confiteor, quòd fim magis confusus nunc, quàm unquam; quia facis me videre in me, & in aliis tantam ignorantiam, ne dicam stultitiam, quantam nunquam potuiffem credere nec actualem, nec possibilem in viris doctis.

Discipulus Lulliana Doctrina. Adhuc parùm vides, & tamen miraris cum fundamento in re; quid faceres, si videres multò plura, & fortè majora in hoc præfenti puncto?

Amator Veritatis. Ostende mihi unum; quia certè gaudeo videndo magnitudinem meæ ignorantia.

41. *Discipulus Lulliana Doctrina.* Attende: Potèftne DEUS operari involuntariè?

Amator Veritatis. Nullatenus; quia aliter ipse effet defectuosus; cùm operari involuntariè non poffit provenire nifi à defectu.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo non potest DEUS operari nifi volendo?

Amator Veritatis. Libenter concedo hanc confequentiam.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo est impoffibile, quòd DEUS creet alium mundum, nifi velit ipsum creare.

Amator Veritatis. Concedo etiam confequentiam.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo, si DEUS non potest velle creare alium mundum, non potest ipsum creare.

Amator Veritatis. Ratio me cogit, & me video illaqueatum; quia nos defendimus, quòd Divina Voluntas sit immutabilis, & ratione suæ Immutabilitatis non possit velle, quod semel non voluit, nec non velle, quod semel voluit, quod reputo verissimum; & simul dicimus, DEUM facere, quicquid vult; & ex hoc, quòd non creaverit, nisi unum mundum, inferimus, ipsum non voluisse creare nisi unum. Nunc autem manifestè video, hæc sibi invicem contradicere; quare ex hoc nunc concedo, DEUM non posse facere, nisi id, quod vult; & concedo etiam Potestatem & Voluntatem esse in DEO omnino æquales in possendo & volendo. Sed adhuc habeo aliam difficultatem; quia ex hoc sequitur, quòd DEUS non potuerit redimere humanum genus, nisi per suam Incarnationem, Passionem & Mortem; nec potuerit creare mundum citiùs, quàm ipsum creaverit, nec potuerit creare plures, nec pauciores homines, nec Angelos, nec stellas nec ullas alias creaturas, quàm de factò creaverit. Quid dicendum ad ista?

Discipulus Lulliana Doctrina. Ad hoc ego dicerem: quòd, si per *non posse* velint intelligere insufficientiam Potestatis, non sit concedendum; si autem per *non posse* velint significare impossibilitatem aliunde provenientem, est concedendum. Sed, si per solam sufficientiam potestatis velint absolutè affirmare, DEUM posse, vel potuisse supradicta, non obstante impossibilitate aliunde proveniente, debent etiam affirmare DEUM posse facere quæcunque irrationabilia; quia sua Potestas ad omnia sufficit, cum ipsa nullum defectum habeat. Vel aliter dicerem: si DEUS potuit recreare humanum genus sinè Incarnatione &c. potuit velle, quòd Incarnatio non esset medium

nostræ Recreationis. Et, si DEUS potuit hoc velle, vel potuit simul volendo, quòd Incarnatio esset medium nostræ Recreationis, vel ante quàm hoc vellet, vel post quàm hoc vult. Et, si dicerent, DEUM potuisse hoc velle simul volendo, quòd Incarnatio esset medium nostræ Recreationis, tunc inferrem: ergo potuit DEUS habere simul duo *velle* contradictoria. Vel aliter: ergo velle & non velle, quòd Incarnatio esset medium nostræ Recreationis, potuit simul verificari de DEO. Et quis rationabiliter posset hoc concedere? Si dicerent: DEUM potuisse hoc velle, ante quàm vellet, quòd Incarnatio esset medium nostræ Recreationis, tunc inferrem: ergo istud velle DEI, quod DEUS habuit, non est æternum; cùm manifestum sit, æternum non posse habere *ante*. Et, si dicerent, quòd DEUS potuerit hoc velle, postquàm voluit, quòd Incarnatio esset medium nostræ Recreationis, tunc inferrem: ergo *velle* DEI potuit transire in præteritum, quod est pejus; quia hoc est proprium rerum temporalium. Vel inferrem aliter dicendo sic: ergo DEUS potuit habere novum *velle*, & per consequens duo *velle* realiter distincta; cùm manifestum sit, quòd *velle* novum realiter posterius non possit esse unum & idem cum *velle* æterno realiter priori. Quomodo tibi placeret? Et postea ferio dicerem: quòd Potestas DEI sit bona, & Bonitas, & ideo non possit facere nisi bonum; & sit iusta, & Justitia, & ideo non possit facere, nisi quod iustum est; & sit omnis Perfectio, & ideo non possit operari, nisi omnino perfectè, nec possit operari aliquid, quod alicui suarum Perfectionum repugnet. Et, si hoc intelligerent, haberent plenariam solutionem, per quam essent remoti ab omni dubio circa supradicta.

Amator Veritatis. Et, si aliquis diceret, quòd, si DEUS faceret supradicta, essent bona & iusta; quia, quod DEUS vult, iustum est & bonum; & si ea faceret, ea vellet, quid diceret?

Discipulus Lulliana Doctrina. Interrogarem: an si DEUS vellet mentiri, & mentiretur, & damnaret innocentes, & faceret stultitias, & imprudentias, hoc esset bonum & iustum? Et quid putas possent respondere?

Amator Veritatis. Puto, quòd responderent affirmativè.

Discipulus Lulliana Doctrina. Scias tamen, quòd non responderent sapienter, imò responderent valde insipienter; quia ad respondendum sapienter deberent dicere, quod dicit in simili re Sanctus Anselmus, scilicet: quòd tunc DEUS non esset DEUS, quia nullatenus posset esse DEUS, qui talem voluntatem haberet.

Amator Veritatis. Sed habeo in hoc difficultatem, quia mentiri, & damnare innocentes, & facere injurias ideo est malum, quia est contra legem DEI; & est contra ipsam, quia est contra Voluntatem ipsius; tunc autem non esset contra legem DEI, nec per consequens contra Voluntatem ipsius; & manifestum est, quòd DEUS non sit sub lege, cum ipse sit legislator & Dominus absolutus, cui licet facere, quidquid velit.

42. *Discipulus Lulliana Doctrina.* Charissime, licet verum sit, quòd DEUS sit Dominus absolutus nulli legi subjectus; & etiam verum sit, quòd mentiri & facere injurias, & similia, sit malum in nobis, quia est contra legem, & Voluntatem DEI; tamen in tuo modo loquendi, & discurrendi mihi indicas, quòd nihil omnino scias de lege & Voluntate DEI; quia putas, quòd lex ista sit aliquid possi-

positivum à DEO factum, vel constitutum per suam Voluntatem taliter, quòd DEUS possit istam legem variare, & mutare ad suum libitum. *Nonne scis, quòd lex DEI sit aeterna?*

Amator Veritatis. Ita, hoc scio; quia nos ipsi hoc dicimus passim dicendo: quòd ista, quæ sunt mala ex natura sua, sint contra legem DEI aeternam.

Discipulus Lulliana Doctrina. Dic mihi nunc: éstne aliquid aeternum, quod DEUS fecerit?

Amator Veritatis. Jam video, quòd legem DEI aeternam DEUS non fecerit; sed fuerit semper, quin fuerit facta; quia, si fuisset facta, fuisset deducta de non esse ad esse, & esset creatura non aeterna.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo, si lex DEI aeterna non est facta à DEO, & tamen est, & est aeterna, & cùm nullum aeternum sit creatura, ista lex non est creatura; & cùm quidquid est, & non est creatura, sit DEUS, sequitur, quòd lex DEI aeterna sit ipse DEUS. Et, si ipsa est DEUS, quomodo ipsam reputas, quasi si esset in manu DEI ipsam mutare vel dissolvere? An putas, quòd sit in manu DEI mutare, & dissolvere se ipsum?

Amator Veritatis. Jam video, quod non videbam; & concedo, quòd totus meus conceptus fuerit nullus; & per consequens video, quòd, si DEUS vellet mentiri, vel facere aliquid aliud contra suam legem aeternam, vellet facere malum, & vellet operari contra se ipsum; cùmque non possit esse, neque intelligi, quòd operans contra DEUM sit DEUS, bene dicebas, quòd, si DEUS vellet mentiri, vel mentiretur, vel aliquid simile facere, ipse non esset DEUS. Itaque relinquamus hoc, & transeamus ad alia; quia bene video, quòd, quò plus loquar, eò plus confundar.

Discipulus Lulliana Doctrina. Eamus ergo ad quæcunque velis, & propone, quæ tibi placeant.

43. *Amator Veritatis.* Dic mihi: éstne verum, quòd Theologia sit verè & propriè scientia à nobis acquisibilis in via?

Discipulus Lulliana Doctrina. Quare non? Si enim Theologia non esset verè & propriè scientia acquisibilis à nobis in via, nos possemus habere verè & propriè scientiam de creaturis, & non possemus eam habere de Creatore, scilicet de DEO, & de Veritatibus pertinentibus ad ipsum. Nonne ita est?

Amator Veritatis. Ita est; quia de DEO non possumus habere, nisi Fidem aliquam explicitam, & declaratam per discursus theologicos, exceptis aliquibus paucis scilicet, quòd DEUS sit, & quòd sit unus, & quòd sit summum bonum, & aliqua alia, quæ per rationem naturalem manifestantur; de creaturis autem possumus habere, & habemus multas scientias, scilicet Metaphysicam, & Physicam, & Mathematicam, & Arithmeticam & alias.

Discipulus Lulliana Doctrina. Dic mihi nunc: unde provenit, quòd de creaturis possimus habere tantam scientiam, & de DEO tam paucam?

Amator Veritatis. Ego puto, quòd non proveniat, nisi à natura ipsarum rerum, scilicet, quia creaturæ propter suam inferioritatem possint clarè & evidenter cognosci à nobis in hoc statu; DEUS autem propter suam Altitudinem, qua infinite excellit altitudinem nostri Intellectus, non possit clarè & evidenter cognosci à nobis, nisi in aliquibus paucis supradictis.

Discipulus Lulliana Doctrina. Nonne est bonum, quòd nos possimus habere claram, & evidentem cogni-

cognitionem de creaturis, & etiam de DEO in hoc, in quo possumus eam habere?

Amator Veritatis. Bonum est, sine dubio; quia aliter non amaretur ab hominibus rationalibus posse hanc cognitionem habere, nec per consequens amaretur eam habere modo, quo amatur à multis laborantibus ad habendum eam.

Discipulus Lulliana Doctrina. Et nonne omne bonum est à DEO tanquam à causa prima & principali?

Amator Veritatis. Ita est; cùm DEUS sit, à quo est omne bonum.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo, quòd nos possumus habere claram & evidentem cognitionem de creaturis, & de istis paucis rebus, quas dicis de DEO, provenit à DEO.

Amator Veritatis. Non possum hoc negare, quia est legitimè deductum ex concessis.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo DEUS dando nobis potestatem multum cognoscendi creaturas, & parum cognoscendi se ipsum, vult, quòd multum cognoscamus creaturas, & parum cognoscamus ipsum.

Amator Veritatis. Non possum hoc negare, quia DEUS solùm facit hoc, quòd vult, & sic dando nobis multam potestatem cognoscendi, vult, quòd multum cognoscamus, cùm non det nobis istam potestatem, ut habeamus eam otiosam; & dando nobis paucam potestatem cognoscendi, vult, quòd parum cognoscamus; quia, si vellet, quòd multum cognosceremus, daret nobis multam potestatem.

Discipulus Lulliana Doctrina. Attende nunc, quid inde sequatur: ergo multum cognoscere creaturas, & parum cognoscere DEUM, est bonum; cùm

cùm DEUS non velit, nisi quod est bonum, quia, quod non est bonum, non est volibile.

Amator Veritatis. Non possum hoc negare, nec audeo hoc concedere, & sic non scio, quid debeam dicere.

44. *Discipulus Lulliana Doctrina.* Attende ultra: *Nonne DEUS est magis dignus cognosci à nobis, quàm creatura?*

Amator Veritatis. Est magis dignus sinè omni comparatione.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo Justitia petit, quòd DEUS magis cognoscatur, quàm creaturæ; sicut, quia DEUS est magis dignus amari, & honorari, quàm creaturæ, Justitia petit, quòd magis ametur & honoretur; & ita justum est, quòd DEUS magis cognoscatur à nobis, quàm creaturæ; sicut justum est, quòd magis ametur & honoretur. Et ita, si DEUS non vult hoc, non vult, quod justum est, & vult, quod non est justum. Quid dicis ad hæc?

Amator Veritatis. Non scio, quid possim dicere, nisi fortè dicam, quòd non sit possibile, quòd DEUS plus cognoscatur à nobis, quàm creaturæ in hac vita mortali.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo DEUS non potest facere, quòd nos in hac vita possimus plus ipsum cognoscere, quàm creaturas, & ita non potest facere, quod justum est. Et hoc non est ponere defectum in DEO?

Amator Veritatis. Confiteor me esse confusum omnino.

Discipulus Lulliana Doctrina. Attende, & adhuc confunderis plus. Si DEUS non potest facere, quod justum est, vel non potest hoc velle, vel non potest facere, quidquid vult. Et, si primum,
non

non potest velle, quod est bonum & volibile; & si secundum, sua Potestas est impedita. Et multa alia discurrere possem absurdissima, quæ sequerentur necessariò, si, quod dixisti, esset verum.

Amator Veritatis. Quid ergo debeo dicere?

Discipulus Lulliana Doctrina. Dic, quòd DEUS vult cognosci plùs, quàm creaturæ à nobis, & quòd propterea dederit nobis potestatem cognoscendi ipsum plùs, quàm creaturas, & sic, quòd nos possimus plus cognoscere DEUM, quàm creaturas. Et, si hoc dicas, affirmabis puram Veritatem, ex qua nullum sequitur inconveniens. Nonne scis, quòd omnis creatura, si cognoscatur, det significationem & demonstrationem de DEO, juxta illud Apostoli: *Invisibilia DEI à creaturâ mundi, per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur.* ad Rom. I. v. 20. Cùm ergo creaturæ sint tot, & quælibet earum det cognoscenti significationem, per quam possit cognosci DEUS, & nulla creatura sit, de qua dentur cognoscenti tot significationes, est manifestum, quòd plus possit quilibet homo cognoscens creaturas, cognoscere DEUM, quàm cognoscere ullam creaturam.

Amator Veritatis. Concedo hoc esse verum quantum ad aliquid; quia jam scio, quòd quælibet creatura det aliquam significationem, per quam possumus venire in cognitionem DEI quantum ad suam existentiam, sive quantum ad hoc, quòd ipse sit in esse; sed non possum concedere, quòd hoc sit verum quantum ad omnia, quia multa sunt, quæ non possumus cognoscere in DEO per significationes creaturarum.

Discipulus Lulliana Doctrina. Nonne advertisti, quòd loquatur Apostolus absolutè de invisibilibus DEI nullum excipiendo? Vel audebis dicere, quòd illa,

illa, quæ non possumus cognoscere de DEO, non sint computanda inter invisibilia DEI? Non credo, quòd audeas hoc dicere; quia, cùm DEUS sit invisibilis, & quidquid est in DEO, sit DEUS, ut jam concessisti, omnia, quæ sunt in DEO, sunt invisibilia. Et, si sunt invisibilia, & Apostolus affirmat ea posse cognosci, audebis contradicere ipsi?

Amator Veritatis. Non audeo contradicere Apostolo; nec dico, quòd non sint invisibilia omnia, quæ sunt in DEO; dico tamen, quòd aliqua reluceant in creaturis plus quàm alia; & ideo non est mirum, quòd aliqua possimus cognoscere, & alia non.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo judicas, quòd DEUS voluerit, quòd de se ipso aliquid plus cognoscamus, & aliquid minus: & aliquid plus ignoremus, & aliquid minus.

Amator Veritatis. Hoc debeo judicare; quia, si DEUS voluisset, quòd æqualiter cognosceremus ea, quæ sunt in se ipso, dedisset nobis æqualem potestatem cognoscendi omnia, & posuisset in creaturis æqualiter significationem omnium, quod tamen non fecit.

45. *Discipulus Lulliana Doctrina.* Quomodo scis, quòd DEUS non velit, quòd omnia, quæ sunt in eo, æqualiter cognoscamus, & consequenter, quòd non posuerit æqualem significationem omnium in creaturis?

Amator Veritatis. Hoc scio, quia video, quòd aliqua cognoscantur in DEO communiter ferè ab omnibus, & aliqua ignorentur ferè ab omnibus.

Discipulus Lulliana Doctrina. An non putas, quòd hoc possit esse defectus proveniens à nobis, & à nostris Magistris, & nullatenus à DEO?

Amat. Verit. Hoc non puto, quia, si hoc esset, credo, quòd defectus iste non esset ita generalis, sicuti est.

Discipulus Lulliana Doctr. Quid si tibi ostendam hoc esse defectum nostrum, & unum ex peccatis nostrorum Patrum, quorum iniquitates portamus, & nullatenus posse hanc esse Voluntatem DEI?

Amator Veritatis. Si mihi hoc ostendas, gaudebo, quia me liberabis ab una ignorantia valde in me radicâta.

Discipulus Lulliana Doctrina. Attende: Voluntas DEI nullatenus potest esse injusta; sed esset injusta, si vellet, quòd aliqua, quæ sunt in DEO, plùs cognoscerentur, & aliqua minùs: ergo Voluntas DEI nullatenus potest hoc velle. Quid dicis ad istum Syllogismum?

Amator Veritatis. Majorem dico, esse veram & indubitabilem; sed minorem puto esse falsam.

Discipulus Lulliana Doctrina. Attende ad probationem ipsius: manifestum est, plùs amari & honorari, quod plùs cognoscitur, si dignum est amari & honorari, quàm quod minùs cognoscitur, quamvis hoc sit æquè dignum, cùm ad amorem & honorem requiratur cognitio dignitatis & perfectionis de re amabili & honorabili. Quid dicis ad hoc?

Amator Veritatis. Hoc non possum negare, quia est mihi certum & evidens.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo, si DEUS vellet, quòd aliqua illorum, quæ sunt in eo, plùs cognoscerentur, quàm alia, vellet, quòd illa plùs amarentur & honorarentur, quàm ista, cùm tamen omnia, quæ sunt in eo, sint æqualiter digna amari, & honorari, cùm omnia sint æqualiter bona, virtuosa, vera, & gloriosa, ut jam ex tuis concessis supra indubitabile est; quia aliàs esset in DEO plus & minus, quod esse non potest cum Infinitate. Sequiturne ista consequentia ex antecedenti?

Amator

Amator Veritatis. Sequitur sine dubio : & jam incipio videre , quòd hoc non possit esse ; quia non potest esse iusta Voluntas , quæ non vult æqualem amorem , & honorem in nobis erga res æqualiter dignas amoris & honoris . Et , si Voluntas DEI non potest esse iniusta , sed sit necessariò iusta & iustissima , sequitur , quòd Voluntas DEI non possit hoc velle . Et , si Voluntas DEI non potest hoc velle , sequitur , quòd ipsa non possit velle , quòd ex æqualiter dignis amore & honore quædam plùs cognoscantur , quàm alia ; quia hoc velle non potest esse sine velle , quòd quædam honorentur plùs , quàm alia ; cùm hoc sit consequens , quod necessariò sequitur ex illo antecedente .

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Optimè mihi places ; quia discurreis tanquam verus Lullista : Unde infero , quòd non possit DEUS velle , quòd ea , quæ sunt in se ipso , non cognoscantur æqualiter . Et , si DEUS non potest hoc velle , ipse non potest non dare nobis æqualem potestatem cognoscendi illa . Et , si ita est , ergo quòd nos non cognoscamus ea æqualiter , provenit ex nostro defectu , & non ex Voluntate DEI . Et , si tu recorderis bene de supradiçtis , & bene scires , quòd omnia , quæ sunt in DEO , sunt unum & idem , non habuisses præsentem difficultatem ; quia bene scires non esse possibile , quòd in nulla creatura sit significatio alicujus Divinæ Perfectionis , quin in ea sit significatio omnium ; cùm una Divina Perfectio sint omnes , & una Divina Perfectio sit , quidquid in DEO est .

46. *Amator Veritatis.* Quamvis non sciam , quid contradicere possim , tamen non possum totaliter consentire , quòd ita sit ; quia mihi videtur , quòd *Unitas DEI sit à nobis multò plùs cognoscibilis ,*

quam Trinitas, cum ferè totus mundus cognoscat DEUM esse unum, & pauci cognoscant DEUM esse trinum.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. In hoc deciperis; quia cognoscentes DEUM esse unum, & non trinum, non cognoscunt Unitatem veri DEI, quamvis putent eam cognoscere. Ratio est, quia Unitas veri DEI est Trinitas re verâ, nec potest cognosci, quin cognoscatur esse Trinitas; cum Unitas veri DEI sit perfecta sine ullo defectu, & non possit cognosci esse talis, nisi cognoscatur esse Trinitas. Non puto, quod pro nunc possis me intelligere, quia habes mentem plenam conceptibus nullatenus jvantibus ad intelligendam Veritatem, & multum impredientibus intelligentiam ipsius. Tamen breviter volo tibi significare, quid in re est; &, si potes capere, gratias age DEO; &, si non potes, habe patientiam. Attende bene: non est DEUS, quidquid homines vocant DEUM, neque quidquid putant esse DEUM, sed est DEUS solus ille, quem habemus in nostro conceptu, si verè & conformiter ad realitatem DEI concipiamus. Similiter non est Unitas DEI, quidquid homines vocant Unitatem DEI, nec quidquid putant esse ipsam, sed est Unitas DEI sola illa, quam habemus in nostro conceptu, si conformiter ad realitatem ipsius concipiamus; nam, sicut DEUS est ens omnino perfectum, ita sua Unitas est omnino perfecta; &, sicut non est DEUS, quidquid est cum aliquo defectu, ita non est Unitas DEI, quæcumque Unitas sit cum aliquo defectu. Et, sicut habens in suo conceptu ens cum defectu, non habet DEUM in suo conceptu, ita habens in suo conceptu unitatem cum defectu, non habet in suo conceptu Unitatem DEI. Intelligis hæc?

Amat. Verit. Intelligo, & concedo esse verissima.

Disci-

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Dic mihi nunc : putas, quòd habens in suo conceptu DEUM unum & non trinum, hoc est, putando, quòd iste DEUS non sit trinus, imò & Trinitas, habeat in conceptu ens perfectum sine defectu ?

Amator Veritatis. Quare non, si omnem perfectionem possumus concipere in DEO considerando ipsum esse unum, quin consideremus ipsum esse trinum ?

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Non bene me intellexisti, quia non dico, quòd omnia debeamus simul considerare in DEO ; sed dico, quòd, si aliquis haberet in suo conceptu DEUM non trinum, & consideraret istum DEUM unum, haberet in sua consideratione verum DEUM ?

Amator Veritatis. Non, quia verus DEUS est trinus, & quem habet in sua consideratione, non est trinus.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Et haberet iste talis in sua consideratione ens perfectum sine ullo defectu ?

Amator Veritatis. Certum est, quòd non ; quia solus verus DEUS est ens perfectum sine ullo defectu.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Nondum me intelligis, audi & loquar pro te : qui haberet in suo conceptu DEUM unum, & non trinum, quamvis putaret concipere ens omnino perfectum, tamen conciperet ens omnino defectuosum ; quia concipiendo DEUM non trinum, conciperet defectum in omnibus Divinis perfectionibus, cum in omnibus conciperet privationem agentix, sive operationis, quæ privatio est defectus. Quis enim potest concipere virtutes operativas non habere defectum, si concipit eas otiosas sine omni agentia vel operatione ?

tione? Certè nullus; si enim in virtute activa vel operativa est perfectio agere vel operari, non potest concipi, quòd privatio actionis & operationis non sit defectus. Et, si virtus est activa vel operativa infinitè, agere & operari debet esse in ea infinita Perfectio, & non agere vel operari infinitus defectus. Et ecce quomodo, qui conciperet DEUM unum & non trinum, conciperet ipsum infinitè defectuosum; quia, si ex una parte putaret concipere in eo infinitas Perfectiones, ex alia, sive putaret sive non putaret, conciperet in eo infinitum defectum ex parte omnium Perfectionum. Hæc est ratio, quare antiqui Philosophi affirmarunt mundum æternum, quia non potuerunt concipere DEUM perfectum sine operatione, sive sine agentia; & cum hanc non conciperent in DEO intrà se ipsum, ne affirmarent in eo defectum, conceperunt eum habere agentiam & operationem extra se, scilicet in mundo, & eam habuisse æternaliter; quamvis in hoc valde errarent, quia est omnino impossibile, quòd DEUS habeat operationem extra se, quin prius habeat eam intrà se. Et ecce quomodo, qui verè concipiunt DEUM trinum, concipiunt eum perfectum sinè omni defectu; quia concipiendo in Patre omnem Perfectionem infinitam cum infinita Actione in ordine ad Filium generando ipsum; & concipiendo omnem Perfectionem in Patre & Filio cum infinita Operatione in ordine ad Spiritum Sanctum dando ei Processionem, concipiunt Divinas Perfectiones cum infinita Perfectione essendi & agendi in DEO & intrà DEUM sinè ullo defectu. Et consequenter concipiunt DEUM antecedenter ad creaturas omnino perfectum, & nullatenus defectuosum; nec magis perfectum cum creaturis, quàm sinè ipsis.

47. *Amator Veritatis.* Quamvis hoc non perfecte intelligam, transeamus ad alia, ex quibus poterit esse, quòd accipiam majorem lucem: *Videtur mihi, quòd, si omnia, qua tractantur in Theologia, possumus verè & propriè scire, possumus habere scientiam de omnibus Articulis Fidei, & per consequens possumus de omnibus credendis habere claram & evidentem cognitionem.* Et si hoc ita est, fides non potest esse absolutè necessaria ad consequendum vitam aeternam, saltem illis, qui habebunt hanc claram & evidentem cognitionem; ad quid enim potest esse necessaria cognitio obscura, qualis est fides, illis, qui habent cognitionem claram & evidentem de iisdem rebus, de quibus est fides?

Discipulus Lullianæ Doctrinae. Placet mihi hæc objectio, & scias, quòd in solutione ipsius consistat magna & valde utilis scientia. Scito ergo, quòd fides sit absolutè & simpliciter necessaria omnibus viatoribus ad consequendum vitam aeternam, quamvis essent sapientiores Salomone, & illuminatiores omnibus, qui in rebus Divinis fuerunt unquam à DEO illuminati. Ratio est, quia, si habentes scientiam & illuminationem, per quam viderent intellectualiter omnia, quæ de DEO sunt credenda, non crederent de DEO ultra hoc, quod viderent, sed solùm vellent affirmare hoc, quod vident, semper haberent DEUM finitum in suo conceptu, & sic non honorarent ipsum, sicut decet; cùm sua scientia nunquam possit adæquare realitatem ipsius DEI. Itaque si affirmarent DEUM non esse aliquid ultra hoc, quod vident, videndo verum DEUM, haberent in suo conceptu DEUM fictum & falsum; quia re vera DEUS non esset hoc, quod ipsi conciperent. Quare mihi videtur omnino impossibile, quòd homo sapiens & clarè

intelligens ea, quæ sunt de fide credenda de DEO, cadat in hanc stultitiam, quòd non velit credere supra hoc, quòd videt. Et hæc est ratio, quare nulla scientia quantumcunque magna sufficiat ad salutem æternam consequendam, sed ultra requiratur fides. Intelligis ?

48. *Amator Veritatis.* Intelligo, & supra modum miror, quia video solutionem alterius dubii, vel melius dicendo alterius difficultatis fundatæ in aliquo, quòd mihi videbatur omnino impossibile; *credebam enim fidem & scientiam nullatenus posse esse simul in eodem intellectu de eodem objecto*, & nunc video, quòd de facto possint esse simul, & sit factibile, quòd sint simul in intellectu multorum Sapientum. Itaque putabam fidem esse contrariam scientiæ, & scientiam contrariam fidei, quòd video esse falsum.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. In hoc ultimo bene dicis, quia nullæ virtutes sunt, nec possunt esse contrariæ; & scientia est virtus, ut vos ipsi dicitis computando eam inter virtutes mentis; & fides est etiam virtus, ut passim asseritur ab omnibus. Sed in primo quamvis partim bene dicas, tamen partim non bene dicis; non enim est verum, quòd fides & scientia possint esse omnino simul in eodem intellectu de eodem objecto actualiter; quia, quando una est in actu, alia non est in actu; potest tamen esse in actu immediatè post, & in tanta propinquitate, quòd apparere possit non bene aspicientibus, ipsas esse simul. Potest enim esse, quòd homo actualiter intelligens & sciens DEUM esse bonum, statim post hunc actum scientiæ credat DEUM esse multò meliorem, quàm ipse videat & sciat; non tamen potest esse, quòd simul & semel possit utrumque actum habere.

Etiam

Etiam non est verum, quòd fides & scientia possint esse cum ista simultate in uno & eodem intellectu de eodem objecto in eodem gradu; quia fides est talis naturæ, quòd semper ascendat supra scientiam modo, quo oleum, si ponatur in vase aliquo, in quò postea infunditur aqua, semper superascendit aquam, & elevatur super ipsam: unde debes colligere & scire, quòd fides semper sit altior in habentibus scientiam de objecto ipsius, quàm in non habentibus eam; quia, quò plùs homines sciunt de DEO, eò altiùs elevant suum credere supra suum scire. Et hoc patet per experientiam cuilibet assueto experiri, quàm bonus sit DEUS diligentibus eum, qui, quò majorem experientiam habet de magna Bonitate DEI, & per consequens quò plùs scit DEUM esse bonum, eò altiùs elevat suum conceptum in credendo DEUM esse bonum; & sibi videtur, quòd id, quod credebatur ante experientiam, esset ferè nihil respectu hujus, quod credit post scientiam proveniente ab experientia: & hinc est, quòd soleant dicere: expertus potest credere, quàm bonus est DEUS, quasi dicendo, quòd inexpertus non possit; & certum est, quòd non possit, saltem in eodem gradu; quia, sinè scientia, non potest fides ad gradum ita altum ascendere, sicut cum scientia. Hinc patet, quomodo fides nullatenus sit contraria scientiæ, nec scientia fidei, imò sint valde concordantes, & se invicem mirabiliter adjuvantes.

49. *Amator Veritatis.* Ista bene percipio, & sufficienter video, quòd sint vera; sed adhuc habeo difficultatem super id, quod dicit Apostolus ad Hebræos C. II. v. I. scilicet, quòd *fides sit argumentum verum non apparentium*; si enim possumus habere scientiam de rebus fidei, & adhuc conservare

fidem, videtur, vel quòd habenti scientiam non apparent res, quas per scientiam clarè cognoscit, & videt, vel quòd in eo sua fides sit rerum apparentium; & hoc utrumque videtur mihi non esse possibile. Quid enim plùs apparet intellectui & cognitioni clarè videntis & evidenter cognoscentis, quàm id, quod intellectualiter & per scientificam cognitionem videt?

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Jam dixi tibi, quòd sufficit ad solutionem hujus dubii, & miror, quòd ea intellexeris, & adhuc dubites. Recordare, quòd dixerim tibi, fidem & scientiam non posse esse in eodem intellectu in eodem gradu, & fidem semper altius ascendere & elevari super scientiam. Si hoc intelligis, vides, quòd res in illo gradu, in quo sciuntur, non credantur, & in illo gradu, in quo creduntur, non sciuntur; & ita, si res, quæ sciuntur, apparent in illo gradu, in quo sciuntur, & res in illo gradu, in quo non sciuntur, & in quo creduntur, non apparent, semper manet verum, quòd fides sit rerum non apparentium. Hoc poteris intelligere ex supradictis, & hoc debebas reputare sufficientem solutionem tuæ difficultatis; quia scis, quòd in tuis scholis sitis contenti & satisfacti de solutionibus, quæ non sunt plus sufficientes, quàm ista, & utinam non essent insufficientiores. Tamen non dico, hanc esse veram solutionem, sed aliam valde diversam.

Amator Veritatis. Dignare ergo pro amore DEI ipsam mihi manifestare.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Attende bene: sunt in hoc mundo aliqua res, quæ per se ipsas se manifestant nobis, vel per species immediatè nobis ab eis immixtas, & tales sunt omnes res sensibiles, quas per sensus percipere possumus, & de quibus
per

per sensus possumus experimentum sumere; & istæ res propriè loquendo dicuntur apparentes, quia in propria specie apparent, & se manifestant nobis. De istis ergo rebus non est fides, quia de eis nulla fit à DEO revelatio; cum DEUS non curet de revelationibus superfluis, & sine ulla necessitate, & manifestum sit, nullam esse necessitatem revelandi tales res, quæ sine omni revelatione sciri possunt ab omnibus; quæ enim utilitas esset in revelando, quòd ignis sit calidus, & glacies frigida, & quòd homines habeant duas manus, & unum caput, & similia, quæ sine revelatione nemo ignorat? Alia res sunt, quæ per se ipsas sunt nobis occultæ, quia se ipsas non ostendunt nobis per se neque per species, quas nobis immediatè dent, licèt aliunde per discursum & per significationes desumptas à rebus cognitis vel cum juvamine fidei, vel solo lumine naturali possumus eas agnoscere, & de eis scientiam habere. Tales res sunt non apparentes, quia non apparent ostendendo se ipsas, nec videntur in se ipsis; & propterea dicuntur etiam invisibiles, licèt appareant, & videri possint intellectualiter in suis causis, vel in suis effectibus, vel in aliis rebus, cum quibus sunt connexæ; & tales sunt Angeli & animæ rationales, & brutales, & omnes res spirituales, & omnia invisibilia DEI, de quibus loquitur Apostolus supra citatus; & de istis est & potest esse fides.

50. *Amator Veritatis.* Video sufficienter, DEO sint laudes; & ita transire volo ad proponendum alia. Dic mihi: *quomodo posset demonstrativè probari, quòd in DEO sit Trinitas Personarum?*

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Hoc jam probatum manet supra, ubi ostendi tibi, quòd, si DEUS esset unus, & non trinus, in eo nulla Perfectio esset sine

de-

defectu; &, si ipse est trinus & unus, ex nullo capite est in eo defectus. Ex quo potest formare duplicem demonstrationem, quarum unâ ostendas necessitatem Trinitatis, & aliâ impossibilitatem privationis ipsius; necessarium est enim, quòd in DEO sit omnis Perfectio nullum habens defectum, & impossibile est, quòd in DEO sit privatio hujus Perfectiois, & quòd in eo sit defectus. Quid ultra desiderare potes, si jam habes, quo possis manifestè formare demonstrationem ostensivam Veritatis per necessitatem, & per impossibilitatem, quibus juxta vos clauditur omne genus demonstrationis?

Amator Veritatis. Jam video hoc ita esse per necessitatem consequentiæ; sed adhuc cupio ultra videre, ut aliquantulum possim contemplari Trinitatem DEI.

Discipulus Lulliana Doctrina. Numquid velles videre Trinitatem DEI in se ipsa?

Amator Veritatis. Ita, hoc modo vellem eam videre intellectualiter.

Discipulus Lulliana Doctrina. Jam non recordaris de supradictis visibilibus & invisibilibus; neque de verbis Apostoli, scilicet *invisibilia DEI &c.* Si invisibilia DEI in se ipsis possent in hoc mundo intellectualiter videri, non diceret Apostolus, quòd conspiciantur per ea, quæ facta sunt, intellecta, Numquid concipis animam rationalem videndo eam intellectualiter in se ipsa, taliter, quòd habeas de ea conceptum formatum, per quem possis eam in se ipsa intellectualiter contemplari? Certum est, quòd non. Et, si talem conceptum non habes de una creatura, quæ est in te ipso, nec habet anima talem conceptum de se ipsa in hac vita mortali, quomodo poteris istum conceptum habere

bere de DEO tu, vel tua anima? Hoc non potest esse ita faciliter, sicut putabas, nec potest esse, nisi per continuam contemplationem purifices, & elevas tuam animam, & mundes tuum cor elevando ipsum ad DEUM, qui à mundis corde se finit intellectualiter videri, & non aliter. Nec putes, hoc esse proprium DEI trini, sive Trinitatis DEI; quia non sic est, imò est commune Unitati & Bonitati & omnibus Perfectionibus ipsius, omnes enim æqualiter sunt invisibiles, & visibiles. Tamen, si subtiliter consideres, & intelligas, quæ considerare & intelligere potes, te multum juvabis, dummodo discurrere scias, & intelligere elevando intellectum supra sensum & imaginationem, & etiam supra suammet rationem, & cum assuefacias ad affirmandum & concipiendum ea, quæ sunt DEI, & in DEO per naturam realitatis objecti.

Amator Veritatis. Quæ nunc loqueris, sunt mihi quasi Hispanicè dicta, quia ferè nihil intelligo, neque scio, quomodo debeam & possim isto modo elevare meum intellectum.

Discipulus Lulliana Doctrina. Hoc est reliquia peccati tuorum Magistrorum, qui peccant & peccarunt laborando ad docendum inutilia, & omiserunt docere utilia; neque scio, ubi possis hæc & alia addiscere, nisi in Libris Lullianis, & signanter in Arte Inventiva, ubi copiosius hæc tractantur in octava Regula de Punctis transcendentibus, quæ continetur Tom.V. noviter impresso Moguntia.

Amator Veritatis. Puto, quòd adhuc me facies esse Lullistam, & laborare in addiscendo hanc cælestem Doctrinam; quia, quò plus audio te loqui & discurrere, eò plus accenditur in me desiderium intelligendi modo, quo te intelligere cum admiratione

ratione video, quamvis aliunde me videam totaliter impeditum & ferè omnino impossibilitatum.

Discipulus Lulliana Doctrina. Hoc esset optimum pro te, quia tunc videres mirabilia, quorum non est numerus, & quæ non licet homini loqui, quia videt esse totaliter incredibilia. Audi tamen pronunc istum brevem discursum, quo volo tibi ostendere modo possibili, quomodo possis concipere per evidentem demonstrationem intellectualem, quòd in DEO sit Trinitas Personarum, & per consequens, quòd in eo sint tres Personæ, & non possit esse, neque intelligi, quòd sint plures, nec pauciores. Ad hoc volo à te scire, utrùm sufficienter intelligas, & scias, quòd DEUS sit ens omnino perfectum sine ullo defectu; & utrùm hoc scias in tantum, quòd videas esse necessarium, quòd in DEO sit omnis Perfectio, & quòd in eo sit impossibilis omnis defectus?

Amator Veritatis. Totum hoc sufficienter video, & scio per gratiam DEI.

Discipulus Lulliana Doctrina. Bene: ergo etiam scis esse necessarium, quòd in DEO sit, quidquid requiritur ad salvandum in eo omnem Perfectionem, & esse impossibile, quòd in DEO sit, quidquid esset in eo defectus.

Amator Veritatis. Totum hoc concedo sine ulla dubitatione.

Discipulus Lulliana Doctrina. Attende ergo nunc: cum intellectus sit Perfectio, ad salvandum in DEO omnem Perfectionem, requiritur, quòd in eo sit intellectus. Et, cum intelligere sit Perfectio intellectus, & ignorare sit defectus ipsius, ad salvandum in Intellectu DEI perfectionem sinè ullo defectu, requiritur, quòd in eo sit intelligere sine omni ignorare. Et, cum non possit esse, neque intel-

intel-

intelligi, quòd intelligere sit sine omni ignorare, & non sit infinitum, ad salvandum in intellectu DEI intelligere sine omni ignorare, requiritur, quòd in eo sit infinitum intelligere. Et, cùm infinitum intelligere non possit esse, neque intelligi sine infinito intelligente, & infinito intellecto, ad salvandum in Intellectu DEI infinitum intelligere, est necessarium, esse in eo infinitum intelligens & infinitum intellectum. Et, si ita est, ut in DEO ex parte Intellectûs sit Perfectio sine defectu, necessariò requiritur, esse in eo ista tria, scilicet infinitum intelligens, infinitum intellectum, & infinitum intelligere. Percipis ita esse?

Amator Veritatis. Percipio, & concedo totum; quia est mihi evidens; video enim, quòd, si in DEO non esset infinitum intelligens, ex parte intellectûs esset defectus, quia virtus intellectiva Divini Intellectûs est sine dubio infinita; &, nisi esset tota in actu, esset in ea defectus actualitatis; & si est tota in actu, est infinitè intelligens, quia est intelligens tantum, quantum est intellectiva. Et video etiam, quòd, si ipsa est infinitè intelligens, correspondeat ei infinitum intellectum; cùm intelligens non possit esse infinitum in intelligendo, nisi intelligat infinitum; nec potest intelligere infinitum, nisi infinitum sit intellectum. Et video tandem, quòd intelligere non possit esse infinitum, nisi intelligens sit infinitum & intellectum sit infinitum, & è converso. Discurro bene?

Discipulus Lulliana Doctrina. Bene discurras; quia sine dubio quantum est intelligere, tantum est intelligens in intelligendo activè, & non plus, nec minus, & è converso; & quantum est intelligere, tantum est intellectum in intelligendo passivè, sive in intelligi, & non plus nec minus; &

qu in-

quantum est intelligens in intelligendo active, tantum est intellectum in intelligendo passive, & non plus nec minus. Unde patet à primo ad ultimum, quòd non possit esse, neque intelligi Intellectus in DEO perfectus sine ullo defectu sine infinito intelligente, infinito intellecto, & infinito intelligere; quia deficiente Infinitate ex parte unius, vel alterius istorum trium, deficeret statim Perfectio ex parte Intellectus, quia in eo non esset intelligere sine ignorare. Unde patet, quòd in Intellectu DEI non possit esse, neque intelligi infinita Perfectio, sive Perfectio sine omni defectu, sine Trinitate concretorum, quæ sint de linea ipsius intellectus, & quorum unum in linea intellectus sit activum, & aliud in eadem lineâ sit passivum, & aliud in eadem linea sit processivum sive ab activo & passivo procedens; intelligens enim est activum in linea intellectus, & intellectum est passivum in eadem linea, ut patet; quia intelligens intelligit intellectum, & intellectum intelligitur ab intelligente; & intelligere est processivum, cum sit actus proveniens & procedens ab intelligente & intellecto. Intelligis ista, & percipis sine ulla dubitatione esse vera de necessitate?

51. *Amator Veritatis.* Intelligo; sed tamen non video: quomodo ista tria concreta sint aliud & aliud; quia mihi videtur, quòd unum possit esse aliud, & omnia possint esse unum & idem.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Attende ultra, & DEO dante videbis, quæ nunc non vides; sed, ante quàm procedam ad tuum intentum, volo à te scire, an possis concipere, quòd sit possibile, Intellectum in DEO esse Voluntatem sine ulla distinctione ex parte objecti, & non habere in se ullum defectum sine infinito volente, & infinito voluto, & infinito velle?

Amator

Amator Veritatis. Nullatenus possum percipere, Intellectum esse Voluntatem, quin Virtus Intellectiva sit Volitiva, & per consequens quin intelligens sit volens; & idem dico de intelligere & intellectu; quia non possum concipere, quòd Intellectus sit Voluntas, quin intelligere sit velle, & intellectum sit volitum.

Discipulus Lulliana Doctrina. Optimè: ergo, si in DEO Intellectus est Voluntas, &, ut non sit in eo defectus ex parte Intellectus, necessariò requiritur, quòd sint in eo tria concreta infinita supradicta: etiam requiritur, quòd ipsa tria concreta de lineâ Intellectus sint tria concreta de lineâ Voluntatis; &, quòd infinitum intelligens sit infinitum volens, & infinitum intellectum sit infinitum volitum, & infinitum intelligere sit infinitum velle.

Amator Veritatis. Concedo totum hoc, quia est mihi evidens sine omni dubio.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo, si in DEO Intellectus est Bonitas, & omnis Divina Perfectio, &, ut in Intellectu DEI non sit defectus, necessariò requiritur, quòd in eo sint tria concreta de lineâ Intellectus, & de lineâ Voluntatis, etiam requiritur, quòd sint in eo tria concreta de lineâ Bonitatis, & de lineâ omnis Divinae Perfectionis; & etiam requiritur, quòd infinitum intelligens, & volens sit infinitum bonificans, & infinitum perficiens in omni lineâ Perfectionis; & quòd infinitum intellectum, & volitum sit infinitum bonificatum, & infinitum perfectum in omni lineâ Divinae Perfectionis; & quòd infinitum intelligere, & velle sit infinitum bonificare, & infinitum perficere in omni lineâ Perfectionis.

57. *Amator Veritatis.* Certum est, quòd non sciam, quid debeam dicere; quia video, ista esse

vera de necessitate; & video simul, non posse esse, quòd tria concreta supradicta non sint realiter distincta ab invicem; quia non possum concipere, infinitum intelligens, & volens esse infinitum bonificans in ordine ad infinitum bonificatum intellectum & volitum; & quòd non sit realis distinctio inter ambo; nec possum concipere infinitum intelligens & volens esse infinitum perficiens in omni lineâ Divinæ Perfectionis in ordine ad infinitum perfectum in omni lineâ Divinæ Perfectionis intellectum & volitum, & quòd non sit realis distinctio inter ambo. Etiam video, quòd infinitum bonificans & perficiens in omni lineâ Perfectionis sit, à quo est infinitum bonificatum perfectum in omni lineâ Perfectionis, & non è converso; & quòd infinitum bonificare & perficere sit ab ambobus, & non è converso; & per consequens video manifestè realem distinctionem inter ista tria, quam non videbam inter intelligentem volentem, intellectum volitum, & intelligere velle; & hoc video cum incredibili stupore, quia nunquam videram similem modum discurrendi. Itaque concedam, quòd hac sit vera demonstratio Divinæ Trinitatis, si mihi ostendas quòd ista tria sint Supposita & Persona Divina.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Attende: nonne vides, quòd intelligens volens bonificans & perficiens in omni lineâ Divinæ Perfectionis sit concretum substantialis naturæ, & sit concretum singulare?

Amator Veritatis. Ita, hoc intelligo; quia intelligo, quòd sit concretum Divinæ Naturæ, quæ est manifestè substantialis & singularis.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Est ergo istud concretum per se stans, & per consequens Suppositum; cum per Suppositum nihil aliud intelligatur. Et idem est dicendum de aliis duobus concretis.

53. *Amator Veritatis.* Concedo, quòd ista tria concreta sint Supposita; quia video ita esse; & etiam concedo, quòd ipsa sint Personæ, quia scio, quòd per Personam nihil aliud intelligamus, nisi Suppositum intellectualis naturæ, qualis est Divina indubitabiliter. Sed adhuc scire vellem, *quomodo intelligens & volens sit bonificans, & perficiens in omni lineâ Divina Perfectionis*; cùm ita sit, quòd Pater in Divina Trinitate sit intelligens & amans se ipsum, & non sit bonificans nec perficiens se ipsum, nec in omni lineâ, nec in ulla lineâ Perfectionis?

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Nimis multum scire vis, & non audeo tibi omnia dicere, quia video, quòd non possis portare modò, cùm nondum habeas conceptum sufficienter formatum de Divina Trinitate, quæ sufficienter concipi non potest sine multa speculatione, & alta consideratione super omnia sensibilia & imaginabilia elevatâ.

Amator Veritatis. Licet ita sit, sicut dicis, & sicut ego ipse video, tamen rogo te, ut aliquid saltem mihi dicas, quo exire possim ab hoc dubio; & scias, quòd ego non tantùm petam hoc & alia propter me, quantum propter alios; quia ex mea parte jam sum satis persuasus de excellentia Doctrinæ Lullianæ, & firmiter propono eam promovere, in quantum possim; & ad hunc finem vellem posse solvere, quæcunque contra ea, quæ intelligam, dici possit.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Laudo tuum desiderium & tuum propositum, & doleo, quòd non possim totaliter sufficere ad complendam tuam voluntatem. Attende tamen, & considera, quòd DEUS Pater sit omnino & purè activus, & nullatenus passivus in ullâ lineâ; quia ipse est purus actus, cujus totum esse consistit in pura actione;

& ita non est DEUS Pater intelligens & amans se ipsum intellectu & amore terminatis de se ipso ad se ipsum; quia ipse se totum terminat ad Filium, & nullatenus ad se; est tamen Pater intelligens & amans se ipsum intellectu & amatione terminata de se ipso ad Filium, & non ad se. Itaque Patre intelligente Filium perfectè, & intelligente Filium esse à se genitum & de se, intelligit se in Filio perfectè intellecto; & propterea dicunt aliqui Sancti Patres, non solum bene, sed etiam optimè, quòd Pater intelligat & cognoscat se in Filio. Intelligis?

54. *Amator Veritatis.* Intelligo, DEO gratias; sed non video, quòd Pater bonificet & perficiat se in Filio, & propterea nondum habeo sufficientem solutionem mea difficultatis.

Discipulus Lulliana Doctrina. Attende ultra, & videbis, quod nondum vides: Numquid Pater cognoscit se in Filio, quia cognoscendo Filium cognoscit se, & cognoscendo Filium esse Filium suum, cognoscit se esse Patrem sui Filii?

Amator Veritatis. Hoc concedo.

Discipulus Lulliana Doctrina. Dic mihi nunc: si Pater non generaret Filium, essetne Pater?

Amator Veritatis. Nullatenus, quia ipse non potest esse Pater, nisi per generare Filium.

Discipulus Lulliana Doctrina. Bene: &, si Pater non generaret bonum Filium, essetne bonus Pater?

Amator Veritatis. Non, quia, sicut generando Filium est Pater, sic generando bonum Filium est bonus Pater.

Discipulus Lulliana Doctrina. Et, si Pater non generaret æternum Filium, essetne æternus Pater?

Amat. Verit. Etiam non; quia, sicut non potest esse Pater sine Filio, sic non potest esse æternus Pater sine æterno Filio.

Disci-

Discipulus Lulliana Doctrina. Discurre optimè ; & nondum vides , quomodo Pater bonificet se in Filio , & perficiat se in Filio ?

Amator Veritatis. Incipio videre gaudio magno valde ; sed tamen desidero , ut mihi hoc aliquantulùm tuo modo declares.

Discipulus Lulliana Doctrina. Scito ergo , quòd in Divina Trinitate Pater esset nihil sine Filio ; sicut etiam Pater & Filius essent nihil sine Sancto Spiritu ; & , quia omnes tres sunt , est quilibet eorum infinitè perfectus sine ullo defectu ; & , si unus eorum deficeret , deficerent omnes. Hoc deberent intelligere omnes Theologi , & de facto intelligerent , si esset , qui eos doceret in suis scholis ; & , quia in eis hominem non habent , deberent ipsum quærere extra. Sed ad casum scito , quòd Pater Divinus sit à se , & Filius à Patre , & Sanctus Spiritus à Patre & Filio ; & est Pater à se , quia à se & de se generat Filium ; & , sicut Pater est à se Pater , quia à se generat Filium , ita est à se bonus Pater , quia à se generat bonum Filium , & est à se æternus & immensus & omnino perfectus , quia à se generat æternum & immensum & omnino perfectum Filium. Et ecce quomodo Pater generando Filium facit se Patrem (non accipias facere in sensu stricto , in quo Filius est genitus , & non factus , ut dicitur in Symbolo) & generando ipsum bonum æternum immensum & omnino perfectum , facit se bonum æternum immensum & omnino perfectum Patrem. Et , cùm Pater nihil aliud sit , quàm Pater bonus &c. se facit totum , quod est , generando Filium. Itaque , licèt Pater non generet se , nec producat se , nec bonificet se , sed solùm suum Filium , tamen in Filio se bonificat , & se perficit bonificando & perficiendo Filium. Vides ?

55. *Amator Veritatis.* Video, & gratias ago tibi & DEO, & satis est de hac materia. Transeamus ad aliud. Dic mihi: *Quomodo potest concludi, quòd Sanctus Spiritus non procedat à solo Patre?*

Discipulus Lulliana Doctrina. Si consideres supra dicta de Trinitate, poteris habere sufficientiam & abundantiam ad hoc concludendum. Tamen adverte ad sequentia: nonne Pater generat Filium de toto se ipso, & per totum se ipsum?

Amator Veritatis. Certum est, quòd ita fit; quia non est pars Patris generans, nec est pars in Patre, de qua Pater generet Filium; cum Pater sit omnino simplex & indivisibilis.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo Pater generat Filium omnino sibi æqualem applicando ad ipsum totam suam actionem, vel actionem totius sui esse, & nihil reservando non applicatum.

Amator Veritatis. Totum hoc est mihi evidens; quia aliter non video, quomodo Pater possit esse pura actio omnino indivisibilis.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo, ut Pater spiraret Sanctum Spiritum, deberet se applicare totum ad spirandum ipsum, sicut se applicat ad generandum Filium, vel deberet se applicare partialiter; cum non possit esse, neque intelligi, quòd se applicet totum & totaliter duobus modis realiter distinctis.

Amator Veritatis. Concedo, quòd deberet se applicare totaliter; quia video, quòd non possit se applicare partialiter; & concedo etiam, quòd hac applicatio esset omnino eodem modo, sicut est applicatio Patris ad generandum Filium; quia video non posse esse in Patre duos modos totales realiter distinctos.

Disci-

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo Filius & Sanctus Spiritus haberent omnino unum & idem Principium, sine ulla distinctione ex parte ipsius Principii.

Amator Veritatis. Teneor concedere hanc consequentiam; quia video esse legitime deductam ex antecedentibus.

Discipulus Lulliana Doctrina. Et quomodo Filius & Sanctus Spiritus essent distincti, si non haberent ullam distinctionem ex parte Principii? Discurre per omnia genera principiatorum, & invenies hoc esse omnino impossibile & inintelligibile.

Amator Veritatis. Scio, quod aliqui soleant dicere: quod Sanctus Spiritus sit distinctus à Filio, & Filius à Sancto Spiritu per hoc quod Filius procedat per Intellectum, & Sanctus Spiritus per Voluntatem, & secundum hoc posset dici, quod distinguerentur, licet ambo procederent à solo Patre.

Discipulus Lulliana Doctrina. Verum est, quod hoc dicant inter vos, qui nescitis eos arguere; tamen non potest dici rationabiliter, quia non potest esse realis distinctio principiatorum sine reali distinctione principiorum; cum manifestum sit, quod principia debeant recipere suam distinctionem à principiis, à quibus recipiunt suum esse, & certum est, nullum Catholicum affirmare, quod Pater producat Filium per Intellectum distinguitur realiter à se ipso producente Sanctum Spiritum per Voluntatem.

Amator Veritatis. Gaudeo gaudio magno valde de intelligentia, quam mihi nunc dedisti; quia video, quod per eam possit convinci error Graecorum affirmantium Sanctum Spiritum esse Per-

sonam realiter distinctam à Filio, & tamen procedentem à solo Patre.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Ut clariùs videas hanc Veritatem, attende : Pater generat de toto se ipso Filium sibi omnino æqualem, qui distinguitur à Patre per hoc præcisè, quòd ipse sit à Patre genitus, & per nihil aliud, quia posito hoc est posita totalis distinctio totius esse Filii, quod est totum genitum à toto esse Patris, à quo & de quo ipsum est totum genitum ; & hæc distinctio est tanta, quòd major non possit esse, neque intelligi. Et, si Sanctus Spiritus procederet à solo Patre, prædictæ distinctiõni superadderetur alia, quia tunc Filius ultra distingueretur à Patre per hoc, quòd ipse non spiraret Sanctum Spiritum, & Pater ipsum spiraret. Et hæc distinctio superaddita Filio non posset esse substantialis ; cum ipsam non haberet per Generationem passivam, sive per generari, sed per solam privationem Spirationis activæ. Hoc autem est omnino impossibile, scilicet, quòd in Filio sit distinctio, quam non habeat per generari. Unde debes inferre, quòd ultra generare Filium Pater nihil possit facere, quod non faciat Filius simul cum ipso ; & in hoc consistit perfecta Æqualitas Patris & Filii ; quia, quantum Pater generat, tantum Filius generatur, & quantum Pater facit ultra generare, tantum facit Filius simul cum Patre ; quæ perfecta Æqualitas non esset inter Patrem & Filium, si solus Pater spiraret Sanctum Spiritum ; quia in hoc Pater excederet Filium ; sicut non esset perfecta Æqualitas inter Patrem & Filium, si solus Pater aliquid aliud faceret, quod non faceret Filius, scilicet, si unam vel aliam creaturam crearet, quam non crearet Filius, vel ipsam plus crearet Pater, quam Filius.

Amator Veritatis. Gaudeo summopere lætitia inenarrabili; quia per hæc tua dicta tantam lucem accepi, quòd manifestè videam, esse totaliter impossibile Patrem & Filium non simul & æqualiter spirare Sanctum Spiritum; quia ex opposito sequeretur manifesta inæqualitas inter Patrem & Filium, quæ est omnino impossibilis, cum perfecta Æqualitas sit inter ipsos omnino necessaria. Sed miror mirabilitate magna valde, quòd hæc non videantur in nostris scholis; quia de facto sunt visibilia valde.

Discipulus Lullianæ Doctrina. Si vestri Magistri essent Sapientes, exquirent Sapientiam Antiquorum, ut fierent sapientiores, & contemnerent stultitiam modernorum, ne fierent stultiores; omnes enim legerunt in Libro Ecclesiastici, saltem quando dicunt officium Divinum de communi Doctorum, *Sapientiam antiquorum exquires Sapiens.* Vel laborarent, ut bene instruerentur in libris Sanctorum Patrum, qui sine ullo dubio fuerunt valde sapientes, & relinquerent libros non Sanctorum Filiorum, de quibus dubitari debet, an sint sapientes, quia detinentur in inutilibus speculationibus; quia tamen hoc non faciunt, vos estis adeo insipientes. Lege libros Sancti Augustini de Trinitate, & in eis manifestè invenies, quòd Sanctus Spiritus non sit Filius, nec possit esse Filius; quia procedit à duobus, & in Æternitate non potest esse, neque intelligi Filius duorum; & nunquam invenies in prædictis libris, quòd iste Sanctus & sapientissimus Doctor dicat, quòd Sanctus Spiritus non sit Filius, quia procedit per Voluntatem, neque, quòd Filius sit Filius, quia procedit per Intellectum, quamvis dicat, & valde bene, quòd Filius procedat à Patre per modum Intelligentiæ, vel notitiæ

genitæ, & Sanctus Spiritus per modum mutui Amoris Patris & Filii.

56. *Amator Veritatis.* Satis est, transeamus ad aliud, quia, quamvis non omnia, saltem aliqua bene intelligo, quæ mihi sufficiunt ad meum intentum. Dic mihi: *Si Adam non peccasset, fuissetne DEUS incarnatus?* Hoc interrogo, quia scio, quòd aliqui putent, quòd adhuc fuisset incarnatus, & audivi, quòd Lullistæ hoc idem teneant; cùm aliunde attentis illis, quæ dicunt Sancti Patres, sit mihi manifestum oppositum; quia in aliquibus expressè legi DEUM esse incarnatum ad nostram redemptionem unicè.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. In hoc scire debes, quòd Divina Incarnatio, de qua solent loqui Sancti Patres, sit Incarnatio, quæ facta est, & modo quo facta est; scilicet nascente DEO-Homine in hoc mundo in illa paupertate & nuditate, in qua natus est ad docendum nos contemptum vanitatum & divitiarum hujus mundi, & afflictionem carnis; & similiter vivente & operante ipso DEO-Homine modo, quo vixit, & operatus est ad docendum nos primò factis, & postea verbis viam Virtutum & fugam vitiorum; & tandem patiente & moriente ipso modo, quo passus & mortuus est, & descendendo ad inferos & resurgendo &c. Et certum est, quòd, si Adam non peccasset, nihil horum factum fuisset, nec potuisset fieri; si enim nos homines non habuissemus vitia & ignorantias nobis provenientes à peccato originali, non potuisset rationabiliter DEUS ad docendum nos, & ad separandum nos à vitiis quidquam facere; nec per consequens fecisset hoc, quod fecit; quomodo enim concipi potest, quòd DEUS venisset ad docendum nos, & ad sanandum nostras infirmitates,

tates, si nos non fuissetus ignorantes & infirmi? Et quomodo potuisset mori, si non fuisset, qui eum occidisset? Nam, sine peccato manifestum est, quod nullus potuisset occidere DEUM-Hominem, nec potuisset eum vilipendere, & irridere & verberare, & crucifigere & similia. Loquendo igitur de Incarnatione & Adventu DEI in hunc mundum ordinato ad omnia ista, sicut de facto loquuntur sancti Patres, certum est, quod Adamo non peccante non fuisset talis Incarnatio. Et ecce, quomodo sancti Patres optimè & verissimè loquantur tenendo suos oculos mentis applicatos ad Incarnationem, quæ de facto facta est, & modo, quo facta est, sicut decet servos DEI, ut sint grati tanto beneficio. Si autem loquamur factâ suppositione, quod Adam non peccasset, & inquiremus, an tunc fuisset DEUS incarnatus non ad hunc finem passionis & mortis, sed ad aliquem alium, tunc dicendum est, quod de facto DEUS fuisset incarnatus; sed valde aliter, & sicut fuisset decens statui, in quo mundus tunc fuisset. Ratio est, quia DEUS fuit incarnatus principaliter ad hoc, ut ipse factus Homo esset Caput universitatis mundi, & Finis omnium creaturarum ipsius, propter quem omnia essent creata. Et, si hoc de facto fuit in Incarnatione, quæ modo facta est, etiam fuisset factum tunc, quia tunc iste principalis finis adhuc permanisset. Quid dicis ad hæc?

Amator Veritatis. Quantum ad primum quod dixisti de Incarnatione, quæ facta est, & modo, quo facta est, concedo totum; quia video esse puram Veritatem; sed quantum ad id de Incarnatione, quæ facta fuisset in alio statu, non concedo; quia hoc indiget probatione; sicut etiam id, in quo mihi videtur, quod velis fundare hanc
tuam

tuam affirmationem, scilicet, quòd DEUS sit incarnatus principaliter, ut fieret Caput universitatis mundi, & Finis omnium creaturarum.

57. *Discipulus Lulliana Doctrina.* Ergo putas, quòd DEUS principaliter sit incarnatus propter nos, & propter nostram salutem, & non habuerit in sua Incarnatione ullum altiore Finem?

Amator Veritatis. Ita est, hoc puto.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo illa Humanitas, quam DEUS in se creavit, & sibi univit, & quam deificavit in Persona Filii, fuit à DEO creata propter finem inferiorem, & minùs nobilem, quàm nostræ humanitates, quas DEUS creavit propter se ipsum, scilicet, ut ipse à nobis honoretur applicantibus nobis totam nostram virtutem memorativam ad ipsum memorandum, & totam nostram virtutem intellectivam ad ipsum intelligendum, & totam nostram virtutem amativam ad ipsum amandum.

Amator Veritatis. Non audeo concedere hanc consequentiam, & tamen video ipsam esse legitime deductam ex antecedentibus; quare ingenuè fateor, me esse confusum, & illaqueatum; & rogo te, ut mihi dicas ingenuè, quid in hac re sentiendum sit conformiter ad rei veritatem.

Discipulus Lulliana Doctrina. Nondum est hora, quia adhuc volo, quòd priùs videas, quàm irrationabilis esset tuus conceptus. Dic mihi: nònne scis, quòd res, quæ fiunt ab uno & eodem efficiente perfecto, sint nobiliores, quò propter nobiliorem finem ab ipso fiunt?

Amator Veritatis. Video ita debere esse; & ita esse, quia propter minùs nobilem finem sufficit, quòd fiant res minùs nobiles, & propter nobiliorem hoc non sufficeret, sed requiritur, quòd fiant
res

res multò nobiliores. Hoc patet in hoc, quòd si aliquis artifex faceret vestes, vel calceos, vel aliquam domum propter servos alicujus nobilissimi Regis, sufficeret, quòd faceret istas res alicujus parvæ nobilitatis; si autem faceret unam vestem, vel calceos, vel domum propter ipsum nobilissimum Regem, qui per se & immediatè deberet uti eis, non sufficeret, quòd faceret prædictas res æqualis nobilitatis, sed deberet ipsas multò nobiliores facere.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Gaudeo, quòd ita bene percipias Veritatem. Dic mihi nunc: putasne, quòd Humanitas, quam DEUS creavit pro se ipso, & sibi univit, sit deterior & vilior, vel minùs nobilis, quàm nostræ humanitates?

Amator Veritatis. Nequaquam possum hoc putare; imò puto, quòd sit valde præstantior & valde nobilior.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Si ergo ita est, DEUS propter nos creavit valde nobiliorem, & præstantiorem humanitatem, & propter se creavit deteriores & minùs nobiles. Putasne hoc esse rationabile?

Amator Veritatis. Verè puto non esse rationabile; imò esse irrationabile.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Attende ultra: nonne scis, quòd propter suum Filium Hominem creaverit DEUS nobilissimam & perfectissimam creaturam, scilicet Beatissimam Virginem Mariam, quam fecit adeo excellentem, quia creavit eam propter suum Filium Hominem, & ut esset Mater ipsius?

Amator Veritatis. Hoc etiam credo, & confiteor, & quodammodo intellectuè qualiter video ita esse.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Dic iterum: putas, quòd Beata Virgo Maria sit nobilior, & excellentior suo Filio DEO-Homine ?

Amator Veritatis. Nullatenus, imò puto DEUM-Hominem esse valde nobiliorem & excellentiorem ipsâ.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Optimè putas, & non deciperis; quia ita est. Sed attende nunc: si DEUS propter DEUM-Hominem fecit nobilissimam creaturam, & propter nos homines fecisset valde nobiliorem, scilicet suum Filium-Hominem, quomodo operatus esset rationabiliter? Si tu scires, quòd omnes res sint subditæ fini, propter quem sunt creatæ, & quòd finis sit dominus omnium rerum, quæ propter ipsum creatæ sunt, non habuisses tales cogitationes, quales habuisti; quia timuisses offendere DEUM dicendo ea, ex quibus legitimè sequitur, quòd nos simus domini DEI-Hominis, & DEUS-Homo sit noster servus; quia nisi ita sit, ipse non est Homo propter nos tanquam propter finem; imò, si ipse est Dominus noster, sicut de facto est, & nos sumus sui servi, nos sumus propter ipsum, & non ipse propter nos.

Amator Veritatis. Dic mihi pro amore DEI: quid in re sit, & extrahe me à mea ignorantia, quam confiteor esse magnam valde saltem in rebus magnæ importantiæ, inter quas puto esse maximam istam, quam habemus præ manibus.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Scias igitur, quòd DEUS se fecerit Hominem propter se principaliter, & fecerit omnia alia propter DEUM-Hominem; & propterea solus DEUS est finis DEI-Hominis, & Dominus ipsius; & DEUS-Homo est finis omnium aliarum rerum, & Dominus earum sicut
mani-

manifestè indicat Apostolus I. ad Corinth. C. 3. v. 22. dicens: *Sive presentia sive futura omnia vestra sunt: Vos autem Christi, Christus autem DEI.* Et scias, quòd judicare aliter esse, sit judicare maximam disordinationem in Intentione DEI Ordinatoris omnium rerum. Et, si scires veram Philosophiam, hoc non ignorares, quia videres in creaturis ordinationem optimam consistentem pro magna partè in hoc, quòd minùs nobiles sint propter magis nobiles, & magis nobiles sint finis illarum; &, quia sunt finis, sunt etiam dominæ, & illæ sunt subditæ; & videres, quòd omnes creaturæ inferiores sint ordinatæ ad superiores à gradu infimo usque ad supremum, & omnes simul mirabiliter sint ordinatæ ad DEUM, qui solus est ultimus finis omnium earum: & videres cum adjutorio Theologiæ; quòd, licèt creaturæ aliæ sint propter alias tanquam propter suum finem immediatum, tamen hoc est, ut cum isto fine, & per istum finem ultra progrediantur ascendendo, quousque omnes simul mediatè vel immediatè sint propter Humanitatem DEI-Hominis, ut simul cum ipsa sint propter Deitatem ipsius. Quomodo percipis ista?

Amator Veritatis. Percipio esse valde rationalia, sed tamen non intelligo, quomodo hoc sit. Percipio esse rationalia; quia video, quòd re vera aliquis Dominus habens aliquam vineam quandoque laboret ad excolendum ipsam, & conducat operarios ad laborandum in culturâ ipsius, & relinquat quandoque suam domum, & suam quietem ad visitandum, & videndum vineam, & omnia ista possit dicere, quòd faciat propter vineam, & ut ipsa bene fructificet; & tamen finis omnium istorum sit ipse Dominus, qui

qui per ista quærit suam utilitatem. Non video tamen, quomodo sit aliquid simile in Divina Incarnatione, ideoque rogo te, ut cum aliqua explanatione me juves ad hoc videndum.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Non scio, an possum sufficere; attende tamen: DEUS est ens summè bonum, & ratione suæ summæ Bonitatis habet naturalem inclinationem ad faciendum bonum; quia sua summa Bonitas hoc petit in tantum, quòd, si DEUS non faceret bonum, quòd sua Bonitas petit, ipsa non esset contenta, & quietata; quia non haberet id, quod petit extra se. Itaque, cum DEUS ratione suæ summæ & infinitæ Bonitatis producat bonum summum, & infinitum intra se, Patre generante Filium, & Patre & Filio spirantibus Sanctum Spiritum, & per hoc sua Bonitas sit totaliter contentata, & quietata, & gloriosa de hoc bono, quod DEUS producit intra se; & sua Bonitas ultra desideret, quòd DEUS producat summum bonum extra se, si non infinitum, quia hoc est impossibile, saltem finitum, & in tanta altitudine elevatum, quòd non sit possibile majus; ideo DEUS vult producere extra se istud bonum; ut sua Bonitas sit totaliter contentata, & quietata, & gloriosa de hoc bono, quod DEUS producit extra se; & ut ipse DEUS satisfaciatur petitioni suæ Bonitatis, & inclinationi, quam habet ratione ipsius. Istud bonum summum extra DEUM, & prope infinitum est Sanctissima Humanitas, quam DEUS assumpsit, & univit sibi, & in qua sunt omnes thesauri Sapientiæ & Scientiæ DEI, & quæ est excellentior Angelis facta, & nobilior omnibus creaturis plus, quàm dici & credi possit. Et, ut istud summum bonum propinquissimum DEO, quantum est possibile, esset
in

in majori altitudine nobilitatis & excellentiæ, voluit DEUS ei creare multos subditos excellentes & valde nobiles, quales sunt omnes cœlestes Spiritus, & omnes homines & omnes creaturæ, & voluit ei tradere, & dare universum mundum, & omnia creata, & constituere ipsum Dominum absolutum & absolutissimum, & soli sibi subditum. Et hoc modo creavit DEUS hanc sanctissimam Humanitatem propter se ipsum immediatè, scilicet ut ipse DEUS haberet extra se ipsum istum summè bonum effectum, & ipse esset summè bona Causa producendo ipsum, & creavit propter istum summè bonum effectum totum residuum omnium creaturarum, ut ipsum ad altiorem gradum elevarret dando ei dominium super omnia. Et faciendo omnia supradicta, est Bonitas DEI totaliter satiata, & est DEUS in isto summè bono effectu suo, quem summè diligit, & in quo sibi summè complacet, totaliter gloriosus & contentatus; quod quidem non esset, si DEUS hunc summè bonum effectum extra se non haberet; quia sua Bonitas semper appeteret, quòd DEUS plus boni faceret, & tamen nunquam posset consequi in quibuscunque aliis rebus suam quietem, & satisfactionem sui appetitùs, licèt DEUS semper in infinitum plura & plura bona faceret.

58. *Amator Veritatis.* Video ista esse rationalia valde, & pro me sufficiunt ad credendum, & aliquantulum intelligendum, quòd DEUS sit incarnatus propter se ipsum, & quòd Humanitatem Deificatam constituerit caput omnium creaturarum, & fecerit eam Dominam omnium ipsarum dando ei dominium super omnia, quæ sunt extra DEUM; & consequenter, quòd omnia creata sint propter ipsam, & ipsa propter DEUM. Sed ta-

men nondum video, quomodo verum sit, quòd DEUS incarnatus propter nos homines & propter nostram salutem descenderit de cælis; cum tamen ipse expressè dicat in Evangelio: Ego veni in mundum: & non ascendit in cælum, nisi qui descendit: & in Symbolo dicatur: qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit de cælis.

Discipulus Lulliana Doctrina. Attende, & vide, an possis intelligere, quomodo ista sint vera: scisne, quòd DEUS sit æternus, & extra omne tempus, & per consequens, quòd suum esse & suum operari non solum ad *intra*, sed etiam ad *extra* sit extra & ante omne tempus?

Amator Veritatis. De esse DEI, & de suo operari ad *intra* hoc scio; sed de operari DEI ad *extra*, hoc non scio, imò dubito multum, quòd istud possit esse æternum, cum istud de necessitate debeat præsupponere operari ad *intra*.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo consideras ex parte DEI prius & posterius; cum ex parte ipsius sit procul dubio operari ad *intra*, & operari ad *extra*, & per consequens consideras ex parte DEI tempus, cum prius & posterius non possint esse, neque intelligi, quin unum sit ante, & aliud post, & quin, quando unum est, & aliud nondum est, unum sit præsens, & aliud futurum, quod est proprium temporis? Responde.

Amator Veritatis. Non scio re vera, quid possim ad ista respondere; quia mihi videntur esse vera & indubitabilia.

59. *Discipulus Lulliana Doctrina.* Responde ergo ad istud aliud: Nonne tempus est creatura, & effectus DEI à DEO productus?

Amator Veritatis. Effectus DEI est, & creatura à DEO producta sine dubio.

Disci-

Discipulus Lulliana Doctrina. Estne creatura producta à DEO per operationem ad *intrà*, an verò per operationem ad *extra*?

Amator Veritatis. Per operationem ad *extra* est tempus à DEO productum procul dubio.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo DEUS producens ad *extra* præcedit tempus, cum omnis causa præcedat effectum.

Amator Veritatis. Non possum hoc negare; quia verum est.

Discipulus Lulliana Doctrina. Sed omne, quod præcedit tempus, est æternum, cum ante tempus nihil sit temporale: ergo DEUS producens ad *extra*, & sua operatio, quam habet in ordine ad effectum ad *extra*, est æterna, & per consequens est DEUS æternus, non solum quoad suum esse, & quoad suum operari ad *intrà*, sed etiam quoad suum operari ad *extra*.

Amator Veritatis. Ratio me concludit, & tamen consuetudo me detinet in tantum, quòd non audeam hoc concedere.

Discipulus Lulliana Doctrina. Si non esses malè assuetus in loquendo, & considerando de DEO ad modum creaturarum successivarum, non tibi hoc accideret, nec esses detentus in millenis dubiis, de quibus non poteris te extricare, quousque consideres, & scias, quòd DEUS habeat suum modum valde altiorem, & nobiliorem omni modo creaturarum; quare semper malè concipitur, si concipiatur ad modum ipsarum. Et scias, quòd, quidquid se habet ex parte DEI, sit æternum sine ulla novitate, cum DEO repugnet omnis novitas ratione suæ Æternitatis, per quam ipse, & omnia, quæ sunt in ipso, sunt æterna; quia aliter in DEO esset mutatio acquisitiva, per quam adquireret id, quod

quod antea non habebat; & hæc argueret in DEO defectum; cum manifestum sit, quòd, quidquid acquiritur, deficiat acquirenti, ante quàm ipsum adquirat.

60. *Amator Veritatis.* Sum totaliter convictus; sed tamen habeo in hoc magnam difficultatem; quia ex hoc sequitur, quòd creatio, & justificatio, & glorificatio, & omnis alia operatio DEI sit æterna, & non possum concipere, quomodo hoc possit esse.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Si non potes concipere hoc, quod est verum, & per consequens est intelligibile, multò minus potes concipere, quod est falsum, & per consequens inintelligibile. Nonne scis, quòd, quidquid est in DEO, est DEUS; ut tu ipse jam supra concessisti allegando Seraphicum Doctorem Sanctum Bonaventuram, & sicut ego confirmavi allegando Sanctum Augustinum, & simul ostendendo rationem? Et, si quidquid est in DEO, est DEUS, manifestum est, quòd, quidquid est in DEO, sit æternum. Et, si quidquid est in DEO, est æternum, operatio DEI, quæ est creatio, & justificatio, & glorificatio, & quidquid aliud sit, sit æterna, & æternaliter antecedens quemlibet effectum DEI.

Amator Veritatis. Non possum contradicere, & tamen non possum percipere, quomodo creatio sit æterna; nec aliqua alia operatio DEI ad extra; quia non possum concipere, quòd DEUS sit æternaliter creans, & creatura non sit æternaliter creata; nec quòd DEUS sit aliquid æternaliter operans, & hoc non sit æternaliter operatum.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Quòd hoc non possis percipere, provenit à consuetudine, quam habes cogitandi, & discurrendi de DEO ad modum creaturarum; & etiam provenit ex hoc, quòd
 æqui-

æquivocetis multoties creationem passivam, quæ est effectus DEI non æternus, sed temporalis, cum creatione activâ, quæ est actio DEI non temporalis, sed æterna; quia aliter DEUS non per se crearet, nec per se justificaret, & glorificaret, nec per se quidquam aliud faceret extra se; sed per actionem creatam, quam ipse debuisset creare per aliam actionem, & istam per aliam usque in infinitum, vel deveniremus ad actionem increatam, per quam creasset actionem creatam; & hæc actio increata est operatio DEI, per quam DEUS creat, & facit omnia. Itaque scire debes, quòd actio se habeat ex parte causæ, sicut passio se habet ex parte effectûs; & actio sequatur modum causæ, sicut passio sequitur modum effectûs; & per consequens, quòd causa causet suo modo, & non modo effectûs: unde, si causa est æterna, & nullatenus temporalis, causat æternaliter, & nullatenus temporaliter; & si effectus est temporalis, & non æternus, efficitur & causatur temporaliter, & non æternaliter. Et, quia non scientes bene distinguere, confundunt ista, & si effectus est temporalis & temporaliter causatus, solent dicere, quòd causa ipsum temporaliter causaverit; quod quidem in bono sensu, & non intelligendo ullam temporalitatem ex parte causæ æternæ potest bene dici, quia per hoc solum significatur, quòd causa æterna ipsum causaverit temporalem, vel fecerit, quòd ipse sit causatus temporaliter; propterea habetis consuetudinem dicendi, & putandi, quòd DEUS temporaliter creet, justificet, glorificet, & faciat omnia, quæ extra se facit. Si non scis adhuc intelligere ista, ego non scio, quomodo possim te juvare, nisi multiplicando explicationes & exemplificationes; quod quidem est mihi valde

molestum : Audi tamen istud exemplum, & si non sufficit tibi, debebis habere patientiam. Quia Homo est vivus & rationalis, vitaliter & rationaliter operatur, quando construit aliquod artefactum ex lignis mortuis, & non rationalibus; & postquam istud artefactum est constructum, potest verè dici, quòd artifex vitaliter & rationaliter ipsum construxerit; non tamen potest verè dici, quòd ipsum sit vitaliter & rationaliter constructum. Diceretur tamen, significando per hoc vitalitatem & rationalitatem ex parte artificis construētis, non verò significando eam ex parte artefacti. Per oppositum discurre de effectibus DEI, qui sunt temporaliter creati: si dicatur quòd DEUS sit temporaliter creans.

Amator Veritatis. Sum contentus quantum ad hoc, quia sufficienter video, quòd DEUS æternaliter quoad se faciat omnia, quæ facit, licèt nihil sit æternaliter factum, sed solum temporaliter.

Discipulus Lulliana Doctrina. Si ergo DEUS æternaliter quoad se facit omnia, non facit unum prius, & aliud posterius; sed facit omnia simul quoad se ipsum, licèt ea, quæ sunt facta à DEO, non sint facta omnia simul quoad se ipsa, sed sint facta successivè alia post alia.

61. *Amator Veritatis.* Gaudeo gaudio magno valde de hac specie seu intelligentia, quam mihi nunc dedisti; quia per eam intelligo duo, quæ videbantur mihi contradictoria in Sacra Scriptura, scilicet quòd DEUS creaverit omnia simul, ut dicitur Ecclesiastici Cap. 18. v. 1. Et quòd creata sint sex dierum spatio & variatione ea, quæ creavit DEUS in principio mundi, ut dicitur in Libro Genesis Capite 1.

Dijci-

Discipulus Lulliana Doctrina. Igitur secundum hoc omnes creaturas, & illud summum bonum extra DEUM, fecit DEUS simul quoad se, & non unum post aliud. Dic mihi nunc ex his, quæ DEUS fecit, est aliquid, quod fuerit prius in mente Divina, & aliquid, quod fuerit posterius?

Amator Veritatis. Nullatenus possum concipere, quod in mente Divina fuerit aliquid prius, & aliquid posterius; quia ratione perfectæ Scientiæ DEI, in qua nulla ignorantia est, nec esse potest, est necessarium, quod in mente Divina fuerint simul & æternaliter omnia.

62. *Discipulus Lulliana Doctrina.* Bene dicis, quantum ad hoc; sed ego interrogo: *an aliquid fuerit in mente Divina prius prioritate principalitatis, & taliter, quod DEUS cognoverit, & voluerit primò & principaliter aliquid ex his, quæ fecit?*

Amator Veritatis. Confiteor, quod non bene intelligam tuum intentum, & ideo non sciam, quid respondere debeam.

Discipulus Lulliana Doctrina. Clariùs loquar: fuitne aliquid in mente Divina, quod DEUS voluerit tanquam Finis, & aliquid, quod voluerit tanquam Principium & Medium ordinatum ad istum Finem?

Amator Veritatis. Hoc intelligo, & ad hoc respondeo affirmative; quia DEUS voluit, & cognovit tanquam Finem omnium creaturarum illud summum bonum, quod produxit extra se, & cui dedit dominium super omnia alia bona creata, scilicet Humanitatem, quam univit unigenito Filio suo, & omnia alia voluit tanquam Principia & Media ordinata ad istum Finem.

Discipulus Lulliana Doctrina. Nunc mihi places; quia optimè intelligis, & optimè loqueris.

igitur omne agens primò & principaliter intendat, & velit, & habeat in mente finem, propter quem vult, & ordinat omnia, quæ ad ipsum finem se habent; quia vult finem propter se, & quæ ordinat ad finem, vult propter ipsum finem, sequitur, quòd DEUS primò & principaliter habuerit in sua mente, & cognoverit, & voluerit summum bonum creatum, licet omnia bona simul agnoverit ratione suæ perfectæ Scientiæ. Et sequitur, quòd istud summum bonum creatum semper fuerit præsens DEO tanquam principale volitum ab ipso. Igitur, cum istud summum bonum, ut esset tale, quale DEUS ratione suæ summæ Bonitatis intendebat, deberet esse omnino perfectum, & justum in omnibus suis operationibus, & ad hoc requiretur, quòd omnia faceret sub directione DEI, & Justitiæ, ideo pertinebat ad DEUM dirigere ipsum ad perfectas & justissimas operationes; ne, si esset defectus, redundaret in ipsum DEUM. Intelligis?

Amator Veritatis. Intelligo & percipio ista esse verissima.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Igitur, cum istud summum bonum esset in oculis DEI exaltatum æternaliter, & esset in se exaltandum temporaliter ad summum gradum honoris, ad quem erat possibile exaltari, & justitia requirat gratitudinem & omnem retributionem possibilem, si non sit possibile retributio ad æqualitatem, istud summum bonum debebat dirigi à DEO ad hanc gratitudinem & retributionem. Cùmque hæc gratitudo & retributio non esset in isto summo bono, nisi videndo se exaltatum à DEO super omnia vellet se humiliare propter DEUM sub omnibus, & procurare honorem DEI per se, & per suos subditos omni modo possibili (quia nisi hoc faceret, cum
posset,

posset, jam non esset perfectè gratus & justus) sequitur, quòd ad omnia ista deberet à DEO dirigi jam à principio sui esse. Estne hoc rationabile?

Amator Veritatis. Rationabile est, imò & rationabilissimum in tantum, quòd, meo judicio, nihil rationabilius unquam audiverim.

Discipulus Lulliana Doctrina. Attende ergo nunc, & videbis, quomodo istud summum bonum descenderit de cælis propter nos, & propter nostram salutem missum à DEO in mundum. Istud summum bonum, si nullum fuisset peccatum, nec per consequens mundus fuisset disordinatus per ignorantias & vitia, quæ sunt consequentiæ peccati, non potuisset honorare DEUM descendendo ad humilitatem, ad quam descendit nascendo in pauperrimo loco, & in illa nuditate, & frigore, & inclementiis temporis, in quibus natus est; nec potuisset honorare DEUM sustinendo ea, quæ sustinuit ad docendum viam virtutum factis & verbis, & contemptum honorum, & vanitatum hujus mundi; nec potuisset sustinere mortem sibi illatam à suis subditis; cum sit manifestè impossibile, quòd sine vitiis & ignorantis aliquid horum potuisset esse. Et, supposito peccato, & disordinatione mundi secutâ per vitia & ignorantias, potuit se humiliare ad omnia ista; & similiter potuit vivendo inter nos, & docendo factis & verbis Veritatem & Justitiam, & ordinando & instituendo unam universalem Ecclesiam cum Sacramentis, & gratiis, quas ipsi Ecclesia promeruit, potuit honorare DEUM per se & per suos subditos disponendo, quòd omnes non obstante disordinatione mundi possent faciliter fieri sancti, & virtuosus, & honoratores ipsius DEI; quod quidem facere non potuisset stante mundo in illa

bona ordinatione, in qua DEUS ipsum creavit. Vidésne esse ita ?

Amator Veritatis. Ita esse video cum stupore, & gaudio inenarrabili.

Discipulus Lulliana Doctrina. Si igitur stante mundo disordinato, potuit istud summum bonum ita reficere & ordinare mundum, & ita se humiliare, & ita procurare honorem DEI; & aliunde ad retribuendum DEO, & ad gratitudinem exercendam debebat hoc facere, & ad hoc faciendum debebat à DEO dirigi, ne ingratitude redundaret in DEUM, sequitur, quòd ad omnia ista debebat istud summum bonum à DEO destinari & mitti. Et, cùm aliunde istud summum bonum, si hæc non fuisset operaturus, non debuisset venire ad nos, nec vivere inter nos hic in terra, quia iste non erat suus proprius locus, sed alius valde altior & excellentior, ut manifestè loquitur in Evangelio dicens: *Ego non sum de hoc mundo*, & plura similia, manifestè videtur, quòd fuerit à DEO missum in hunc mundum ad salvandum ipsum, & consequenter, quòd propter nos homines, & proptes nostram salutem descenderit, & venerit ad Incarnationem & ad omnia alia, quæ operatus est personaliter in hoc mundo; non tamen propter nos, & propter nostram salutem habendo in nobis & in nostra salute suum principalem & ultimum finem, sed habendo in hoc alium valde altiorem Finem, scilicet exercere gratitudinem, & honorare DEUM per se, quantum potuit, & facere quantum poterat ad obligandum nos ad honorandum ipsum DEUM, & per consequens procurando in omnibus suis factis, & in omnibus suis verbis, quòd DEUS ab omnibus honoraretur & glorificaretur. Et sic potuit & potest dicere: *quid ultra debui*

debiui facere vinea mea, & non feci? & ego gloriam meam non quero; & multa similia, quæ potuit dicere, & dixit in Veritate; quia, si DEUS procuraverat ei tantum honorem, quantum potuit constituendo eum hæredem universonum, & tradendo ei omnia, Gratitude & Justitia exigebat, quòd ipse procuraret DEO tantum honorem, quantum ei procurare potuit. Itaque vides, quomodo Incarnatio DEI, quæ facta est, & modo quo facta est hic in terra, non fuisset facta; si Adam non peccasset, & consequenter, quòd fuerit facta propter nos eo modo, quo ille Dominus vineæ, de quo supra locuti sumus, propter vineam laborat per se, & per alios operarios, quin habeat suum ultimum finem in vinea, neque in fructibus ipsius, sed in se ipso, qui vult frui fructibus vineæ, vel in aliqua alia re, quam amat plusquam se; quia semper finis ultimus omnis operantis est ipse operans, vel aliud, quod amat plus, quam se. Si hæc consideres, & mediteris, assecuro tibi, quòd tantam lucem inde extrahes, quòd clarè poteris videre intellectualiter, omnia, quæ Catholica fides docet de DEO incarnato, & de operibus ipsius, & de Ecclesia, & de Infallibilitate Capitis ipsius, & similia, esse omnia vera & verissima, quin ex hoc sequatur ullum inconueniens, & ex opposito sequerentur multa & innumerabilia, quæ in fine finali essent attribuenda DEO.

63. *Amator Veritatis.* Dic mihi: *Cum DEUS sit Suppositum & homo sit Suppositum, & Christus sit DEUS & Homo, quomodo Christus non est duo supposita?* In hoc habeo magnam difficultatem.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Si DEUS assumpsisset hominem, quem ipse extra se fecisset, & DEUS esset ille homo, certum est, quòd conjunctum

unctum ex illis duobus esset duo Supposita; sed, quia DEUS non assumpsit Hominem, quem fecerit extra se, nec per consequens assumpsit Suppositum, sed assumpsit Humanitatem, cum qua ipse, qui jam erat Suppositum, se fecit Hominem, faciendo ipsam existere in se ipso, & per se ipsum, propterea se fecit Hominem, & non se fecit Suppositum, & faciendo se hominem fecit, quòd ipse, qui erat Suppositum Divinum, esset simul Suppositum humanum.

Amator Veritatis. Hoc non bene capio, & ideo vellem, ut mihi dares aliquam aliam declarationem, per quam possem hoc clarè videre.

Discipulus Lulliana Doctrina. Attende: Rex Romanorum, & Pontifex, & quilibet Sacerdos, est homo, & ideo, qui de nihilo vel de non homine faceret Regem Romanorum, vel Pontificem, vel aliquem Sacerdotem, certum est, quòd faceret hominem; sed qui hominem jam factum sive jam existentem faceret Regem, vel Pontificem, vel Sacerdotem, faceret quidem Regem vel Pontificem vel Sacerdotem, qui esset homo, non tamen faceret ipsum hominem. Intelligis?

Amator Verit. Intelligo, & video clarè ita esse.

Discipulus Lulliana Doctrina. Discurre igitur similiter de DEO in ordine ad Hominem, & videbis, quòd, si DEUS faciat Hominem de nihilo, vel de non homine, & faciat eum per se existentem extra ipsum DEUM, faciat quidem Suppositum; sed, si DEUS faciat se Hominem, & faciat humanitatem existere in se ipso, & per se ipsum, & non in se ipsa, & per se ipsam, facit se Hominem non faciendo Suppositum; quia, ut faceret Suppositum, requireretur, quòd faceret aliquid aliud à se hominem, & non sufficit, quòd faciat se ipsum Hominem.

64. *Amator Veritatis.* Nunc video clarè, quod non videbam, nec unquam videre potueram nec in scriptis nec in dictis aliorum. Dic mihi iterum: *Estne Christus impeccabilis ab intrinseco, an verò solùm ab extrinseco?*

Discipulus Lulliana Doctrina. Si dicatur, quòd Christus sit impeccabilis ab extrinseco tantùm, significatur, quòd ipse quoad se potest peccare, & ratione exterioris manutenentiæ suæ Potestas impeditur, ne possit devenire ad actum peccati; & si ista exterior manutenentia cessaret, posset devenire ad actum peccati. *Estne ita?*

Amator Veritatis. Ita est, quia per hoc distinguimus impeccabilitatem ab extrinseco ab impeccabilitate ab intrinseco.

Discipulus Lulliana Doctrina. Dic mihi nunc: nonne requiritur ad peccatum, quòd id, quòd regit & mandat in homine, consentiat ad peccatum?

Amator Veritatis. Ita est, & propterea sine consensu potentiæ rationalis, quæ regit & mandat in homine, nullus homo potest peccare; quia sine tali consensu nulla res potest esse peccatum.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo, ut Christus peccaret, requiretetur, quòd id, quod in eo mandat, consentiret peccato.

Amator Veritatis. Ita est sine dubio.

Discipulus Lulliana Doctrina. Et quid est, quod in Christo jubet & mandat? Nonne hoc est Divinum Suppositum, quod se habet respectu humanæ naturæ tanquam primum movens, & primum mandans, & sub cujus motione & mandato ipsa humana natura, & omnes suæ potentiæ faciunt, quidquid faciunt?

Amator Verit. Confiteor, quòd hoc non bene sciam, & ideo rogo te, ut mihi dicas, quid dicendum sit.

Discio

Discipulus Lulliana Doctrina. Scire debes, quòd, sicut humana natura in Christo Domino non per se subsistit, quia alias esset Suppositum, sed subsistit per Divinum Suppositum, & in Divino Supposito, ita non per se operatur quidquam, sed operatur tantum per Divinum Suppositum; & propterea omnes operationes Christi verè & optimè dicuntur operationes Divinæ, quia tales sunt principaliter, eò quòd principaliter proveniant à Divino Supposito. Ideoque primum & principale operans in omnibus operationibus Christi, sive sint internæ, sive externæ, est Divinum Suppositum, sub cuius motione & mandato fiunt: unde sequitur, quòd, nisi Divinum Suppositum possit peccare, Christus non possit peccare. Hoc sufficit tibi pro solutione, si bene intellexisti.

65. *Amator Veritatis.* Dic mihi: Si DEUS, ut haberet extra se summè bonum effectum, & ut habendo ipsum esset summè bona causa, voluit assumere naturam humanam, & facere se Hominem, nonne sequitur ex hoc, quòd natura humana sit nobilior & excellentior naturâ Angelicâ? Si enim hoc non sequitur, sequeretur, quòd, si assumpsisset naturam Angelicam, haberet extra se effectum meliorem; &, si ita est, sequitur, quòd assumendo humanam naturam non habeat summè bonum effectum; cum non habeat effectum ita bonum, sicut haberet, si assumpsisset naturam Angelicam. Quid dicendum ad hoc?

Discipulus Lullianæ Doctrina. Benè discurras, quia unum vel aliud sequitur. Scias igitur, quòd humana natura, quam DEUS assumpsit, sit valde nobilior & excellentior naturâ Angelicâ; & quòd, si non esset talis, DEUS non fecisset bonam electionem faciendo se Hominem cum natura humana assumpta,

assumpta, ut fieret Caput totius universitatis creaturarum, non solum inferiorum, sed etiam superiorum & supremarum; cum manifestum sit, quod caput rationabiliter procedendo debeat esse nobilius, & excellentius membrum in universo corpore.

Amator Veritatis. Ego jam credo omnia ista, & credo, quod Humanitas assumpta à DEO sit nobilior & excellentior universis creaturis; sed puto, quod hoc fuerit per gratiam & per participationem donorum supernaturalium, non verò per naturales perfectiones, quas DEUS in ea creaverit.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. In quo fundas hanc tuam credulitatem?

Amator Veritatis. In hoc, quod semper conceperim, & viderim alios similiter concipere, naturam humanam esse inferiorem naturam Angelicam. Et quod ipsa adhuc in Christo sit talis, manifestè indicat Psalmista dicens: loquendo de DEO - Homine secundum Sanctos Patres: *Minuisti eum paulò minus ab Angelis*, quod non potest intelligi quantum ad Deitatem, sed solum quantum ad Humanitatem, nec quantum ad istam quoad dona gratiæ & supernaturalia, sed solum quoad naturalia.

66. *Discipulus Lullianæ Doctrinæ.* Si videres, quam miserabiliter discurrat, quicumque non habet verum fundamentum Scientiæ, supra modum mirareris. Tu putas, quod omnes humanæ naturæ sint æqualis nobilitatis & excellentiæ; & ego volo, ut mihi dicas, in quo te fundas. Dic?

Amator Veritatis. Me fundo in hoc, quod omnes sint ejusdem speciei.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Et quomodo scis, quod omnes humanæ naturæ sint ejusdem speciei? An non scis, quod animæ rationale, quæ sunt id, quod

quod est principalius in humana natura, creentur à DEO de nihilo ?

Amator Veritatis. Hoc scio, vel saltem firmiter credo, & puto esse de Fide.

Discipulus Lulliana Doctrina. Et quomodo putas, animas rationales esse omnes ejusdem speciei; cum vos teneatis, Angelos omnes esse distinctæ speciei ad invicem per hoc, quòd creentur à DEO de nihilo; & per consequens non habeant communem materiam, à qua, dicitis, desumitur unitas specifica? Si in hoc bene dicitis, consequenter discurrendo dicere debetis, animas omnes à DEO creatas de nihilo esse distinctæ speciei ad invicem. Vel audebitis dicere, quòd animæ, quando à DEO creantur, sint distinctæ speciei, & quando corporibus infunduntur, perdant distinctionem specificam, & adquirant identitatem? Non puto, quòd audeatis hoc dicere; quia hoc esset significare, quòd non sciatis distinctionem specificam esse essentialem & imperdibilem, & unitatem specificam esse etiam essentialem & inadquisibilem. Si diceretis, quòd corpora hominum sint omnia ejusdem speciei, & per consequens etiam æqualia in nobilitate & perfectione saltem substantiali & essentiali, loqueremini aliquatenus consequenter; licet adhuc haberetis vestras difficultates ad salvandum diversitatem accidentalem sine substantiali; sed dicendo, quòd naturæ humanæ sint omnes ejusdem speciei, cum principalis pars cujuslibet sit anima rationalis de nihilo creata, nullatenus loquimini consequenter. Quid dicis ad ista?

Amator Veritatis. Confiteor me esse confusum, & nescire, quid debeam dicere.

Discipulus Lulliana Doctrina. Attende ultra: nonne scis, quòd corpora humana non sint omnia

nia ejusdem complexionis, sed aliqua sint ignea, aliqua aërea, aliqua aquea, & alia terrea à prædominio, vel clariùs loquendo, secundùm consuetudinem medicorum, quædam sint cholericæ, quædam sanguinea, quædam phlegmatica, & alia melancholica ?

Amator Veritatis. Hoc concedo, quia credo ita esse, & video sufficientes significationes hujus Veritatis demonstrativas.

Discipulus Lulliana Doctrina. Et nonne scis, quòd inter corpora ejusdem complexionis sint quædam in altiori gradu, & quædam in minùs alto, & quædam in summo gradu, & quædam in infimo ?

Amator Veritatis. Hoc etiam sufficienter scio, quia per experientiam comprobatur.

Discipulus Lulliana Doctrina. Dic mihi nunc : unde putas provenire in corporibus istam varietatem & differentiam adeo magnam ?

Amator Veritatis. Puto provenire ex varietate accidentium.

Discipulus Lulliana Doctrina. Et unde hæc varietas accidentium ? An non scis, quòd accidentia non sint per se entia, & per consequens sint per se nihil ; sed solùm sint per substantiam & in substantia id quod sunt ?

Amator Veritatis. Ita hoc scio, quia hoc idem dicimus in nostris scholis.

Discipulus Lulliana Doctrina. Igitur, sicut accidentia non sunt per se, sed per substantiam, ita non sunt per se differentia, nec sunt per se existentia, nec sunt per se agentia, cùm omnia ista sint aliquid, & non sint nihil, sed sunt, quidquid sunt, per substantiam, & ratione ipsius.

Amat. Verit. Omnino nihil possum contradicere.

Discipulus Lulliana Doctrina. Igitur quòd sit

inter corpora humana tanta diversitas, & tanta distinctio accidentium, provenit à diversitate & distinctione substantiarum.

Amator Veritatis. Pro amore DEI oro te, ut me instruas in hoc puncto; quia jam video, quòd mei conceptus non bene processerint.

Discipulus Lulliane Doctrina. Scire debes, quòd diversitas complexionum in humanis corporibus proveniat à diversitate mixtionum & compositionum elementorum, de quibus sunt formata; ideoque illa corpora, in quibus est plus de igne, quàm de aliis elementis, sunt cholericæ sive igneæ; & illa, in quibus est plus de aëre, quàm de aliis elementis, sunt sanguinea sive aërea; & illa, in quibus est plus de aqua, sunt phlegmatica sive aquea; & illa, in quibus est plus de terra, sunt melancholica, sive terrea; & omnes istæ complexionem habent plus & minus, & valde multam diversitatem graduum. Itaque omnes istæ diversitates proveniunt à diversitate substantiali elementorum, ex quibus oritur post substantialem diversitatem, vel simul cum ipsa omnis diversitas accidentium. Si igitur in humanis corporibus, quæ fiunt ex communi materia, scilicet ex elementis, est tanta diversitas substantialis in sola natura elementalì, quæ est infima, quanta erit diversitas in ipsis in natura vegetali & in natura sensuali, & in imaginari, sive in omnibus simul? Et, si inter corpora humana facta de communi materia est magna diversitas substantialis, ratione cujus ipsa sunt substantialiter distincta ab invicem, quamvis ita sit, quòd ipsa juxta vos sint ejusdem speciei, quanta diversitas erit substantialis & essentialis inter animas rationales; cùm ita sit, quòd ipsæ secundum vestrum modum discurrendi, non possint esse ejusdem speciei?

67. *Amator Veritatis.* Nos non concipimus diversitatem specificam inter animas, quia consideramus eas omnes esse memorativas, intellectivas, & amativas.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Si hoc ita est, quomodo consideratis diversitatem specificam inter Angelos; cum ita sit, quod ipsi omnes sint memorativi, intellectivi, & amativi? Non vides, quàm inconsequenter discurratis?

Amator Veritatis. Non me detineas ita suspensum, fac mihi gratiam prosequendi, quod jam incepisti, & ostende mihi, quomodo animæ rationales non sint æquales in donis naturalibus.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Attende: donum naturale in animabus dicitur virtus intellectiva, & virtus memorativa & virtus amativa, ut per se patet. Scito igitur, quod virtus intellectiva animarum rationalium non sit æqualis in omnibus ipsis, imò in una earum est virtus ut unum, in alia ut duo, in alia ut octo, in alia ut centum, & sic ascendendo usque ad animam Beatissimæ Virginis Mariæ, in qua est virtus intellectiva in tanta magnitudine, quod excedat virtutem intellectivam omnium aliarum animarum non solum divisim, sed etiam conjunctim sumptarum; ita ut, si de omnibus animabus, exceptâ Animâ Christi, fieret una anima, in qua esset unita tota virtus intellectiva omnium, adhuc ista anima maneret valde inferior, & minor ipsâ in virtute intellectiva; & si postea ascendamus ultra ad Animam Christi Domini, ipsa sola habet majorem virtutem intellectivam, quàm anima suæ Sanctissimæ Matris, & omnes aliæ simul, & quàm omnes Chori Angelorum simul cum ipsis; & ita, si de virtute intellectiva omnium animarum & omnium Angelorum fieret una sola virtus intellectiva, ista esset

minor virtute intellectivâ Animæ Christi. Quod dixi de virtute intellectiva, intellige de virtute amativa, & de virtute memorativa. Et, si hoc non esset ita, cum DEUS potuerit ponere ordinem superioris & inferioris in animabus non solum quoad dona supernaturalia, sed etiam quoad naturalia, sicut posuit istum ordinem in Angelis, sequeretur, quod vel talis ordo non esset bonus, vel quod DEUS non amasset id, quod est bonum; & hoc utrumque est impossibile.

68. *Amator Veritatis.* Miror valde de isto modo discurrendi, quia mihi videtur valde rationabilis, & tamen ego & mei similes sumus totaliter extra ipsum. Videtur mihi valde rationabile, quod animæ sint creatæ in ista inæqualitate, quia, si DEUS de facto non creavit animas, ut habeant æqualem gradum gloriæ in cœlesti Patria, certum est, quod noluerit, quod æqualiter memorent & intelligant & ament ipsum, cum gloria consistat in hoc; &, si DEUS noluit, quod æqualiter habeant istos actus, ad quem Finem deberet eis dare æqualem virtutem activam? Transeamus ad aliud. Dic mihi: *Quomodo probari potest, quod anima rationales sint immortales?*

Discipulus Lulliana Doctrina. Hoc faciliter probari potest attendendo ad Finem, quare DEUS eas creavit. Scisne quinam sit iste Finis?

Amator Veritatis. Istum Finem judico esse, ut cum corporibus constituent homines.

Discipulus Lulliana Doctrina. Verum est; sed tamen iste non est ultimus & principalis Finis, quem ego inquirō, an scias quinam sit.

Amator Veritatis. Jam dictum est, quod DEUS finaliter omnia creaverit propter se ipsum; & ita secundum hoc est dicendum, quod animas rationales

nales creaverit DEUS propter se ipsum, scilicet ut ipsum cognoscant & ament.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Nunc accedis ad Veritatem ; &, ut hoc breviter bene videas, attende, & vide, an judices me habere rationem. Quia DEUS propter suam infinitam Bonitatem & alias suas Perfectiones est honorabilis, dignum est, quòd ipse honoretur ; &, quia hoc dignum est, etiam justum est, quia justitia petit, quòd honorabile, sive dignum honorari, honoretur. Et, quia Voluntas DEI est justa, vult id, quod justum est, & per consequens vult, quòd DEUS honoretur. Et, quia hoc est impossibile, nisi DEUS memoretur, cognoscatur, & ametur, vult, quòd DEUS memoretur, cognoscatur & ametur. Et, quia hoc vult, & hoc non potest esse, nisi DEUS creet creaturas memorativas, cognoscitivas, & amativas ipsius, propterea vult eas creare, & de facto eas creat : unde sequitur, quòd istas creaturas creet DEUS ad hoc, ut memorando, cognoscendo, & amando ipsum honorent. Et ecce, quomodo propter se ipsum creaverit DEUS animas racionales. Percipis ista esse sicut dico ?

Amator Veritatis. Ita esse percipio, quia ita esse video rationabile, & rationabilius, quàm aliter esse ; & ita, ne tenear concedere, DEUM non operari rationabilissimè tantùm & plùs, quàm nos concipere possimus, concedo absolutè omnia ista.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Jam incipis discurre magis fundatè, & faciliùs intelligere. Nunc attende & dic : éstne DEUS dignus honorari temporaliter tantùm, scilicet centum vel mille vel decem mille annis, & non ultra ?

Amator Veritatis. Nequaquam, imò est dignus honorari in æternum & ultra, si ultra foret possibile.

Discipulus Lulliana Doctrina. Igitur DEUS vult honorari in æternum, & ad hoc fecit nostras animas.

Amator Veritatis. Est mihi evidens & totaliter innegabile.

Discipulus Lulliana Doctrina. Dic mihi ultra, si DEUS hoc vult, & ad hoc facit nostras animas, igitur, ut sapienter operetur, debet facere nostras animas in æternum honorativas sui ipsius. Et quomodo essent in æternum honorativæ DEI, si non essent in æternum durabiles, & per consequens immortales?

69. *Amator Veritatis.* Gaudeo summopere, quia per hanc rationem video non solum, quod animæ sint de facto immortales, sed etiam quod homines sint à DEO creati immortales in tantum, quod per solum peccatum fuerint facti mortales; & nunc intelligo, quomodo per peccatum intraverit mors corporis, ut dicit Apostolus; & quomodo DEUS fecerit Hominem inexterminabilem, ut dicitur Sapientiæ Cap. 2. v. 23. id est, immortalem, ut dicit Jacobus Tirinus super hunc Textum. Et miror quod hoc fuerit notum Senecæ dicenti: *Mors homini pœna est, non natura.* Libro de Remediis fortuitorum. Et video similiter, quod omnes homines debeamus resurgere in vitam immortalem, ut DEUS non defraudetur suo Fine, quem habet in creatione hominum. Ultra scire vellem: *quam potentiarum anima sit nobilior, scilicet an sit Voluntas, ut aliqui dicunt, an verò Intellectus, ut dicunt alii, an verò Memoria, de qua nullum memorare vidi?*

Discipulus Lulliana Doctrina. Multum scire desideras; & quia in hoc habes adeo bonum Finem, sicut dixisti, & ego credo de tua ingenuitate, non

non possum me negare. Itaque attende ad Finem, quare DEUS creavit istas potentias, & statim videbis id, quod desideras. Et nonne vides ex præcedentibus, quòd DEUS creaverit in anima Memoriam, ut anima per Memoriam ipsum memoret; & quòd DEUS creaverit in ipsa anima Intellectum, ut per ipsum eum intelligat; & creaverit in eadem Voluntatem, ut per eam ipsum amet?

Amator Veritatis. Ita est sine omni dubio.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Igitur, quia DEUS vult memorari, intelligi, & amari ab anima rationali, creavit in ea Memoriam, Intellectum & Voluntatem.

Amator Verit. Concedo istam consequentiam.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Et quare vult DEUS memorari, intelligi, & amari? Nonne quia ipse est memorabilis, intelligibilis, & amabilis, & omnes suæ Dignitates sunt etiam memorabiles, intelligibiles, & amabiles?

Amator Veritatis. Ita est.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Igitur propter memorabilitatem, intelligibilitatem, & amabilitatem suam & suarum Dignitatum creavit DEUS Memoriam, Intellectum & Voluntatem in anima rationali.

Amator Veritatis. Totum hoc libenter concedo.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Igitur creavit DEUS istas potentias æquales, & æquè nobiles.

Amator Verit. Proba mihi hanc consequentiam.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Si DEUS non creavit istas potentias æquales, & æquè nobiles, fecit unam vel aliam majorem & nobiliorem. Et, si fecit unam vel aliam majorem & nobiliorem, fecit propter suam & suarum Dignitatum memorabili-

tatem, vel propter suam & suarum Dignitatum intelligibilitatem, vel propter suam & suarum Dignitatum amabilitatem majorem & nobiliorem potentiam, quàm propter alias; sed hoc est impossibile: igitur.

Amator Veritatis. Majorem concedo, sed minorem non concedam, donec videam eam esse veram.

Discipulus Lulliana Doctrina. Est impossibile, quòd memorabilitas DEI, & suarum Dignitatum sit major & nobilior intelligibilitate, & amabilitate ipsius DEI, & suarum Dignitatum; & est impossibile, quòd intelligibilitas DEI, & suarum Dignitatum sit major & nobilior memorabilitate, & amabilitate ipsius & ipsarum; & idem dico de amabilitate. Quid dicis ad hoc?

Amator Veritatis. Hoc totaliter concedo; quia video memorabilitatem, intelligibilitatem, & amabilitatem DEI, & suarum Dignitatum esse infinitas, & infinitè nobiles; & per consequens video, ipsas esse omnino æquales, & æquè nobiles, & neutram earum esse minorem, vel minùs nobilem aliis.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ergo memorabilitas, intelligibilitas, & amabilitas DEI, & suarum Dignitatum sunt æquè dignæ honorari, & neutra earum est dignior, nec minùs digna.

Amator Veritatis. Hanc consequentiam nullatenus possum negare, quia est luce clarior.

Discipulus Lulliana Doctrina. Igitur Voluntas, quæ est justissima, & justior, quàm nos concipere possimus, qualis est Voluntas DEI infinitè justa, non potest facere propter memorabilitatem suam & suarum Dignitatum plùs, quàm propter intelligibilitatem & amabilitatem suam & ipsarum, nec plùs propter intelligibilitatem, quàm propter memo-

memorabilitatem & amabilitatem; nec plùs propter amabilitatem, quàm propter memorabilitatem & intelligibilitatem, nec potest facere propter unam vel aliam aliquid nobilius, quàm propter aliàs; quia, si DEUS hoc faceret, non æqualiter honoraret eas, nec per consequens vellet eas æqualiter dignas honorari æqualiter honorare. Quid dicis ad hoc?

70. *Amator Veritatis.* Dico me esse convictum; quia evidenter video esse impossibile, quòd DEUS propter suam memorabilitatem, & propter suam intelligibilitatem, & propter suam amabilitatem non fecerit potentias omnino æquales, & æquè nobiles; quia hoc fuisset facere propter unam plus, quàm propter alias, & per consequens fuisset præponere unam alteri; cùm tamen ex parte ipsarum nulla sit causa, nec ratio, quare una debeat præponi aliis: & talis præpositio esset irrationalis, ut mihi evidens est, sicut esset irrationalis non præpositio, si staret causa & ratio præpositionis, qualis esset major nobilitas, vel major dignitas unius, vel alterius. Nunc habeo aliam difficultatem valde magnam, quam si mihi solvas, jam nolo amplius procedere, sed confitebor omnia, quæ dixisti usque modo, esse vera sine ulla dubitatione. Difficultas fundatur in hoc, quòd ex prædictis inferatur, *DEUM perfectè & perfectissime facere omnia quæ facit, & nullatenus posse perfectius operari, nec æquè perfectè aliter, quàm de facto operetur.* Hoc autem est manifestè falsum; quia, sicut Filius est incarnatus, & non Pater, nec Sanctus Spiritus, ita Pater potuit incarnari, & etiam Sanctus Spiritus, & tunc ista Operatio DEI, quæ est Incarnatio, esset æquè perfecta, sicut est de facto Incarnatio Filii. Si ad hoc des mihi

sufficientem solutionem, ero totaliter contentus, & credam quidquid velis.

Discipulus Lulliana Doctrina. In quo fundas, quòd Pater potuerit incarnari ?

Amator Veritatis. In hoc, quòd Pater habeat tantam Potestatem, quantam habet Filius, nec ullatenus Filius habeat majorem Potestatem, quàm Pater; & ex hoc infero, quòd, cùm Filius potuerit incarnari, etiam Pater potuit incarnari. Et idem est dicendum de Sancto Spiritu.

Discipulus Lulliana Doctrina. Si hoc tuum argumentum aliquid valeret, & esset sufficiens ad probandum tuum intentum, etiam possem ego dicere cum æquali fundamento: quòd Pater Divinus potuerit generari; si enim Pater habet tantam Potestatem, quantam habet Filius, nec ullatenus Filius habet majorem Potestatem, quàm Pater, ex hoc possem inferre, quòd, si Filius potuit generari à Patre, & de facto generatur, etiam Pater potuerit generari à Filio. Et etiam possem inferre, quòd, cùm Pater potuerit mittere Filium in mundum, ut salvetur mundus per ipsum, etiam Filius, qui habet tantam Potestatem, quantam habet Pater, potuerit mittere Patrem in mundum. Et similiter possem inferre, quòd, cùm Filius potuerit dicere & de facto dixerit: *doctrina mea non est mea; & omnia mihi tradita sunt à Patre meo; & data est mihi omnis Potestas in cælo & in terra;* etiam Pater, qui habet tantam Potestatem, quantam habet Filius, potuerit hæc omnia dicere. Quid dicis ad ista ?

Amator Veritatis. Certè nunquam talia cogitaveram; nec audeo ea concedere, quia video magnam repugnantiam, quæ me totaliter detinet.

Disci-

Discipulus Lulliana Doctrina. Attende ultra, & majora videbis : si, quia Pater Divinus habet tantam Potestatem, quantam Filius, licet tibi inferre, quòd, si Filius potuit incarnari, etiam Pater potuit incarnari : igitur, quia Pater habet tantam Voluntatem, quantam Filius, licebit mihi inferre : quòd, si Filius voluit incarnari, etiam Pater voluerit incarnari. Et, cùm Pater faciat quidquid vult, quia sua Voluntas est omnipotens, & ipsam nihil impedire potest, Pater de facto incarnatus est.

Amator Veritatis. De facto non scio, quid respondere possim ; & tamen video, quòd, si aliquis diceret, quòd Pater non potuerit incarnari, statim ipsum accusarem, & inculparem dicendo : quòd ex suo dicto sequeretur, quòd Potestas Patris esset minor, quàm Potestas Filii, & per consequens, quòd Potestas Patris non sit infinita.

Discipulus Lulliana Doctrina. Si ergo vos dicitis : quòd Pater noluerit incarnari, debetis accusari, & inculpari dicendo : quòd ex hoc sequeretur, quòd Voluntas Patris esset minor, quàm Voluntas Filii, & per consequens, quòd Voluntas Patris non esset infinita. Vel, si vos dicitis, quòd, licet Pater noluerit incarnari, & Filius voluerit incarnari, & tamen ex hoc non sequitur, quòd Voluntas Patris sit minor Voluntate Filii, nec quòd sit finita ; si ego dicam, quòd Pater non potuerit incarnari, & Filius potuerit, tamen ex hoc non sequitur, quòd Potestas Patris sit minor Potestate Filii, nec quòd sit finita.

Amator Veritatis. Nullatenus scio, quid rationabiliter in contrarium dicere possim ; & tamen nondum video, quòd Pater non potuerit incarnari, ideoque, si ita est, enixè deprecor te, ut digneris mihi hoc clarè ostendere.

Discipulus Lulliane Doctrina. Quia jam in-
 nuasti, quòd, si hanc difficultatem tibi apertè sol-
 vam, eris contentus & non ultrà progredieris,
 volo in ipsà, tanquam in ultima, per longum,
 latum, & profundum procedere, ad videndum,
 an tibi possim dare totalem satisfactionem.
 Quando nos in hac mortali vita, in qua intelli-
 gimus per partes non solùm ea, in quibus sunt par-
 tes, sed etiam ea, in quibus non sunt, loquimur
 de Potestate DEI, loquimur de eà secundùm quod
 à nobis apprehenditur, sive secundùm quod ha-
 bemus eam apprehensam, vel repræsentedam in
 nostra apprehensione; &, quia Vos aliquando
 apprehenditis Potestatem DEI infinitam non ap-
 prehendendo simul cum ea, & in ea ceteras Di-
 vinas Dignitates, ideo aliquando loquimini de
 Potestate DEI in vestra apprehensione abstracta à
 cæteris Divinis Dignitatibus. Et hæc Potestas sic
 considerata est dicenda *Potestas absoluta*, quia est
 abstracta, & quasi separata seu disligata sive abso-
 luta à cæteris Divinis Dignitatibus, & est solùm
 Potestas infinita secundùm se considerata. Quan-
 do vos habetis hanc Potestatem sic apprehensam
 in vestra consideratione, tunc cogitatis & putatis,
 quòd ipsa possit facere, quidquid in linea possendi
 potestis apprehendere; & sic putando dicitis, quòd
 ipsa possit facere unum corpus ex omni parte in-
 finitum habens unum infinitum caput, & plures
 infinitos pedes; & possit creare mille millia mun-
 dorum, & ultra; & possit evacuare cælum ex-
 pellendo ab eo omnes beatos, & postea implere
 ipsum damnatis; & possit salvare Judam, & dam-
 nare Sanctum Petrum, & possit assumere naturam
 Angelicam, & plures naturas humanas, & etiam
 læstiales, & lapideas, imò & naturas omnium
 crea-

creaturarum, & plura alia similia. Hæc cogitatis & dicitis, si consideretis solam Potestatem DEI, & consideretis eam esse infinitam in linea possendi, quia consideratis, quòd omnia ista pertineant ad lineam possendi: & propterea sic cogitando putatis, quòd, si Potestas DEI non posset facere aliquid ex supra dictis, esset minùs potens, & per consequens esset finita. Nonne ita est?

Amator Veritatis. Ita est sine apice plùs vel minùs, saltem in mea cogitatione.

Discipulus Lulliana Doctrina. Non sic cogitabant Sancti Patres, nec sic considerabant Potestatem DEI, nec sic consideraretis eam vos, si essetis discipuli ipsorum. Quis enim sic considerans Potestatem DEI non putaret, quòd DEUS possit dimittere omnia peccata sinè ulla satisfactione, & assumere ad beatitudinem hominem obligatum debito peccati? Et tamen Sancti Patres docent, & probant oppositum. Audi unum maximæ auctoritatis inter Theologos, scilicet S. Anselmum: *Tene igitur certissimè, quia sine satisfactione, id est sine debiti solutione spontanea nec DEUS potest peccatum impunitum dimittere, nec peccator ad beatitudinem pervenire.* Lib. I. *Cur DEUS homo,* Cap. 19. Lit. E. *Nec ullum obligatum aliquatenus debito peccati assumere potest ad beatitudinem.* Ibid. Cap. 21. Lit. A. Quomodo tibi placet iste modus loquendi, considerabat iste sapientissimus Doctor Potestatem DEI modo, quo vos eam consideratis?

Amator Veritatis. Certè non; imò considerabat eam valde aliter.

71. *Discipulus Lulliana Doctrina.* Nunc considera & attende in conscientia, an judices Potestatem DEI esse majorem in linea possendi, quàm sit Voluntas DEI in linea volendi, an verò judices eas esse

æquales? Si judicas in tua conscientia Potestatem DEI in linea possendi esse majorem Voluntate DEI in linea volendi, habes in tua conscientia judicium contrarium professioni Fidei Catholicæ, quam nobis tradit Ecclesia in Symbolo dicto Sancti Athanasii dicens: *Et in hac Trinitate nihil majus, aut minus*, quod idem est ac dicere: *in DEO nihil majus aut minus*; quia Trinitas est DEUS sine dubio; & habes in tua conscientia judicium contrarium omni sanæ Rationi, quia manifestum est, quòd non possit Potestas DEI esse major in linea possendi, quàm Voluntas in linea volendi, nisi Voluntas in linea volendi sit minor: & etiam est manifestum, quòd Voluntas DEI in linea volendi non possit esse minor, nisi sit finita; quia nullum minus potest esse infinitum, sicut nullum infinitum potest esse minus. Percipis ita esse?

Amator Veritatis. Bene percipio; sed tamen rogo, ne me cogas ad aliquid respondendum, quia puto, quòd melius intelligam, si discurras, & ego in silentio & sine distractione attendam.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Audi ergo & intellige: si tu, & quilibet alius, in conscientia judicetis, quòd Potestas DEI in linea possendi, & Voluntas in linea volendi sint æquales, sicut de facto sunt de necessitate, deberetis proportionatè ponere in vestra consideratione Voluntatem DEI infinitam in linea volendi, & non apprehendere cum ea & in ea ceteras Divinas Dignitates, & tunc haberetis in vestra consideratione Voluntatem DEI infinitam abstractam à ceteris Divinis Dignitatibus, quæ est dicenda *Voluntas absoluta*, quia est abstracta, & quasi separata, & disligata sive absoluta ab eis, & solùm est Voluntas infinita secundùm se considerata; & tunc proportionatè, sicut facitis de Potestate,

testate, consideraretis, vel considerando haberetis in vestra cogitatione Voluntatem infinitam in linea volendi, & cogitaretis, quòd ipsa sic apprehensa velit facere, quidquid in linea volendi possitis apprehendere; & consequenter diceretis, quòd velit facere unum corpus ex omni parte infinitum habens unum infinitum caput, & plures infinitos pedes, & quòd velit creare mille millia mundorum, & ultra, & velit facere omnia supradicta de Potestate, & plura alia similia, & adhuc majora. Hæc omnia cogitaretis, & diceretis; quia consideraretis solam Voluntatem DEI, & consideraretis eam infinitam in linea volendi non plus nec minus, quàm Potestas DEI sit infinita in linea possendi: & consideraretis, quòd omnia supradicta pertineant ad lineam volendi; quia viderentur vobis volibilia, sicut videntur vobis possibilia; & propterea putaretis, quòd, si Voluntas DEI non vellet facere aliquid ex supradictis, esset minus volens, & per consequens finita, sicut similiter discurrendo putatis de Potestate.

Quia tamen non consideratis Voluntatem DEI sic abstractam, sicut consideratis Potestatem, propterea non habetis de Voluntate difficultatem, quam habetis de Potestate. Igitur considerate eam, quia non est major ratio unius, quàm alterius, & videbitis, quòd tota difficultas, quam habetis de Potestate, habenda sit de Voluntate; quoniam non est, nec potest esse Potestas in DEO major, quàm Voluntas, nisi Voluntas sit nihil, quia *in DEO solum nihil est minus* secundum catholicam Fidem, & omnem sanam Rationem: unde sequitur, non esse justum, ad extollendam Potestatem DEI, deprimere Voluntatem ipsius. Attende bene ad sequentem modum discurrendi, & vide,

an sit in legitima forma, & in materia necessaria, & si videas defectum, ipsum indicabis.

Bonum est posse facere bonum, & bonum est velle facere bonum; & ubi *posse* & *velle* sunt infinita, posse facere bonum & velle facere bonum sunt æquale bonum, quia utrumque est infinitum bonum: ergo, si est defectus in *posse*, vel in *velle*, erit æqualis defectus; quia æqualiter erit defectus contra infinitum bonum, sive sit defectus in *posse*, sive sit defectus in *velle*. Vel aliter.

Eo ipso, quòd posse facere bonum sit bonum, sequitur, quòd non posse facere bonum, sit malum, sive defectus Bonitatis in Potestate non potente facere bonum: igitur eo ipso, quòd velle facere bonum sit bonum, sequitur, quòd non velle facere bonum sit malum, & defectus Bonitatis in Voluntate non volente facere bonum. Igitur, qui non audet concedere, quòd DEUS non possit facere unum corpus ex omni parte infinitum; nec audet concedere, & dicere, quòd DEUS non possit creare mille millia mundorum, nec, quòd non possit evacuare cælum expellendo ab eo omnes beatos, & postea implere ipsum damnatis; nec audet dicere, quòd DEUS non possit salvare Judam, & damnare Sanctum Petrum, nec, quòd non possit assumere naturam Angelicam, & plures humanas, & adhuc bestiales & lapideas; nec audet dicere, quòd DEUS Pater & S. Spiritus non potuerint incarnari, & alia similia; & hæc non audet concedere & dicere, quia timet concedere & affirmare defectum Potestatis in DEO, vel in Patre & S. Spiritu; procedendo consequenter, non deberet audere concedere, & dicere, quòd DEUS non velit facere omnia supradicta; nec deberet audere concedere, quòd Pater & S. Spiritus non voluerint
 incar-

incarnari, & alia similia; & hæc non deberet audere concedere, quia deberet timere concedere defectum Voluntatis in DEO, vel in Patre & S. Spiritu.

Et, qui audet concedere, quòd DEUS non velit facere omnia supradicta, non habet rationem, quare non debeat audere concedere, quòd DEUS non possit facere illa eadem. Et, quòd audeat unum, & non audeat aliud, non potest provenire aliunde, nisi quia considerat, quòd *non velle* non sit defectus Voluntatis in DEO: &, qui hoc considerat, quare non considerat, quòd *non posse* non sit defectus Potestatis in ipso DEO? Non video rationabilem causam; quia, si velle est bonum, non velle est defectus boni, non plus nec minus, quàm si posse est bonum, non posse sit defectus boni. Si hæc consideres & rumines, faciliter ea intelliges; quia, licet re vera sint subtilia, tamen sunt intelligibilia, cum sint nuda & pura Veritas.

Si aliter consideres Potestatem DEI, sicut ego eam considero, & apprehendas cum ea, & in ea omnes Divinas Dignitates, cum quibus ipsa est unum & idem omnino inseparabiliter, tunc ipsa in tua consideratione jam non erit abstracta à cæteris Divinis Dignitatibus, nec erit absoluta, & quasi disligata ab eis, imò erit in tua consideratione taliter conjuncta cum omnibus ipsis, quòd sit idem cum eis, sicut de facto est in re: considerabis enim & apprehendes eam bonam per Bonitatem, & taliter bonam, quòd sit ipsa Bonitas; & tunc, quia considerabis eam bonam & Bonitatem, jam tua cogitatio non putabit, quòd ipsa possit facere nisi bonum; & tunc dices, quòd Potestas DEI non possit facere malum; & hoc dices sine ullo

scrupulo, quia videbis, quòd istud *non posse non* sit defectus Potestatis, imò sit perfectio ipsius. Et considerabis & apprehendes eam nobilem & magnificam per Nobilitatem & Magnificentiam; & taliter nobilem & magnificam, quòd sit ipsa Nobilitas & Magnificentia; & tunc, quia considerabis eam talem, jam tua cogitatio non putabit, quòd ipsa possit facere, nisi opera nobilia & magnifica; & tunc dices, quòd Potestas DEI non possit facere opera vilia & abjecta; & hoc dices sinè ullo timore, quia videbis, quòd istud *non posse non* veniat ex defectu Potestatis, sed ex Perfectione ipsius, scilicet ex Nobilitate & Magnificentia, quæ non sunt defectus, imò sunt Perfectio Divinæ Potestatis. Et considerabis & apprehendes Divinam Potestatem esse sapientem & prudentem per Sapientiam & Prudentiam; & taliter sapientem & prudentem, quòd sit ipsa Sapientia & Prudentia; & tunc, quando considerabis & apprehendes eam talem, jam tua cogitatio non putabit, nec præsumet, quòd ipsa possit operari nisi sapienter & prudenter; & tunc dices sinè periculo offendendi divinam Potestatem, quòd ipsa non possit facere opera stultitiæ & imprudentiæ; & hoc audacter dices, quia videbis, quòd istud *non posse non* veniat ei ex defectu, sed ex Perfectione; posse enim operari sapienter & prudenter est Perfectio Potestatis, sed posse operari stultè & imprudenter est defectus ipsius.

Si similiter discurras per cæteras Divinas Dignitates, cum quibus omnibus Divina Potestas est unum & idem, videbis, quòd ipsa non possit operari, nisi libere & liberrimè, virtuosè & virtuosissimè, gloriosè & gloriosissimè, justè & justissimè. Ratio erit tibi manifesta & evidens; quia, cum
Divina

Divina Potestas sit libera & liberrima, imò & ipsa Libertas, & sit virtuosa & virtuosissima, imò & ipsa Virtus, & sit gloriosa & gloriosissima, imò & ipsa Gloria, & sit justa & justissima, imò & ipsa Justitia in superlativo gradu, & debeat operari taliter, qualiter ipsa est, est necessarium, quòd ipsa operetur liberè, virtuosè, verè, gloriosè, & justè, & hoc in superlativo gradu non admittente gradum superiorem, nec æqualem, non solum actualiter, sed etiam possibiliter; & non potest operari coactè, vitiosè, falsò, ignominiosè, neque injustè.

Istud *non posse* videbis, quòd non sit defectus in Divina Potestate, imò sit maxima Perfectio in ipsa, & posse esset defectus; si enim Divina Potestas posset operari coactè, ipsa posset ab aliqua alia Potestate cogi, & superari, & hoc non posset esse, nisi deficeret ei posse resistere & superare omnes alias potestates: igitur, si deficeret ei istud posse resistere, & superare, esset in ea defectus; & si non deficit ei istud posse, est in ea Perfectio Potestatis, ratione cujus Perfectionis ipsa potest vincere & superare omnes alias Potestates, & non potest vinci nec superari ab ulla alia Potestate. Unde manifestè vides, quòd Divinam Potestatem non posse operari coactè non sit defectus ipsius, sed sit defectus omnium aliarum Potestatum, quæ non possunt sufficere ad cogendum Divinam Potestatem; quia ipsa ratione suæ maximæ Perfectionis & excellentiæ infinitè excellit super omnes eas. Similiter esset defectus in Divina Potestate, si ipsa posset operari vitiosè, vel injustè, ut per se manifestum est.

Unde patet, quòd, quando dicimus Divinam Potestatem aliquid non posse, si verum dicamus, non significemus in ea impotentiam, sed signifi-

cemus impotentiam in aliis rebus, quæ non possunt facere, quod ipsa possit. Sicut si diceremus, Divinam Potestatem posse cogi & superari, vel aliquid simile, non significarem in ea Potestatem, sed in aliis rebus potentibus eam cogere & superare; imò significarem in ea impotentiam, ratione cujus ipsa esset impotens ad resistendum & superandum. Istim considerationem habebat S. Anselm. quando dixit: *Multa dicuntur posse non suâ, sed alienâ potestate; & multa non posse, non suâ, sed alienâ impotentiâ.* De casu Diaboli Cap. 12. Lit. D.

Ista Potestas sic considerata est dicenda Potestas ordinata, sicut de facto dicitur talis à nostro Sancto Doctore, quia consideratur cum ordine ad cæteras Divinas Dignitates; sed illa Potestas, de qua primò locutus sum, & quam vos soletis habere in mente, est dicenda Potestas absoluta, quia consideratis eam absolutè & secundum se, hoc est sine prædicto ordine. Unde, cum possibile dicatur in ordine ad Potestatem, sicut volubile dicitur in ordine ad Voluntatem, & intelligibile in ordine ad Intellectum, ut per se manifestum est; cuilibet Potestati ex prædictis correspondet suum possibile, & cuilibet possibili correspondet sua Potestas, in ordine ad quam dicitur, & est possibile: & hinc provenit, quòd id, quod est possibile per unam Potestatem, sit impossibile per aliam, sicut id, quod est intelligibile per unum Intellectum, est inintelligibile per alium; & quod potest una Potestas, non potest alia, scilicet illa, respectu cujus non est possibile, ut satis manifestum est.

Cum igitur in DEO consideretur duplex Potestas, scilicet absoluta & ordinata, debet etiam considerari duplex possibile, scilicet possibile cor-
respon-

respondens Potestati absolutæ, quod dicitur possibile per Potestatem absolutam DEI, respectu cuius dicitur possibile; & possibile correspondens Potestati ordinatæ DEI, quod dicitur possibile per Potestatem ordinatam, respectu cuius est possibile. Cùm etiam cuilibet Potestati correspondeat suum impossibile, quod est omne id, quod ipsa non potest, sive quod in ordine ad ipsam non est possibile, ut per se manifestum est, quia non possibile & impossibile idem est; propterea cuilibet Potestatum in DEO consideratarum debet correspondere suum impossibile; & ita debet considerari impossibile in ordine ad Potestatem absolutam DEI, & impossibile in ordine ad Potestatem ordinatam ipsius. Primum est, quod per Potestatem absolutam DEI non est possibile, sive ponibile in *esse*; Secundum autem est, quod per Potestatem ordinatam DEI non est possibile, sive ponibile in *esse*. In hoc non potest esse minima difficultas, quia ex ipsis terminis est manifestum. Nunc vellem audire ab aliquo, quid iudicet possibile in ordine ad Potestatem absolutam DEI, & quid iudicet impossibile in ordine ad eandem? Scio tamen, quod quilibet iudicabit possibile in ordine ad hanc Potestatem, quidquid in linea essendi sit excogitabile, sive bonum sive malum, sive decens sive indecens, sive iustum, sive iniustum; & hoc modo iudicabit quilibet esse possibile, quod mundus sit plenus hominibus unitis & pressis aliis supra alios, sicut haleces à superficie terræ usque ad cælum Lunæ, & à cælo Lunæ usque ad superius, & sic successivè usque ad supremum, & adhuc ultra à suprema superficie supremi cæli ascendendo usque in infinitum. Hoc iudicabitur possibile in ordine ad Potestatem DEI absolutam

quia hoc est excogitabile in linea effendi ; & idem est dicendum de omnibus aliis rebus consimilibus. Impossibile verò in ordine ad hanc Potestatem cum difficultate poterit inveniri, quia est solum id, quod non est excogitabile in linea effendi, & judicabitur esse solum id, quod ex propriis terminis dicit manifestam contradictionem, sicut idem simul esse & non esse, fuisse & non fuisse, futurum esse, & non futurum esse.

Vellem etiam audire ab aliquo, quid judicet possibile in ordine ad Potestatem ordinatam DEI, & quid judicet impossibile in ordine ad eandem ? Scio tamen, & dico, quòd nemo possit rationaliter judicare aliud tale possibile, nisi solum id, quod concordat cum omnibus Divinis Dignitatibus in tantum, quòd nulli earum contrarietur. Ratio est manifesta, quia, cum consideremus Potestatem DEI ordinatam, non divisim, sed conjunctim cum omnibus Divinis Dignitatibus, cum quibus ipsa est unum & idem omnino inseparabiliter, hæc Potestas non est Potestas tantum, sed est Potestas bona, magna, sapiens, virtuosa, vera, gloriosa, perfecta, justa, &c. & est simul Bonitas, Magnitudo, Sapientia, Virtus, Veritas, Gloria, Perfectio, Justitia &c. Cùmque Bonitas non possit facere malum, quia ei repugnat, cum malum sit contra bonum, & per consequens contra Bonitatem ; est manifestum, quòd Potestas, quæ est bona & Bonitas, possit facere bonum, quod concordat cum Bonitate, & non possit facere malum, quod repugnat Bonitati. Hoc est per se evidens. Cùmque similiter dicendum sit de omnibus cæteris Divinis Dignitatibus, quia Potestas DEI ordinata est omnes ipsæ, concludi debet, quòd Potestas ordinata DEI possit facere omne id, quod concordat

cordat cum omnibus Divinis Dignitatibus, & non possit facere quidquam, quod uni vel alteri earum contrarietur: unde necessariò concludendum est, quòd possibile in ordine ad Potestatem ordinatam DEI sit omne id, quod concordat cum omnibus Divinis Dignitatibus, in tantum, quòd nulli earum repugnet; impossibile verò in ordine ad ipsam sit quidquid cuilibet Divinæ Dignitati repugnat. Itaque faciliter possumus cognoscere, quid sit impossibile in ordine ad Potestatem ordinatam DEI, si discurremus artificialiter per Divinas Dignitates, quæ sunt principia Lullianæ Artis; quia eo ipso, quòd videamus aliquid repugnare uni vel alteri earum, statim videmus illud tale esse impossibile. Nondum aliquid dicitis?

Amator Veritatis. Nihil possum dicere, sed solum mirari super his, quæ audio; quia video, quòd sint omnino innegabilia, & tamen confundunt totum meum antiquum conceptum valde mirabiliter. Desidero autem videre hoc ultimum exemplificari in aliqua quæstione, quæcunque illa sit, & quæ tibi melius placuerit, quia nolo amplius quæstionare, sed solum audire ea, quæ dignaberis mihi dicere.

72. *Discipulus Lullianæ Doctrinæ.* Sit quæstio: *An homo potuerit à DEO produci talis, quòd exiens de manu DEI jam esset corruptibilis & mortalis per naturam, quam à DEO reciperet, & per consequens independenter ab omni peccato?* Ad videndum quid nobis dicant Divinæ Dignitates, debemus recurrere, si velimus sapienter solvere hanc quæstionem, sicut & quamlibet aliam. Itaque in præsentī discurremus sic: si homo posset à DEO produci talis, qualis in quæstione ponitur, DEUS posset eum facere corruptibilem & mortalem per naturam

ipsius independenter ab omni peccato. Et, si DEUS posset hoc facere, posset velle corruptionem & mortem in homine per naturam ipsius independenter ab omni peccato. Et, si DEUS hoc posset velle, cum corruptio & mors sit pœnosa homini, DEUS posset velle homini pœnam sine culpa: velle autem alicui pœnam sine culpa non concordat cum Bonitate & Benignitate DEI, nec concordat cum Justitia, nec cum Misericordia, nec cum Gratia; imò repugnat eis, ut per se manifestum est. Et, si hoc repugnat jam primo intuitu tot Divinis Dignitatibus, & sufficit quòd repugnet uni, ut sit impossibile, quomodo erit possibile? Et si cognoscamus, quòd hoc non sit possibile, cognoscimus etiam, quòd non sit actuale; & ita, si quis affirmet DEUM fecisse hominem mortalem in tantum, quòd moreretur per suam naturam, licet non haberet peccatum, videmus suam affirmationem esse erroneam & contrariam Perfectioni DEI. Similem modum discurrendi possumus judicare, habuisse Concilium Milevitanum Can. I. quando loquitur his verbis: *Placuit &c. ut, quicumque dicat Adam primum Hominem mortalem factum ita, ut sive peccaret, sive non peccaret, moreretur non peccati merito, sed necessitate natura, Anathema sit*; & etiam S. Anselm. Lib. 2. *Cur DEUS Homo?* Cap. 2. dicens: *Quod autem talis factus sit, ut necessitate non moreretur, hinc facile probatur, quia sapientia & justitia DEI repugnat.* Unde vides quòd, discurrendo per Divinas Dignitates, faciliter probabat S. Anselmus suum intentum, & quòd faciliter possumus cognoscere modo prædicto, quid sit impossibile.

Sed cognoscere quid sit possibile, est aliquantulum difficile, quia ad hoc debet fieri discursus

per

per omnes Divinas Dignitates, vel saltem per illas, quas assignat Illuminat. Doctor pro principiis suæ Artis, ut videatur an alicui earum repugnet; & quandoque videtur non assuetis, quòd aliquid sit possibile, quando per aliquas Divinas Dignitates discurrunt, quod tamen postea, prosequendo discursum per alias, inveniunt esse impossibile. Si tamen inveniatur repugnantia in principio discursus, statim potest resolvi, quòd illud sit impossibile; quia omnis repugnantia vel inconvenientia contra quamlibet Divinam Dignitatem est omnino impossibilis. Hoc notum erat S. Anselmo, ut patet in Lib. de Fide Trinitatis & de Incarnatione Verbi. Cap. 5. Lit. C. in quo postquam quæsierat: *Cur DEUS magis assumpserit Hominem in unitatem Personæ Filii, quàm alicujus aliarum?* Et discurrendo invenisset inconvenientias ex parte Personæ Patris, & etiam ex parte Personæ Sancti Spiritus, sic resolutoriè concludit: *Quoniam ergo quodlibet parvum inconveniens in DEO est impossibile, non debuit alia Persona incarnari, quàm Filius; illo enim incarnato nullum sequitur inconveniens.* Et dicere non debuit: est idem, ac dicere non potuit, ut clarè patet omni legenti opera hujus Sancti Doctoris.

73. Ex supradictis manifestè patet, quòd, si loquamur de Potestate DEI modo, quo à te apprehendebatur, & à multis apprehenditur, scilicet absolutè, & sinè respectu ad cæteras Divinas Dignitates, possibile habeat magnum ambitum in consideratione taliter apprehendentium; sicut etiam, si loqueremur de Voluntate DEI absolutè & sinè respectu ad cæteras Divinas Dignitates, quomodo debet apprehendi, si consequenter procedatur, & non ponatur minor Potestate, volibile haberet similiter magnum ambitum in consideratione taliter

apprehendentium. Si verò loquamur de Potestate DEI ordinata, sive quatenus concipitur cum ordine ad cæteras Divinas Dignitates, cum quibus ipsa est unum & idem, possibile jam non habet tantum ambitum in consideratione concipientium Potestatem DEI isto modo; sicut etiam nec volibile habet tantum ambitum, si loquamur de Voluntate DEI similiter ordinata. Ratio est manifesta, quia tunc solum concipiemus esse possibile id, quod est per Divinam Bonitatem bonificabile, & per Divinam Magnitudinem magnificabile, & per Divinam Sapientiam scibile, & per Divinam Voluntatem amabile, & per Virtutem virttificabile, & per Veritatem verificabile, & per Gloriam glorificabile, & per Perfectionem perfectibile, & per Justitiam justificabile, &c.; &, cui aliquid istorum deficiat, est omnino impossibile. De isto impossibili loquitur S. Anselmus Lib. I. *Cur DEUS Homo?* Cap. 14. Lit. A. sic dicens: *DEUM impossibile est honorem suum perdere; aut enim peccator sponte solvit, quod debet, aut DEUS ab invito accipit;* & Cap. 15. Lit. A. *Qua duo, quoniam, sicut sunt inconvenientia, ita sunt impossibilia, necesse est, ut omne peccatum satisfactio aut pœna sequatur;* & Cap. 17. in principio: *Cum videbis nostra restorationis difficultatem, intelliges Angelorum reconciliationis impossibilitatem.* Si hæc non sufficiant, poteris plura videre in isto S. Doctore locis citatis, & in omnibus aliis libris. Dixi notanter, quòd possibile in ordine ad Potestatem absolutam DEI habeat magnum ambitum in consideratione taliter apprehendentium Potestatem DEI, & non dixi, quòd habeat ipsum in re, quia in re habet multò majorem ambitum, licèt videatur non bene aspicientibus habere ipsum valde minorem; nullus enim est,

est, qui possit concipere, quantum sit possibile in ordine ad Potestatem, quâ DEUS operatur, quæ quidem non est absoluta. Hic jam est hora inquirendi, *ubi sit illud possibile tanta latitudinis, quod dicitur possibile in ordine ad Potestatem DEI absolutam à cæteris Divinis Dignitatibus?* Et ad hoc mihi debes respondere, quia volo scire tuum judicium.

Amator Veritatis. Ego non puto, quòd sit, nisi ubi est absoluta Potestas, cujus ipsum est objectum; quia manifestè video, quòd non possit esse alibi.

Discipulus Lulliana Doctrina. Bene dicis. Sed ultra dic: ubi est ista absoluta Potestas?

Amator Veritatis. Ego non scio, ubi possit esse; quia credo, quòd non possit esse in DEO, in quo Potestas est omnis Perfectio.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ego tamen scio, ubi sit; quia scio, quòd sit in apprehensione illorum, qui cogitant & apprehendunt infinitam Potestatem DEI absolutè, & in se solam absque cæteris Divinis Dignitatibus; & scio, quòd non sit extra dictam apprehensionem, & per consequens, quòd non sit in DEO realis, sed solùm in phantasia Hominum intentionalis. Quis enim seriò auderet credere, vel putare, & dicere, quòd in DEO sit Potestas, quæ non sit bona, & Bonitas, magna & Magnitudo, sapiens & Sapiencia, justa & Justitia, & omnis Divina Perfectio?

Amator Veritatis. Non possum cogitare, quòd Homo rationalis sit, qui audeat credere, vel putare, & dicere oppositum.

Discipulus Lulliana Doctrina. Igitur legitimè concludere debemus per necessariam rationem, quòd realis Potestas, quæ est in DEO, sit Potestas ordinata, quæ re vera est omnis Divina Dignitas;

&

& similiter concludere debemus, quòd reale possibile, quod est objectum hujus realis Potestatis, sit id, quod est objectum omnium Divinarum Dignitatum; & ita reale possibile est id, quod est bonum sive bonificabile per Divinam Bonitatem, & quod est volitum sive amabile per Divinam Voluntatem, & quod est justum sive justificabile per Divinam Justitiam, & quod est perfectum sive perfectibile per omnes Divinas Perfectiones; & quidquid aliud judicetur possibile, est possibile tantum imaginarium. Et hoc facillimè demonstratur sic: eo ipso, quòd Divina Potestas sit Divina Bonitas, & Divina Magnitudo, & Sapientia, & Voluntas, & Veritas, & Justitia, & sic de cæteris Divinis Dignitatibus, sequitur, quòd, quando Divina Potestas ponit aliquid in esse, Divina Bonitas illud bonificet, & Divina Magnitudo magnificet, & Divina Sapientia sciat, & Voluntas velit, & Justitia justificet illud idem, & hoc adeo necessario, quòd aliud sit omnino impossibile, quia est omnino necessarium, quòd Potestas DEI sit Bonitas, & Magnitudo, & Sapientia, & Voluntas, & Justitia & omnis Divina Dignitas; & est omnino impossibile, quòd non sit omnia prædicta. Unde resolutoriè dicendum est, quòd realiter loquendo DEUS non possit facere, nisi id, quod vult, nec velit facere, nisi id, quod potest; & possit facere omnia, quæ vult; & velit facere omnia, quæ potest; quia in DEO Potestas est Voluntas, & Voluntas est Potestas sinè omni distinctione reali, ut passim legitur in SS. Patribus. Lege Lectiones Breviarii Romani in Festo Annuntiationis B. Mariæ V. & videbis S. Leonem Papam hoc expressè affirmantem in principio primæ Lectionis secundi Nocturni. Scito etiam, quòd omnis distinctio

realis

realis inter Divinas Dignitates, præterquàm sit valde irrationabilis, sit damnata in Concil. Florent. Sess. 18. & in Lateran. Cap. *Damnamus*. De summa Trinitate, & etiam in Rhem. Ad comprobationem prædictorum vellem, quòd legeres S. Fulgentium Lib. 3. cap. 23. Ad Trasimundum Regem, in quo invenires: *Quantam potuit habere Christi Divinitas Potestatem, cui hoc est semper velle, quòd posse? . . . In illo dignè plena Potestas creditur, cui tantum posse, quantum velle, & tantum velle, quantum posse naturaliter suffragatur.* Et non est solus iste S. Pater & magnus Doctor, qui talia dicat, sed plures alii sunt, & puto, quòd nullus sit, qui dicat oppositum; quia est valde irrationabile, sicut jam ex multis supradictis sufficienter evidens est.

74. *Amator Veritatis.* Quid si aliquis diceret: quòd sint aliqui SS. Patres & Doctores affirmantes quòd, si DEUS Pater voluisset incarnari, potuisset, & similiter S. Spiritus; & quòd, si DEUS voluisset assumere naturam Angelicam, potuisset, & plura similia, quibus verbis videntur insinuare in DEO Potestatem, & non Voluntatem? Hoc dico, quia licèt ista non legerim, tamen ea audivi.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Si aliquis mihi hæc objiceret, absolutè responderem: Sanctos Patres & Doctores in hoc puncto verum dicere, quia verum est, quòd, si Pater Divinus voluisset incarnari, potuisset, & de facto incarnatus esset, & hoc potest probari & demonstrari sic: Pater Divinus est DEUS; in DEO Voluntas est Potestas: igitur in Patre Divino Voluntas est Potestas. Ubi Voluntas est Potestas, actus Voluntatis est actus Potestatis: igitur in Patre Divino actus Voluntatis est actus Potestatis; sed actus Voluntatis est velle, & actus Potestatis est posse: igitur in Patre
Divino

Divino velle est posse. Et, si ita est, in eodem voluisse est potuisse : igitur, si Pater Divinus voluisset incarnari, potuisset. Et adhuc possum addere, quòd, si Pater Divinus vellet nunc incarnari, etiam posset. Et hoc est manifestum ; quia, si in eo Voluntas est Potestas, in eo Potestas est inseparabilis à Voluntate, & posse est inseparabile à velle, & per consequens potuisse à voluisse ; & sic quomodocunque componamus prædicationem, semper erit vera, sive dicamus : *Si Pater vult, potest*, sive, *si Pater volebat, poterat*, sive, *si Pater voluit, potuit*, sive, *si Pater voluerat, potuerat*, sive, *si Pater volet, poterit*, *si vellet, posset*, *si voluerit, potuerit*, *si voluisset potuisset*. Ex hoc autem nihil sequitur omnino ; quia propositiones sunt conditionales, & manifestum est, quòd posito uno ponatur aliud, si unum sit conjunctum cum alio ; & ita posita Voluntate in DEO Patre ponitur in eo Potestas, & posito velle in ipso, ponitur posse sine omni dubio.

75. Attende ad sequentem modum discurrendi, & clarius videbis præcedentia. Quæri potest : an, *si Pater Divinus potuisset incarnari, voluisset* ? Et ad hoc responderem affirmativè, quia verum est & verissimum, quòd, si Pater Divinus potuisset incarnari, voluisset ; & , si voluisset, incarnatus esset, quia ipse quæcunque voluit, fecit in cælo, & in terra. Hoc clarissimè demonstrari potest omni habenti oculos videndi, sic : Pater Divinus est DEUS ; in DEO Potestas est Voluntas : igitur in Patre Divino Potestas est Voluntas. Ubi Potestas est Voluntas, actus Potestatis est actus Voluntatis : igitur in Patre Divino actus Potestatis est actus Voluntatis ; sed actus Potestatis est posse, & actus Voluntatis est velle ; ergo in Patre Divino posse

posse est velle. Et, si ita est, in eodem potuisse est voluisse : igitur, si Pater Divinus potuisset incarnari, voluisset. Et adhuc possum addere, quòd si Pater Divinus posset nunc incarnari, etiam vellet. Hoc potest clarissimè demonstrari sic : si in Patre Divino Potestas est Voluntas, in ipso Voluntas est inseparabilis à Potestate, & velle est inseparabile à posse, & per consequens voluisse à potuisse ; & sic quomocunque componamus & dicamus, prædicatio semper erit vera, sive dicamus : *si Pater potest, vult*, sive, *si Pater poterat, volebat*, sive, *si potuit, voluit*, *si potnerat, voluerat*, *si poterit, volet*, *si posset, vellet*, *si potnerit, voluerit*, *si potuisset, voluisset*. Et quid inde? Omnino nihil; quia propositio est conditionalis, & notum est, quòd, si ponatur unum, ponatur aliud, quando unum est necessariò connexum cum alio & inseparabile ab ipso.

Unde legitimè deducitur, quòd, sicut sunt veri isti modi loquendi : *Si Pater Divinus voluisset incarnari, potuisset, & si vellet, posset*, & idem est dicendum de S. Spiritu ; similiter sint æqualiter veri isti alii : *Si Pater Divinus potuisset incarnari, voluisset, & si ipse posset, vellet* ; & idem est de S. Spiritu. Et quid habemus ex omnibus his? Essetne bona argumentatio, si aliquis diceret secundum SS. Patres & Doctores: si Pater Divinus voluisset incarnari, potuisset, igitur potuit & non voluit? Æquè bona esset sicut ista: si Pater Divinus potuisset incarnari, voluisset, igitur voluit & non potuit; quia certum est utramque habere eandem formam omnino, & materiam æqualiter veram & necessariam ; sed, quia neutra habet legitimam formam, propterea utriusque consequentia est nulla. Notare tamen potes, quàm inadvertenter aliqui ex vestris

vestris conceperint opinionem, quòd SS. Patres & Doctores cum similibus modis loquendi voluerint significare, quòd Pater Divinus potuerit incarnari, & non voluerit, & etiam S. Spiritus, & plura alia similia potuerint & non voluerint. Quomodo tibi placet ?

76. *Amator Veritatis.* Non scio, quid possim dicere, nisi solum mirari de cœcitate, quam video in nostris scholis, & de mirabili lumine, quod video esse in te, & credo esse etiam in aliis Lullistis. Scire tamen vellem, quomodo possit resolutoriè determinari hæc quæstio: *An Pater Divinus potuerit incarnari ?* & similes ?

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Facillimè fieri potest resolutio, si discurremus per principia & regulas Artis Generalis inquirendo convenientias & inconvenientias pro utraque parte quæstionis, scilicet pro parte affirmativa, & pro parte negativa; & si simus periti, investigatio erit nobis facilis & jucunda usque ad resolutionem, si verò non simus periti, erit nobis gravis & tædiosa & difficilis, ne dicam impossibilis. Investigatio est facienda sic: primò debet inquiri, an sit bonum, vel justum, vel prudens, vel aliquid simile, quòd Pater incarnetur; & si discurrendo per principia positiva Artis inveniamus, quòd non sit bonum, vel quòd non sit justum, vel quòd non sit conforme alicui Divinarum Dignitatum, quòd Pater incarnetur, statim possumus resolvere quæstionem dicendo: quòd Pater non possit incarnari; quia, cum Potestas Patris sit bona & Bonitas, Pater non potest facere nisi bonum; & propterea invento, quòd Patrem incarnari non sit bonum, statim videmus, quòd Pater non possit nec potuerit unquam incarnari. Similiter esset, si invento, quòd hoc esset bonum,

bonum, inveniremus, quòd non esset justum, vel non esset prudens, vel non esset conforme uni vel alteri Divinarum Dignitatum. Quòd autem non esset bonum, quòd Pater incarnaretur, faciliter invenitur sic: bonum est, quòd, quidquid est in DEO, sit bonum per Divinam Bonitatem, & non esset bonum, quòd aliquid esset in DEO non bonum; quia tunc Divina Bonitas non bonificaret omnia, quæ sunt in DEO, cum non bonificaret illud non bonum; &, sicut Divinam Bonitatem bonificare quidquid est in DEO, est bonum, sic ipsam non bonificare, esset non bonum; & ita jam videmus, quòd sit impossibile esse in DEO aliquid non bonum. Etiam bonum est, quòd, quidquid est in DEO, sit unum per Divinam Unitatem, & non esset bonum, quòd aliquid esset in DEO non unum; quia tunc Divina Unitas non unificaret omnia, quæ sunt in DEO, cum non unificaret illud non unum; &, sicut Divinam Unitatem unificare quidquid est in DEO, est bonum, sic ipsam non unificare, esset non bonum; & ita, sicut bonum est Patrem Divinum esse unum, sic non esset bonum ipsum non esse unum, nec esset bonum Filium non esse unum, nec S. Spiritum non esse unum; &, quia hoc non esset bonum, Potestas DEI, quæ non potest facere, quod non est bonum, non potest hoc facere. Similiter bonum est, quòd proprietas cujuslibet Divinarum Personarum sit una & singularis, & uni soli Personæ conveniens, & non esset bonum, quòd aliter esset; &, quia sic bonum est, sic verum est; & sic est, quia bonum & verum convertuntur ad invicem & cum esse. Igitur bonum est, quòd Paternitas in DEO sit una, & non esset bonum, quòd non esset una; & bonum est, quòd ipsa

existens una sit singularis, seu uni soli Personæ conveniens, & oppositum non esset bonum: & bonum est, quòd Filiatio in DEO sit una & singularis sive uni soli Personæ conveniens; & non esset bonum, quòd aliter esset; &, quia sic bonum est, sic verum est; & sic est, & aliter non est, quia in DEO est, quod bonum & verum est, & in eo non est, quod non bonum & non verum est: & bonum est, quòd Generativitas, quæ est in DEO proprietas personalis, sit una & singularis, seu uni soli Personæ conveniens, & malum esset oppositum, vel saltem non bonum: & bonum est, quòd Generabilitas & Nascibilitas, quæ est in DEO proprietas personalis, sit una & singularis, seu uni soli Personæ conveniens, & malum vel non bonum esset aliter esse. Omnia prædicta, quia sunt bona, sunt in DEO possibile & actualia, & omnia opposita sunt in ipso impossibilia. Et per hæc satis patet, quòd Pater Divinus non possit nec potuerit generari, concipi, nasci, nec per consequens incarnari; & idem est dicendum de S. Spiritu.

77. *Amator Veritatis.* Sufficenter video ita esse, loquendo de Incarnatione modo, quo nunc est facta, scilicet per Generationem, Conceptionem, & Nativitatem, quas video repugnare Proprietati Patris, & S. Spiritûs. Sed quid dicendum esset, si aliquis inquireret *an Pater potuerit incarnari creando in se humanam naturam de nihilo?* Tunc enim non opus esset, quòd generaretur, conciperetur, & nasceretur, & sic jam non valent prædicta inconvenientia.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Hæc quæstio jam esset valde diversa, nec talis solet esse inter Theologos, qui loquendo de Incarnatione, quæ de facto facta

facta est, inquirere solent; quare facta sit in Filio, & non in Patre, nec in S. Spiritu? Et ultra prosequendo inquirere solent, an potuerit fieri in quacunq; Persona indifferenter, an verò fuerit necessarium, quòd fieret in solo Filio? Et hæc quæstio est utilis, quia per resolutionem ipsius videtur veritas Fidei Catholicæ; illa autem, quam tu proponis, nihil valet; quia est de Incarnatione non reali, sed imaginaria tantum. Tamen ad hanc quæstionem tibi responderem negativè; quia, si intelligatur Proprietas Patris, videtur eam esse purè activam, & nullatenus passivam, & per consequens pertinere ad ipsam solùm dare, & nullatenus recipere: itaque quidquid sit, ad quod requiratur recipere, repugnat Proprietati Patris; cùmque ad Incarnationem, quomocunq; fiat, requiratur recipere, ut per se manifestum est, quia Humanitas debet sustentari tanquam habitus in Persona incarnata, & debet dari ipsi Personæ à tota Trinitate, cùm Humanitas sit creatura, & per consequens donum creatum, quod recipi non potest, nisi à tota Trinitate dante: consequenter &c.

Licet ex prædictis jam satis constet Patrem, nec S. Spiritum potuisse incarnari, quia quolibet incarnato perderetur Unitas, & Singularitas Proprietatis personalis unius vel alterius Personæ, quomocunq; fieret Incarnatio, quæ perditio est inconueniens, quia esset perditio boni, ut ex supradictis manifestum est, & per consequens est impossibilis; quia quodlibet inconueniens est in DEO impossibile, ut passim legitur in SS. Patribus, tamen, ut abundantius procedamus, discurremus aliter sic:

Vel est bonum quod DEUS Pater incarnetur, vel non est bonum? Si est bonum, ipse amat

incarnari, vel non amat omne bonum. Et, si DEUS Pater amat incarnari, ipse incarnatur de facto, quia ipse facit, quicquid vult, & amat; cum à nullo impediatur, nec impediri possit, ne faciat omne id, quod amat. Et, si DEUS Pater non amat incarnari, cum ipsum incarnari sit bonum, ut supponitur, ipse non amat omne bonum. Et, si DEUS Pater non amat omne bonum, cum omne bonum sit amabile, ipse non amat omne amabile. Et, si ita est, suus amor non est infinitus; sicut, si ipse non cognosceret omne cognoscibile, sua cognitio non esset infinita, ut per se manifestum est; cumque sit manifestè impossibile, quod amor DEI Patris non sit infinitus, sicut etiam cognitio ipsius, manifestè apparet, quod ipse amet omne amabile, sicut cognoscit omne cognoscibile; & per consequens, quod amet omne bonum, & ita, vel Pater Divinus amavit incarnari, vel ipsum incarnari non fuit bonum. Et quis dicet, quod Pater Divinus potuerit facere id, quod non fuit bonum? Responde aliquid ad ista, si putas aliquid responderi posse rationabiliter.

78. *Amator Veritatis.* Pro me hæc sufficient, & superabundant ad videndum, quod totum oppositum eorum, quæ dicis, sint veri conceptus non habentes aliud fundamentum, nisi solam nostram imaginationem; sed majoris abundantiae gratiâ volo aliquid interrogare, & est: quid dicendum est, si aliquis diceret: *Quod ex hoc sequatur, DEUM velle facere omnia quæ potest, & non posse facere, nisi ea, quæ vult facere;* quod quidem est contra communem Theologorum affirmantium, DEUM posse facere, quæ non vult facere?

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Ad hoc responde-rem: quod sit verum in re, DEUM velle facere omnia

omnia quæ potest, & non posse facere, nisi ea, quæ vult; & est mirabile, quòd hoc faciat difficultatem ulli Catholico; quia omnes tenemur confiteri secundum definitiones Ecclesiæ in DEO posse & velle esse unum & idem in re. Et, si ita est, in DEO non est posse facere & non velle facere; sed, si est posse facere, est velle facere, & si est non velle facere, est non posse facere. Meditare ista, & intellige, vel saltem crede, & tunc finè ulla difficultate confiteberis tu, & quilibet alius, qui prædicta intelligat vel credat, cum Synodo Africana vigesima universali, cui interfuit S. Augustinus, & dicetis toto corde: *Credo planè, DEUM hoc unicum non posse, quod non vult.* Et scire debes hanc confessionem fuisse subscriptam nomine totius Synodi à quatuor Episcopis, scilicet à S. Aurelio, à S. Augustino, à Florentino, & à Secundo, & habetur pro Dogmatica definitione. Totum hoc videre potes in operibus S. Augustini noviter impressis Tom. 12. Et similia videre potes in S. Fulgentio jam supra citato, quæ, ut melius in memoria retineas, repetam desumendo aliquid ultra ex ipsius Lib. 3. cap. 23. ad literam, & sunt sequentia: *Quantam potuit habere Christi Divinitas Potestatem, cui hoc est semper velle, quod posse . . . quæ autem plena Potestas nisi sola Divinitas? De qua dicitur: omnia, quæcunque voluit, fecit Psal. 134. & cui dicitur: subest enim tibi, cum voles, posse, Sap. 12. propterea in illo dignè plena Potestas creditur, cui tantum posse quantum velle, & tantum velle quantum posse naturaliter suffragatur.*

79. Ad illud, quod dicebas, scilicet quod quidem est contra communem Theologorum affirmantium DEUM posse facere quæ non vult facere, dico quòd Theologi talia dicentes loquantur secundum

communem modum concipiendi inter non bene intelligentes; non autem loquantur in re; quoniam, si in re loquerentur, & de realitate rei hoc affirmarent, essent contrarii realitati Veritatis Divinæ affirmando in DEO distinctionem inter *velle* & *posse*, quæ, ut jam dixi, si in re loquamur, est damnata à Conciliis Generalibus. Et, si Theologi in re & de re loquerentur affirmando, DEUM plura posse facere, quàm velit facere, affirmarent in DEO Potestatem majorem in possendo, & Voluntatem minorem in volendo, & per consequens aliquid majus, & aliquid minus in DEO; quod esset contradicere Fidei & manifestæ rationi bene notæ à SS. Patribus. Audi S. Fulgentium lib. Ad Donatum cap. 6. *In DEO vero nihil minus existimari sinit ipsa Veritatis agnitio; & non est credendum, quòd ullus Theologus velit contradicere huic S. Patri, qui inter principales Patres à pluribus nominatur,*

Unde verum est, quòd secundum communem, & imperfectum modum concipiendi, DEUS possit multa facere, quæ non vult facere, non autem est verum, quòd in re ita sit. Audi nostrum Illuminatum Doctorem de hac re apertè loquentem in *Lectura Compendiosa Tab. Gen. part. 3. pag. 13. num 8. Tom. 4. ex impressis Moguntia: Humanus intellectus (in DEO) considerat, quòd Potestas sit major in possendo, quàm Voluntas in volendo; cum Potestas possit creare plures mundos, & Voluntas non velit creare, nisi unum; & hoc, quod humanus intellectus considerat de Majoritate, non est realiter in DEO; imò Voluntas tantum vult, quantum Potestas potest; & Potestas tantum potest, quantum Voluntas vult.* Quomodo placet tibi hæc concordantia, quam vides inter nostrum S. Doctorem, & S. Fulgentium supra allegatum? Ama

80. *Amator Verit.* Magna est quidem concordantia, quia sunt ferè eadem formalia & materialia verba in utroque. Ego quidem credo, & aliquantulum video, quòd ita sit re vera, quòd DEUS tantum possit, quantum vult, & tantum velit, quantum potest sinè ulla majoritate neque ex parte Potestatis, neque ex parte Voluntatis; *Scire tamen vellem, unde proveniat, quòd humanus intellectus consideret Majoritatem ex parte Potestatis DEI, & Minoritatem ex parte Voluntatis, cum re vera inter ipsas non sit Majoritas nec Minoritas?*

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Hoc provenit ex eo, quòd noster intellectus, nisi à superiori regula dirigatur, concipit in viâ DEUM per species desumptas à creaturis per corporales sensus; cum ipse in via sit ligatus sensibus; & ex talibus speciebus format conceptum de DEO aliquid addendo ad ea, quæ ipsi repræsentant prædictæ species, & aliquid auferendo; & hinc est, quòd noster intellectus, nisi multùm purificetur, & exaltetur per gratiam DEI, semper concipiat DEUM ad modum creaturarum: unde, quia noster intellectus videt in creaturis aliud esse *posse*, & aliud esse *velle*, propterea naturaliter distinguit in DEO inter *posse* & *velle*; &, quia videt in creaturis, & maximè in hominibus, quòd *posse* præcedat *velle*, & quòd *velle* sequatur *posse*, naturaliter inclinatur ad cogitandum, quòd in DEO hoc similiter eveniat; &, quia videt, quòd nos operemur aliqua, non quia possumus, sed quia volumus, putat, quòd in DEO similiter eveniat, & propterea naturaliter judicat, quòd DEUS operetur ea, quæ operatur, quia vult, & non quia potest; &, quia videt nos plura posse, & non omnia velle, similiter judicat de DEO. Hæc judicia autem, quæ facit intellectus discurrendo

rendo secundum suum naturalem & imperfectum modum proveniente ei à peccato, sunt examinanda per regulas superiores, ante quam affirmemus judicia ipsius, & est videndum, an ipse erret; &, si errat, est corrigendus & emendandus.

Amator Veritatis. Sed quomodo hoc fiet?

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. A Lullistis fit per regulas Artis, & signanter per regulam *de modo essendi & intelligendi*, quæ est secunda Artis Inventivæ Veritatis; & maximè per regulam *De punctis transcendentibus*, quæ est octava ejusdem Artis; & generaliter fieri debet ab omnibus per Regulam Fidei, hoc est, per ea, quæ habemus per fidem in Scripturis, & in Determinationibus Ecclesiæ, & in SS. Patribus. Hinc est quòd, licet omnibus Christianis, & non Christianis videatur discurrendo secundum nostrum modum, quòd aliud sit in DEO *posse*, & aliud *velle*, tamen nullus Catholicus audet affirmare, quòd ita sit in re; quia omnes corrigunt suum modum concipiendi per Determinationes Ecclesiæ, quas habemus in oppositum, & quibus debetur major fides, quam nostro conceptui. Et, licet videatur omnibus discurrentibus secundum suum imperfectum modum, quòd in DEO *posse* præcedat *velle*, tamen nullus Catholicus audet affirmare hoc ita esse in DEO realiter, quia detinetur à fide declarata in Symbolo, & in multis aliis locis, à qua edocemur, quòd in DEO non sit aliquid realiter prius, & aliquid realiter posterius. Et, licet videatur omnibus discurrentibus secundum nostrum imperfectum modum, quòd DEUS operetur ea, quæ operatur, quia vult, & non quia potest, tamen nemini licitum est affirmare, quòd hoc ita sit in re; quia hæc affirmatio induceret de necessitate ad aliam, quæ est, quòd in

in DEO aliud sit *posse*, & aliud *velle*; & quòd in DEO *velle* sit principalius, quàm *posse*, quæ affirmatio non est Catholica, nec rationabilis.

Unde manifestè concluditur, quòd, si aliqui ex supradictis modis inveniantur inter Doctores Catholicos, sint exponendi in bonum sensum, dicendo: quòd Doctores loquantur secundum nostrum modum concipiendi, non autem in re. Et si aliquis talis modus dicendi reperiretur in aliqua determinatione Ecclesiæ, vel etiam in Sacra Scriptura, sunt similiter exponendi, quia quandoque determinationes Ecclesiæ possunt loqui secundum nostrum modum concipiendi, sicut Scriptura pluries loquitur, ut patet; nam, si non sic loqueretur, & semper loqueretur de DEO secundum quod in re est, teneremur credere, quòd in DEO realiter sit dolor cordis intrinsecus, & pœnitentia, quia hoc legitur Gen. Cap. 5.; & teneremur etiam credere, quòd in DEO sit cor, & manus, & oculi in re; & cum cor de necessitate sit pars, & oculi & manus similiter, teneremur credere, quòd in DEO sint partes, & plura alia, quæ rationabiliter nec credi, nec dici possunt de DEO secundum rem.

Si hæc non sufficiant ad totaliter convincendum, quòd Pater Divinus & etiam S. Spiritus re vera non potuerint incarnari, & per consequens, quòd Incarnatio fuerit re vera possibilis soli Filio, licet secundum nostrum modum concipiendi videatur aliter esse, possum adhuc superaddere alias probationes magni momenti; & ita, si tibi non est totaliter satisfactum, dic ingenuè, & ultra progrediar.

Amator Veritatis. Sum contentissimus, quantum in me est; & tamen, quia tuæ probationes

mihî summopere placent, adhuc desidero audire aliquam aliam non tantum, ut magis confirmer in Veritate, quam sufficienter percipio per gratiam DEI, & per tuam benevolam dignationem, quantum ut mirer de mirabili re vera valde modo discurrendi Lullianè, & cum admiratione plus laudem & benedicam DEUM, qui talem scientiam dignatus est dare hominibus per Illuminatum Doctorem vestrum.

81. *Discipulus Lullianæ Doctrinæ.* Quia non est malum tuum desiderium, volo tibi complacere. Dic mihi: *Poterit aliquis rationabiliter putare, quòd DEUS Pater, vel S. Spiritus potuerint incarnari, sinè aliquo bono fine, quem potuerint habere?*

Amator Veritatis. Hoc non puto, imò firmiter credo, quòd nullus rationalis possit credere, DEUM posse quidquam facere sinè rationabili fine; quia tale facere esset irrationabile, & valde indecens Agenti rationabilissimo, quale est DEUS.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Et putas, quòd DEUS Pater, vel S. Spiritus possint rationabiliter judicari potuisse facere tam magnum opus, sicut esset Incarnatio cujuslibet ipsorum, sinè aliquo valde magno Fine?

Amator Veritatis. Nullatenus possum hoc putare; quia hoc esset judicare, quòd DEUS possit facere maximum Opus sine Fine proportionato; & manifestum est maximo Operi, quale est Divina Incarnatio, non esse proportionatum qualemcunque finem, sed solum valde magnum vel maximum Finem; & tale iudicium non puto posse fieri, nisi ab homine totaliter insensato, qualis non debet reputari, qui per experientiam non ostendit se talem.

Disci-

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Optimè discurre. Considera nunc, & vide, an possis invenire aliquem magnum Finem, propter quem DEUS Pater, & S. Spiritus potuerint incarnari, vel quem potuerint habere in incarnando se? Et, si aliquis tibi dicat, quòd potuerint habere bonum & magnum Finem in incarnando se, pete ab eo, ut assignet, & ostendat quinam sit iste? & affecuro tibi, quòd nullus assignabit rationabilem Finem; non enim poterit assignare rationabiliter eundem Finem, quem habuerunt DEUS Pater, & S. Spiritus in incarnando Filium; quia ad istum Finem jam est sufficiens & abundans, imò & superabundans Incarnatio Filii, & per consequens ad eundem Finem omnino superflueret Incarnatio Patris, & S. Spiritus. Vel aliter poteris arguere sic: ad quemcunque finem, quem possit & potuerit habere DEUS in agendo ad extra, sufficit Incarnatio Filii; & ita non esset plùs sufficiens Incarnatio duarum, nec trium Personarum, quàm Incarnatio solius Filii: igitur frustra fieret Incarnatio Patris, vel S. Spiritus, vel utriusque simul ad quemcunque Finem, quem possit vel potuerit habere DEUS. Si ista consideres, & bene intelligas, sufficientem lucem habebis ad videndum Incarnationem DEI Filii esse unicè convenientem, & necessariam ad omnem Finem excogitabilem, quem potuerit DEUS habere in agendo ad extra, & per consequens videbis Incarnationem cujuslibet alterius Personæ esse superfluum. Et hoc videbis sufficienter ad poscendum convincere quemcunque, qui sit alterius opinionis. Et, si esses verus Philosophus, ostenderem tibi hanc veritatem, scilicet solum Filium potuisse incarnari, in natura rerum creatarum; quia natura earum hoc manifestè ostendit.

Amator Veritatis. Rogo te, ut hoc facias; quia, licet non sim verus Philosophus, tamen spero hoc posse intelligere cum gratia DEI.

Discipulus Lulliana Doctrina. Attende bene: Incarnatio DEI non potest esse, neque intelligi, nisi per Unionem Divinæ Naturæ & humanæ; sed hæc Unio non potest fieri, nec potest intelligi facta, nec factibilis, nisi in Filio: igitur &c. In majori nulla potest esse difficultas; & ita ad probationem minoris attende ad sequentia. In omni essentia & natura est aliquid activum, & aliquid passivum, & aliquid procedens ab activo & passivo, sine quibus omnis essentia & natura esset inutilis, superflua, otiosa, & sine ullo fine: quapropter hæc tria sunt concedenda in Divina Essentia & Natura, cum quibus ipsa est omnino completa, perfecta, & habens in se infinitam, æternam, & incessantem Operationem, & cum quibus ipsa est in se satiata in tantum, quod sit in se & intrâ se perfectè beata, & nulla re indigens extra se. Et ita in essentia sive natura ignis est virtus activa, & virtus passiva, ad quam se habet virtus activa, & virtus processiva & unitiva ambarum, in quibus tribus consistit essentia sive natura ignis: virtutem activam vocamus in igne *ignificativum*, quod est forma ignis, & virtutem passivam vocamus *ignificabile*, quod est materia ignis, & virtutem procedentem ab ambabus vocamus *ignificare*, quod est actus intrinsecus & essentialis ignis, & alio nomine dicitur conjunctio procedens à forma & materia ignis, sine quâ ignis non est, nec potest esse, sicut non est, nec potest esse sine forma, & etiam sine materia. Quod dixi de essentia & natura ignis, est intelligendum de omni essentia & natura totius universi, saltem loquendo de essentia & natura substantiali. Percipis ista?

Amator

Amator Veritatis. Percipio, quia nos dicimus ferè idem, licèt alio nomine; quia dicimus, quòd omnis substantia habeat in se formam, & materiam, & conjunctionem utriusque; non tamen nominamus eas nisi sub nomine generali formæ, materiæ, & conjunctionis cum termino specifico superaddito; & ita dicimus, quòd in igne sit forma ignis, & materia ignis, & conjunctio formæ & materiæ ignis.

Discipulus Lulliana Doctrina. Quod vos vocatis formam ignis, nos vocamus uno nomine *ignificativum*, & quidem valde bene; quia forma in igne, sicut in qualibet alia substantia est activa, & non utcunque, sed activa in lineâ ignis, & propterea ad significandum totum hoc nullus terminus est melior, quàm iste, scilicet *ignificativum*; & similiter discurre de materia, quæ est passiva in qualibet substantia, & nullo alio nomine potest melius nominari in igne, quàm dicendo *ignificabile*; & similiter est de conjunctione procedente ab activitate formæ & passibilitate materiæ, quæ optimè nominatur dicendo *ignificare intrinsecum*, sive intra essentiam ignis consistens. Et scire debes, quòd ista tria concreta, scilicet *ignificativum*, *ignificabile*, & *ignificare* sint non solùm in igne & intra ignem, sed etiam in igneitate, quæ est essentia ignis, per quam est ipse ignis; quia aliter essentia ignis non esset substantialis; quia non haberet in se activum, passivum, & processivum, per quæ est omnis essentia substantialis, & per quæ differt ab essentiis accidentalibus. Si hæc non intelligis, quia non es verus Philosophus, saltem crede considerando, quòd non sit possibile, omnia tibi probari, & maximè illa, quæ à multo tempore scire deberes. Nunc attende, quomodo omnes naturæ & essentia
totius

totius universi uniantur in homine ad constitutionem ipsius.

Essentia, sive natura elementalis, cum sit infima in universo, non potest assumere aliam naturam, bene tamen potest assumi; quia assumere pertinet ad superiorem, & assumi ad inferiorem; cum assumere debeat fieri per actionem, & inferior non agat in superiorem, & assumi debeat fieri per passionem, & inferior patiat sub superiore, & non è converso. Natura autem vegetalis, quæ est superior naturam elementalem, assumere potest & unire sibi naturam elementalem, & de facto eam assumit, & eam sibi unit; & hoc fit sic: natura vegetalis per suum activum, quod vocamus vegetativum, agit in suum proprium passivum, scilicet in suum proprium & intrinsicum vegetabile, & agendo in ipsum unit ei naturam elementalem, quam in eo facit vegetabilem & vegetatam, non verò facit eam vegetativam, imò ipsa semper manet elementalis in se, & in vegetali naturam fit vegetabilis & vegetata. Ille est infimus gradus, quem mirabilis DEUS posuit in natura creata; ut in eo contemplando intelligeremus mirabile Opus supernaturale Incarnationis, in qua Deitas assumit & unit sibi Humanitatem agente Deificativo, nempe Patre, in suum proprium Deificabile, quod est Filius; & agendo in ipsum unit ei humanitatem, quam facit in eo Deificabilem & Deificatam, non verò Deificativam: imò nec potest hoc facere; quia ipsa debet semper manere & conservari humana natura in se, & in Deitate Deificabilis & Deificata. Ecce! quomodo verus Philosophus in hoc speculo, quod dedit nobis DEUS in infimo gradu naturam creatam intellecto, potest conspiciere

invisi-

invisibilem DEI Incarnationem factam in Filio, & non factibilem in Patre, nec in S. Spiritu.

Ascendamus uno gradu altius, & videbimus eadem DEI mirabilia, quæ, licet in se sint invisibilia, tamen per ea, quæ facta sunt, intellecta possunt conspici ab humano intellectu. Sensualis natura potest sibi unire, & de facto sibi unit vegetalem naturam, quam facit in se sensibilem, & sensatam, non verò sensitivam; quia, quod non est sensitivum de sua natura, nullatenus potest esse sensitivum; quoniam, si posset, confunderentur naturæ per unionem ad invicem, & destruerentur. Similiter est dicendum de imaginariâ natura, quæ est uno gradu altior sensuali, & unit sibi sensualem naturam, quam facit in se imaginabilem & imaginatam, non verò imaginativam. Et tandem, ascendendo altius ad supremum gradum, rationalis natura unit sibi omnes inferiores naturas agente rationativo in suum proprium & intrinsecum rationabile, in quo & cui unit eas, & facit ipsas rationabiles & rationatas, non verò rationativas; & per consequens facit eas passivas in se ipsa per unionem cum suo proprio & intrinseco passivo, non verò facit eas activas.

Ex his satis patet, quòd id, quod de se, & de sua natura non est vegetale, possit fieri vegetale per unionem cum vegetali natura; & id, quod de se, & de sua natura non est sensuale, possit fieri sensuale per unionem cum sensuali natura; & id, quod de se, & de sua natura non est imaginale, possit fieri imaginale per unionem cum imaginariâ natura; & id, quod de se, & de sua natura non est rationale, possit fieri rationale per unionem cum rationali natura; & tandem id, quod de se, & de sua natura non est divine, possit fieri divine

divinale per unionem cum divinali Natura. Ecce totam scalam naturæ creatæ à minimo gradu usque ad supremum, in quo est Incarnatio & Unio Divinæ & Humanæ naturæ.

Intelligentibus hanc scalam manifestè apparet, quòd Divinam Naturam uniri cum Humana sit, Humanam naturam assumi à Divina, & Deificari in Deificabili intrinseco & essentiali, quod est Filius, non verò in Deificativo, quod est Pater, nec in Deificare, quod est S. Spiritus. Si enim elementalem naturam uniri cum vegetali est ipsam assumi à vegetali, & vegetari in vegetabili intrinseco & essentiali ipsius naturæ vegetalis; & vegetalem naturam uniri cum sensuali est ipsam assumi à sensuali, & sensualizari in sensibili intrinseco & essentiali ipsius naturæ sensualis; & sensualem naturam uniri cum imaginari est ipsam assumi ab imaginari & imaginari in imaginabili intrinseco & essentiali ipsius naturæ imaginari; & imaginalem naturam uniri cum rationali est ipsam assumi à rationali, & rationari in rationabili intrinseco & essentiali ipsius naturæ rationalis; quomodo humanam naturam uniri cum Divina non erit ipsam assumi à Divina, sive à Deitate & Deificari in Deificabili intrinseco & essentiali ipsius Deitatis, scilicet in Filio? Si ista intelligeres, videres, quàm bene dixit Apostolus: *Invisibilia DEI per ea, quæ facta sunt intellecta, conspiciuntur*, & videres, quòd, si non conspiciantur per ea quæ facta sunt, hoc inde proveniat, quia ista sunt ignorata. Videres etiam, quòd DEUM incarnari non possit esse neque intelligi, nisi per Unionem humanæ naturæ factam in Filio; si enim humana natura non potest esse, neque intelligi facta Deificativa per Conjunctionem cum DEO, manifestum est, quòd ipsa
non

non possit fieri Pater per Conjunctionem & participationem cum ipso ; & si ipsa non potest esse, neque intelligi facta Deificare per Conjunctionem cum DEO, manifestum est, quòd ipsa non possit fieri S. Spiritus per Conjunctionem & participationem cum ipso. Et, quia humana natura potest fieri Deificabilis, & Deificata per Conjunctionem cum DEO, licet non possit fieri Deificativa, nec Deificare, propterea potest conjungi & uniri cum Persona, quæ est Deificabilis & Deificata, & potest fieri ipsa Persona per Conjunctionem & participationem cum ea in tantum, quòd Persona Deificabilis & Deificata, quæ est solus Filius, possit esse Deificabilis & Deificatus Homo cum Humanitate sibi unita Deificabili & Deificata ; quia istud esse, quod assumit, non repugnat esse intrinseco ipsius, imò totaliter concordat cum eo. Si autem Pater, qui non est Deificabilis, nec Deificatus, assumeret Humanitatem Deificabilem & Deificatam, quia aliam assumere non est intelligibile, tunc ipse esset DEUS Deificativus & Homo Deificabilis & Deificatus, & haberet esse per Humanitatem, quod non concordaret cum suo esse intrinseco. Aliquid simile sequeretur in S. Spiritu, si assumeret Humanitatem ; quare soli Filio convenit assumere Humanitatem sine ullo inconveniente ; & propterea DEUS, qui non potest facere, nisi id, quod est conveniens, ut passim legitur in SS. Patribus, & signanter in S. Anselmo jam supra allegato, non potest, nec potuit unquam assumere Humanitatem, nisi in Filio. Si ista non sufficiunt, ut habeas superabundantiam, quam desiderabas, signum erit, quòd ea non intelligas ; & propterea, quod dixi, dixi ; & nolo amplius ultra aliquid dicere, licet multa adhuc mihi supersint.

Amator Veritatis. Confiteor, me ista non bene intelligere, quia tales conceptus & talem modum discurrendi nunquam audiveram, nec à mille leucis accesserant ad meam cogitationem; video tamen, omnia prædicta esse rationabilia, & digna fide inter omnes illos, qui ea non intelligimus; quoniam valde concordant cum dictis Philosophorum, & aliquorum SS. Patrum manifestè dicentium: quòd Homo sit Microcosmos, & quòd in eo sint unita naturæ omnium creaturarum; quod non video posse esse, nisi per conjunctionem naturarum modo à te supra explicato; quia video, quòd creaturæ quoad suum esse speciale & proprium non possint esse conjunctæ in uno Homine, & multò minùs in pluribus & in omnibus. Et Miror summo opere de magnitudine Scientiæ, quam experior in te, quam nunquam credere potuiffem, nisi in Homine verè à DEO illuminato; qua propter precor te per DEUM verum, ut candidè mihi confitearis, unde extraxeris hanc Scientiam, scilicet, an ex libris Lullianis, an verò per aliquam infusionem supernaturalèm.

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Confiteor tibi coram DEO, & JESU Christo, qui judicaturus est vivos & mortuos me non esse sanctum, imò esse vitiosum, & nullam scientiam possidere à DEO immediatè, sed totam meam paucam scientiam extraxisse & extrahere per considerationes super ea, quæ intelligo non aliunde, nisi solùm ex arte & Doctrina Illuminati Doctoris, quam aliquantulum intelligo. Et scias, quòd plura ex his, quæ audivisti & vidisti in me, noviter discurrerim, quin antea unquam ea cogitasset; & video, quòd ex hoc modico, quod in Arte Generali intelligo, possem in infinitum semper progredi extrahendo
semper

semper novas Veritates mihi evidentes, & novas rationes, quibus possem easdem Veritates manifestas facere cuilibet, qui animo addiscendi vellet bene attendere & considerare ea, quæ ei dicerem. Et si scientia, quam in hoc modico expertus es, videtur tibi valde magna, non tamen faciliter credas tuo conceptui; quia re vera non est magna, imò est valde modica respectu hujus, quod potest esse, non solum in me, si continuem in studendo & habilitando me in prædicta Arte, sed etiam in quolibet alio. Et, ut scias qualem conceptum habeam de mea scientia, volo tibi apertè confiteri, quid in me & de me sentiam. Scias igitur, quòd, quandoque mihi contingat nihil legere, sed solum me exercere in speculationibus & discursibus fundatis in generalitate principiorum quorundam, quam aliquatenus percipio, & tunc præ multitudine Veritatum, quas video ferè ex omni parte, mihi videtur, quòd nihil ignorem, sed omnia sciam. Sed quando aliquo tempore me exerceo in legendo & considerando ea, quæ ignoro, tunc præ multitudine eorum, quæ ignoro, & præ magnitudine ignorantia, quam video in me, mihi videtur, quòd nihil sciam. Itaque, si totaliter obliviscerer meæ ignorantia, putarem me esse sapientissimum; &, si totaliter obliviscerer meæ modicæ scientia, firmiter crederem me esse ignorantissimum & omnino nihil scientem, licèt nihil de scientia perderem, sed haberem solum eam in habitu; &, quia nec totaliter obliviscor scientia, nec ignorantia, propterea non totaliter credo, quod quandoque mihi videtur, quia scio, & non totaliter ignoro unquam, me parum scire & multum ignorare. Hæc est confessio Veritatis, quæ in mea mente est coram DEO, licèt tibi videatur

valde aliter esse. Non obstante confiteor etiam, quòd manifestè videam scientiam, quam possideo mediante Arte Lulliana, esse re vera magnam respectu illius, quam possiderem, si extra intelligentiam prædictæ Artis essem totaliter.

82. *Amator Veritatis.* Quidquid sit, sufficienter sum persuasus de præstantia & excellentia Lullianæ Doctrinæ ex his paucis, quæ vidi & audiui in te, & à te; & manifestè video, quòd sufficient & abundant ad persuadendum universum mundum, ut ferventer amplectantur hanc cœlestem Doctrinam; & miror summopere considerando, quòd mundus sit in tanta cæcitate, quòd pauci sint bene persuasi, & multi malè de hac cœlesti Doctrina.

Discipulus Lulliana Doctrina. In hoc, parce mihi, deciperis; quia non pauci sed plurimi sunt bene sentientes. Si vidisses privilegia Regum, judicia & approbationes Universitatum, Testimonia Virorum Illustrium ex omnibus Statibus Personarum & Ordinum, quæ habentur in primo Tomo magni Operis Lulliani noviter Moguntiaë impressi, non sic judicares.

Amator Veritatis. Confiteor me ista nullatenus vidisse.

Discipulus Lulliana Doctrina. Vide ergo, & imposterum judicabis magis fundatè, & magis secundum Veritatem.

Amator Veritatis. Tamen non potes negare, quòd sint pauci in hac Doctrina instructi, & multi de ea malè informati.

Discipulus Lulliana Doctrina. Verum est, quòd sint pauci in hac Doctrina bene instructi; & hoc non est mirum; quia usque modò pauci habuerunt opportunitatem ad acquirendum ipsam propter defectum librorum per mundum dispersorum;

&

&, qui habuerunt unum vel alium librum, non habuerunt sufficientem spem addiscendi per se ipsos sinè Magistro ; & propterea non fuerunt multi, qui studio Lulliano se applicaverint, licèt semper fuerint aliqui in pluribus Nationibus, ut videre potes, si legas testimonia Virorum Illustrium supra allegata.

83. *Amator Veritatis. Ab aliquot annis jam sunt impressi Moguntia aliquot Tomi de hac Doctrina, & tamen audio, quòd non habeant multos amatores.*

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Hoc spargunt illi, qui libenter hoc vellent ita esse ; mirum tamen non esset, si non multi distraherentur ; quia aliqui ad emendum eos volunt expectare, quousque totum Opus sit completum ; & aliqui non volunt emere eos, quia sunt malè persuasi à malevolis, & alii non habent sufficientes pecunias, & ideo non possunt, quamvis velint, ipsos emere ; & plures, qui istos Tomos habent, vel non volunt se perfectè tradere huic studio, vel non possunt ; & ex illis, qui possunt & volunt, sunt plures, qui in studio statim terrentur videndo quandam infinitatem scientiæ, quam non intelligunt ; &, quia citò non possunt multa intelligere, desperant putando se tempus & operam esse perdituros, si prosequantur, quin advertant hanc desperationem provenire ab inimico omnis boni, qui de tota sua potestate laborat ad dissuadendum hoc Divinum studium, quia amat ignorantiam, quæ habetur per opiniones & verisimilitudines, & odit scientiam, quæ haberi potest per Lullianas Demonstrationes. Si autem unus vel alius non possit per desperationem à studio Lulliano amoveri, multum addiscit, & multò plus, quàm posset addiscere in alio studio ; licèt enim à principio occurrant

multæ difficultates, quæ quandoque videntur ei insolubiles, tamen, si habeat patientiam, & diligenter progrediatur in suo studio, istæ difficultates paulatim disparent, nunc una, nunc alia per solam lectionem librorum. Multos tales possem assignare tibi, qui hoc modo facti sunt boni & magni Lullistæ in diversis partibus, quos omitto; quia nullum eorum agnosceis, nec faciliter agnoscere potes. Etiam dico tibi, quod habentes istos Tomos noviter impressos ipsos non intelligere, proveniat ex hoc, quod priores Tomi sint valde alti, & valde difficiles, maximè illis, qui non sunt versati in schola Lulliana; &, quia aliqui putant, quod omnes sequentes Tomi sint futuri æquè difficiles captu, propterea reputant Doctrinam Lullianam valde difficilem, & non multum laborant ad addiscendum eam. Hoc autem non est, sicut putant, ut patet in hoc, quod primus Tomus qui est Magisterium & fundamentum totius artis continens Theoriam altissimam sit difficillimus, & similiter secundus, qui est practica primi; sed tertius etiam Theoricus jam non est adeò altus, sicut primus, nec per consequens adeò difficilis, nec quartus, qui est practica tertii, est tam difficilis, sicut secundus. Similiter quintus jam est minùs altus, & magis intelligibilis quàm tertius, licet etiam in Theoricis; & sic consequenter omnes sequentes erunt faciliores. Itaque, qui sunt extra scholam Lullianam, & per se ipsos volunt instrui in hac Doctrina, deberent ab ultimis incipere suum studium, ut inciperent à facilioribus, & sic possent sinè multa difficultate se introducere in hoc mare magnum Sapientiæ & Scientiæ DEI.

84. *Amator Veritatis.* Dicitō mihi : *si aliquis haberet Magistrum , & bene se applicaret , quanto tempore indigeret , ut fieret bonus Lullista ?*

Discipulus Lullianæ Doctrina. Ad hoc debeo respondere distinguendo gradus Lullistarum ; potest enim unus esse bonus Theologus tantum , vel Theologus & Philosophus simul , vel Jurista tantum , vel etiam Theologus & Jurista & Philosophus simul , vel Philosophus & Astronomus & Medicus tantum , vel etiam potest habere omnes istas Scientias simul deducendo in omnibus ipsis omnes conclusiones ex principiis Artis Generalis : & manifestum est , quod quilibet indigeat multo majori tempore ad omnes istas Scientias , quam ad unam vel aliam tantum . Etiam est distinguendum inter capacitates & gradus Scientiæ Studentium , suppositâ bonâ applicatione , sinè qua parum vel nihil fit in omni schola .

Amator Veritatis. Non loquor de tanto Lullista , qui in pluribus Scientiis sit bene versatus , sed loquor tantum de Theologo , qui ea , quæ tractari solent in Theologia , bene intelligeret , & scientificè deduceret ex principiis innegabilibus , & qui consequenter posset quemcunque errorem contra Fidem convincere : & pro tali scire vellem , quantum tempus sit necessarium .

Discipulus Lullianæ Doctrina. Quare desideras hoc scire , habes in hoc meram curiositatem , vel speras inde consequi aliquam utilitatem ?

Amator Veritatis. Spero utilitatem , & non modicam consequi , si tempore non nimis longo videam vel credam , posse fieri unum talem Lullistam ; sum enim mentis suadere multis , ut ad hoc studium applicentur , & spero consequi posse , quod unus vel alius bonæ capacitatis ex mea Pa-

tria mittatur huc ad addiscendum hanc cœlestem Doctrinam, ut postea per ipsum possint instrui alii mei Patriotæ in omni genere Scientiarum, regulando se in eis per Lullianas rationes, quas satis percepì esse valde efficaces & demonstrativas.

Discipulus Lulliana Doctrina. Si hoc intendis, consulo tibi, quòd, qui huc mittendus est, sit juvenis bonæ capacitatis, & avidus Scientiæ, & non est opus, quòd sit multùm versatus in aliis scholis; quia sufficit, si habeat intelligentiam de forma syllogistica, & sit subtilis, & habeat bonam applicationem & desiderium sciendi; si enim ista bene possideat, poterit cum mea assistentia, & meo labore & diligentia fieri unius vel duorum annorum spatio tantus Theologus, quòd nullus ordinarius in alia schola sit ei comparabilis; cum hac tamen differentia, quòd ipse erit scientificus & demonstrativus, cum alii sint tantùm opinativi, vel, si placeat sic nominare, scientifici fundati in fide, & non in evidentia intellectuâli.

Amator Veritatis. O bone DEUS! Estne hoc possibile? Adeo magnum est hoc, quod dicis, quòd non possim totaliter consentire, licet valde deliderem ita esse.

Discipulus Lulliana Doctrina. Possibile est sine dubio, & mihi constat per experientiam; &, ut hoc possibile publicè redigatur ad actualitatem, & ut tale videatur à pluribus, si mihi adducas, vel mittas unum talem juvenem, qui sub mea directione velit studere, me offero ad instruendum eum, & promitto, quòd intra unum vel duos annos sit futurus potius, plus quàm minus omni, quod dixi. Volo tamen me assureare, quòd postea debeat defendere publicè sub meo presidio Theologicas Theses, quibus possit coram multis

com-

comparere, quantum didicerit : & hoc volo non tantum ad obligandum ipsum ad bene se applicandum, quantum ad obligandum publicum ad credendum, quàm potens sit hæc Doctrina super omnes alias. Vellem etiam, quòd iste juvenis non esset solus, sed essent cum eo duo vel tres ad minus, ne, si sit solus, suaabilitas attribui possit excellentiæ ingenii plùs, quàm Doctrinæ; si tamen non posset esse, nisi unus, quod dixi, dixi; & sum paratus ad ostendendum experientiam.

85. *Amator Veritatis.* Sed quid, si hìc nollent permittere publicam defensionem talium Thesium?

Discipulus Lulliana Doctrina. Hoc est incredibile, imò credendum est, quòd libentissimè hoc sint permitturi; cum hìc sint multi Amatores & Amici & Patroni hujus Doctrinæ. Si tamen talis casus ultra & contra spem accideret, volo, quòd dictus juvenis veniat mecum Romam, vel Parisios, ubi sum certus, quòd nobis sit permittenda publica defensio talium & aliarum quarumcunque Thesium; & talis defensio foret nobis majori honori, & malevolis majori dedecori. Sed spero hoc non futurum esse necessarium; quia, licèt audieris, supradictum experimentum non fuisse permittum hìc, tamen hoc non debes credere, quia est incredibile, quòd noluerint videre hunc casum rarum, & verè mirabilem.

Amator Veritatis. Bene cogitas & valde mihi placet iste tuus conceptus, quem totaliter approbo, & desidero summoperè videre ipsum positum in executione; & ego ipse volo esse præsens defensioni prædictarum Thesium, sive fiat hìc, sive Romæ, sive in quocunque alio loco.

Disci-

Discipulus Lulliana Doctrina. Fac igitur quod tibi melius visum fuerit, & quantocyus mitte quem vel quos missurus es in nomine Domini.

Amator Veritatis. Non omittam ullam diligentiam in hoc puncto; quia adeo magnum desiderium propagandi hanc cœlestem Doctrinam in me accendisti, quod non putem, te nec ullum alium habere desiderium majus meo. Ago gratias primò & principaliter DEO, cujus instinctu credo me ad te fuisse directum; & post DEUM tibi, qui adeo humaniter dignatus es meam insipientiam sufferre, & me taliter illuminare, & instruere, & rogo te, ut in quocunque tibi possim retribuere, confidenter mihi indices, in quacunque occasione se offerat opportunitas, & nunc & semper, & hic & in mea patria, ubi statim, quando pervenero, volo nostram conferentiam cum omni fidelitate possibili dare impressioni, attendendo ad bonum publicum, quod inde proventurum spero.

Discipulus Lulliana Doctrina. Quæso, ne hoc facias, sed bene, si tibi placet, potes eam ostendere amicis Veritatis, quam poterunt etiam sibi copiare; occulta tamen ipsam à malevolis, in quantum possis; quia cum istis nihil boni efficies; quamvis enim manifestissimam Veritatem eis ostenderes, tamen eam non viderent, quia excæcavit eos malitia ipsorum; & quæ veriora sunt & fideliora, accusarent de falsitate & infidelitate. Si tamen posses facere, quod omnes maledicentes comparerent in publico ad impugnandum Veritates supradictas, vel ad propugnandum aliquam falsitatem, vel errorem, vel suspicionem, vel non omnimodam conformitatem cum verissimis fidei Dogmatibus contineri in eis, & in quibuscunque necessariò connexis cum eis, hoc esset valde bonum;

num; & ad hoc consulò tibi, ut labores, in quantum possis; quia, si semel cogerentur maledictores & malevoli comparere coram impartialibus sapientibus, & signanter coram Prælatis Catholica Ecclesiæ, ut publicè constare posset, ex qua parte consistat malitia, falsitas & injuria, & ex qua parte benevolentia, Veritas, & Justitia, appareret etiam publicè esse imponendum silentium omnibus contradietoribus, ut obstruatur os loquentium iniqua; & appareret etiam, quàm gratis persequantur Lullistas, & gladio linguæ eos vulnerare conentur. Nec per hoc dicere intendo, quòd ego, & alii non possimus errare contra Fidem, imò confiteor, quòd hoc faciliter contingere possit; sed an erremus, non est judicandum ab ignorantibus, & malevolis, sed solum à Sapientibus bonæ voluntatis: ideoque omnia mea dicta & Scripta humiliter submitto examini & correctioni Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & Christi Vicarii, & omnium benevolorum Sapientum, & sum paratus ad emendandum quidquid mihi præcipiat legitima autoritas, & quidquid cujuslibet Ratio convincat.

Amator Veritatis. Nonne omnia supradicta vera sunt?

Discipulus Lullianæ Doctrinæ. Vera sunt, ut vidisti; & si plus & plus ea consideres, semper plus & plus videbis esse vera; quia proprietas Veritatis est, ut, quò plus consideretur, eò plus videatur, nisi mala Voluntate aspiciatur.

Amator Veritatis. Si ergo vera sunt, quare non debeo ea omnibus communicare, ut saltem hoc modo honorem Veritatem? Ego volo hoc facere, quia, quamvis videam quòd insidiosè legentes sint scandalizandi, tamen alii sint ædificandi,

&

& spero, quòd isti sint futuri multi, illi verò pauci. Et, si fortè contingeret, quòd aliquis velit aliqua supradictorum impugnare, volo pro meo posse veritatem defendere, quia non multum timeo inimicos Veritatis; &, si in aliquo essem insufficiens, scribam tibi, & rogo te, ut me adjuves; vel mittam tibi impugnationem, ut tu ipse respondeas.

Discipulus Lulliana Doctrina. Ego te iuvabo in quantum possim; sed nolo respondere pro te. Volo tamen respondere cuicumque, qui modeste & christiane velit aliquid objicere, dummodo mihi mittat objectionem, & simul notitiam de statu & dignitate, in qua est; volo enim scire cum quo contendam, & aliter nolo respondere cuiquam.

Amator Veritatis. Ita sit. Sed nostra conferentia est prelo danda & omnibus communicanda; &, ut hoc melius fieret, cuperem, quòd fieret hic, ne, si fiat per me alibi contingeret aliquid minus rectum emergere propter meam insufficientiam.

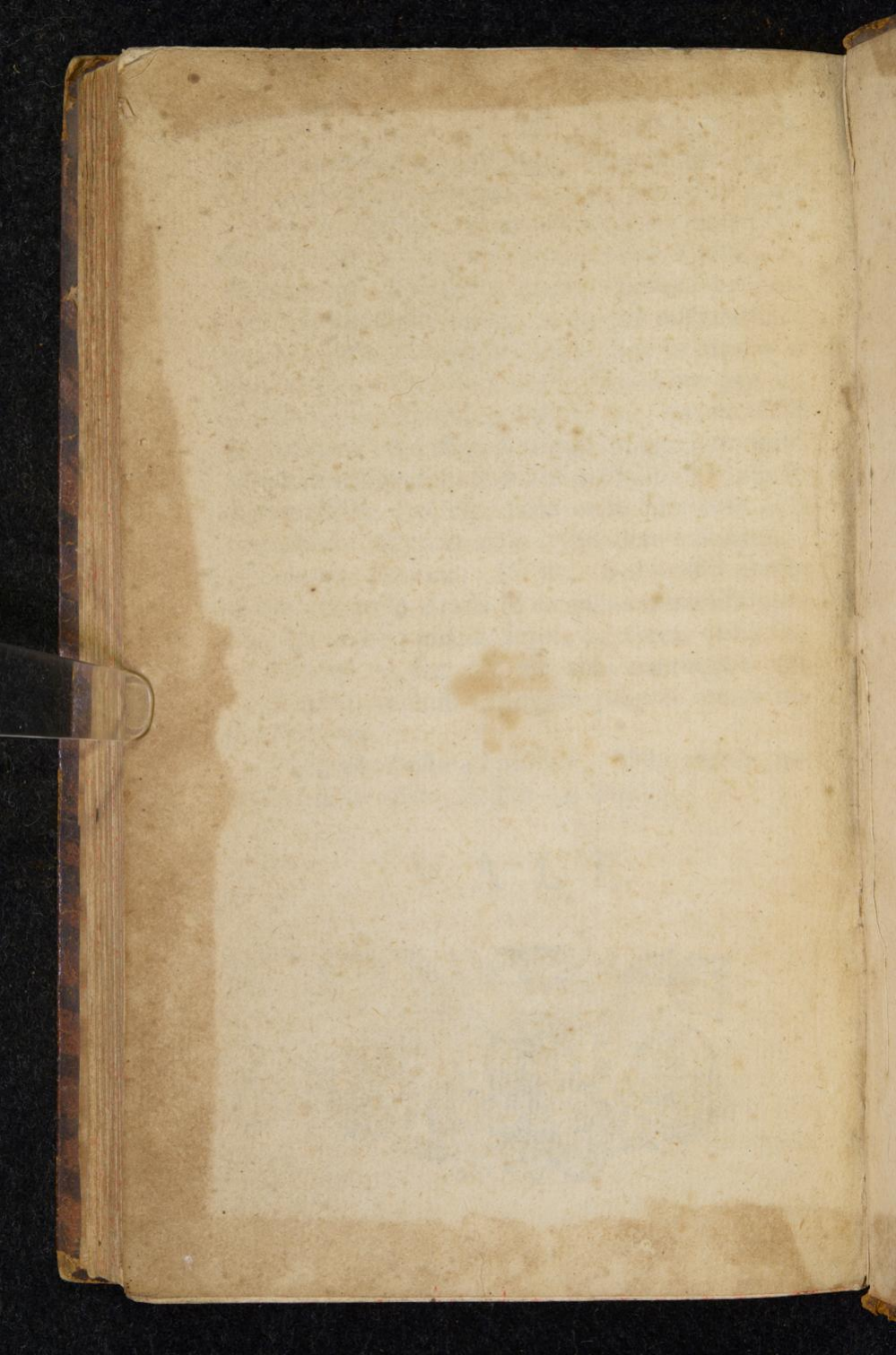
Discipulus Lulliana Doctrina. Mihi placet, accpto, & conabor, ut fiat quantocius.

V A L E.

7. Dicit.
vero paci.
dit aliqua
meo posse
tuo in-
sufficiens,
; vel mit-
pondeas.
urabo in
pro te.
modeste
do mihi
tatu &
um quo
quam.
confe-
unican-
quod fie-
eret ali-
eam in-
cet, 26

27

Philos. 243.

